

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE datum izida: 28. oktober 2015

Obiskal nas je častni občan misijonar Peter Opeka



KAZALO

ŽUPANOVA STRAN/ ŽUPANOV UVODNIK	3
OBČINSKE STRANI	4
S 7. redne seje OS	
3. Večer glasbe, plesa in smeha	
Za večjo varnost pešcev	
Poostreni nadzor občinskega	
redarstva nad dolžnim ravnanjem	
lastnikov in skrbnikov psov	
Peter Opeka med nami	
ŠOLA IN VRTEC	10
KULTURA	13
VSEŽIVLJENJSKO UČENJE	14
NAŠA DEDIŠČINA	17
DRUŠTVA	21
ŠPORT IN REKREACIJA	31
MLADI	33
KMETIJSTVO	34
GOZDARSTVO	35
STRANKE	37
IZ NAŠIH ŽUPNIJ	38
PISMA	43
ZAHVALE	50
OGLESI	51

Spoštovani bralci Troble, spoštovani pisci!

Trobla – Glasilo Občine Velike Lašče, izhaja na podlagi Odloka o izdajanju občinskega glasila (Ur. glasilo Občine Velike Lašče, štev. 1/11). Cilj glasila, ki ga določa odlok, je objavljanje objektivnih in celovitih informacij o vseh področjih življenja in dela v občini, podrobnejši pogoji, ki se nanašajo na izdajanje glasila, pa so opredeljeni v Programski zasnovi, ki jo je na podlagi odloka sprejel občinski svet, ki hkrati opravlja tudi funkcijo izdajateljskega sveta.

Naše glasilo, ki ima za seboj že polovico maratonske proge, si je v teh letih izhajanja s pomočjo vseh dosedanjih urednikov in članov uredniškega odbora, predvsem pa s pomočjo spoštovanih piscev, ki nam pošiljate svoje prispevke, prizadevalo, da bi v največji možni meri uresničevalo cilje programske zasnove o izžarevanju pozitivnega sporočanja s poudarkom na aktualnih temah. Za to si bomo prizadevali tudi v bodoče.

Novice, ki jih zasledimo v raznih medijih, glede na dnevno dogajanje mnogokrat žal ne prinašajo dobrih sporočil, čeprav moramo vedeti, da je veliko stvari, ki se dogajajo danes, tudi dobrih, da je v svetu tudi veliko lepega. Vendar je tako, da smo seznanjeni, ko se približuje orkan, pozabimo pa povedati, kje se je prikazala mavrica. Zato se bomo v lokalnem okolju toliko bolj trudili, da bralcem ponudimo pozitivna sporočila, brez prispevkov z nepreverjenimi, neutemeljenimi sodbami ali celo žaljivimi vsebinami oziroma prispevkov v nasprotju s programsko zasnovo glasila.

V skladu z izpolnjevanjem nalog uredniškega odbora in odgovornostjo urednika, ki poleg drugih nalog skrbi tudi za uresničevanje sklepov občinskega sveta, nekateri prispevki v tej številki niso objavljeni. Temi, na katero se nanašajo, je bilo veliko prostora namenjenega v prejšnji Trobli, avtorji so svoja mnenja in stališča izražali vse poletje preko številnih medijev, sklep občinskega sveta z dne 1. oktobra 2015 pa določa, da se polemiziranje v občinskem glasilu na temo »Spominsko obeležje na Karlovici« zaključijo. Z besedami pesnikov, ki se nanašajo na čas, na katerega nas obeležje spominja, »...zbežite sence,...« in »nekoč bo lepo...« v uredništvu to temo zaključujemo.

Zahvaljujemo se vsem, ki pisno ali ustno izražate svoja mnenja o občinskem glasilu, dajete predloge, posredujete kritike ali pohvale. Vse, z odgovornostjo do svojega dela in do bralcev, sprejemamo in jih skušamo upoštevati.

Trobla ni le mesto za objavljanje trenutno aktualnih zadev, ki gredo jutri v pozabo, pač pa je to tudi mesto, kjer se piše zgodovina naše lokalne skupnosti, je občinska kronika in je tudi naš »uradni list«. Kot takšno jo tudi ustvarjamo in pričakujemo, da jo kot takšno sprejemate tudi vi.

Spoštovani bralci, spoštovani pisci, želimo, da boste Troblo tudi v bodoče z veseljem prebirali in nam jo s svojimi prispevki pomagali soustvarjati.

Urednica Lidija Čop
in uredniški odbor Troble

Slika na naslovnici: Častni občan Občine Velike Lašče misijonar Peter Opeka
(foto: Peter Centa)

TROBLA
glasilo
Občine Velike Lašče

ISSN 1408-5852

**Naslednja Trobla izide 9. decembra 2015,
prispevke je treba oddati do 25. novembra 2015.**

Letnik 21, številka 6, 28. oktober 2015. Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno. Naklada: 1.550 izvodov. Izdajatelj: Občina Velike Lašče.

Odgovorna urednica: Lidija Čop. Uredniški odbor: Dragica Heric, Veronika Vasič, Marta Škrlič Antončič, Urša Zalar. Lektoriranje: Silva Cimerman. Oblikovanje: Lidija Čop.

Tisk: Luart, d.o.o. Naslov uredništva: Trobla, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01/781 03 70, e-pošta: trobla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

NAMESTO UVODNIKA

**Brez prevajanja,
ker tako pravi večina?**

»... muji Slovenci ... obtu inu za tiga volo sem jest le-te bukvoice iz latinskiga inu nembškiga jezika v ta naš kranjski zvejestu preobrnil inu istolmačil. ...« Tako naš Primož Trubar leta 1550.

Kljub raznim viharjem iz vseh smeri so se slovenske korenine s pomočjo Trubarjevega izročila zasidrle dovolj globoko. Ohranili smo svoj jezik, ki se je po zaslugi naših velikih mož enakovredno postavil ob bok jezikom drugih evropskih narodov, kot je na Dunaju leta 1866 napisal Josip Stritar: »Ko bi se sklicali narodi pred sodni stol, naj se izkažejo, kako so gospodarili z izročeniimi talenti; kako se je vsak po svoje udeležil vesoljne človeške omike: smel bi se mali slovenski narod brez strahú pokazati med drugimi z drobno knjigo, kateri se pravi: Prešernove poezije.«

Leta 1991 smo dobili svojo državo, in tako so se uresničile sanje številnih rodov pred nami. Slovenščina je bila z ustavo določena kot uradni jezik na območju Republike Slovenije, od 1. maja 2004. leta, ko je Slovenija postala članica Evropske skupnosti, pa je postala tudi eden od uradnih jezikov Evropske skupnosti. Kako lepo.

Kaj je s slovenskim jezikom danes, leta 2015?

Poslušal sem posnetek tiskovne konference Družbe za upravljanje terjatev bank – DUTB (1. oktobra 2015), na kateri je predsednik upravnega odbora Lars Nyberg odgovarjal na vprašanja novinarjev.

V državi, kjer je uradni jezik slovenščina, je novinar zaman vztrajal pri zahtevi, da je zaradi pomembnosti konference treba zagotoviti prevajanje. Besedno pregovarjanje med novinarjem, ki je hotel slovenski prevod in voditeljico konference se je zaključil z njenim odločnim odgovorom, citiram: »Večina premaga. Brez prevajanja, ker tako pravi večina!...«

Mar nekaterim, v konkretnem primeru DUTB, res ni treba spoštovati zakonodaje, ki velja v Sloveniji? Če večina premaga, se lahko krši Zakon o javni rabi slovenščine, po istem načelu pa tudi ostale predpise?

»Javna obvestila, navodila, novinarske konference, izjave za medije, oglaševanje, spletno predstavljanje in poimenovanje različnih javnih prireditev so še nekatere stvari in dejavnosti, za katere zakon o javni rabi slovenščine predpisuje obvezno uporabo slovenskega jezika.« (Delo, 25.4.2005 v prispevku Zakon o javni rabi slovenščine)

Bo odreagirali Inšpektorat za kulturo in medije, bo dvignilo glas Društvo slovenskih pisateljev in še kdo, ki mu je mar za Trubarjevo prizadevanje, da bomo na Kranjskem brali, pisali in se sporazumevali slovensko?

Ker pišem iz krajev, ki jih lahko imenujemo zibelka slovenske knjige, kjer so se postavljali in nadgrajevali temelji slovenskega knjižnega jezika, in sem si pri tem izposodil misli rojakov Trubarja in Stritarja, naj zaključim z besedami Frana Levstika, ki jih namenjam spoštovanemu gospodu novinarju, ki si je na omenjeni konferenci hotel izboriti rabo slovenskega jezika: »Trd bodi, neizprosni, mož jeklen, kadar braniti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu!«

Anton Zakrajšek, župan Občine Velike Lašče

**USTANOVA ŽUPANOV
SKLAD****objavlja****RAZPIS****za šolsko leto 2015/2016:****I. Enkratne denarne pomoči**

(za šolske knjige, prevoze, izobraževanja, ...
v skupnem znesku do 2.000,00 EUR)

Za **enkratno pomoč** lahko kandidirajo:

- dijaki in študentje s stalnim prebivališčem v Občini Velike Lašče.

Vloga za sredstva iz točke I mora vsebovati:

- osebne podatke vlagatelja,
- fotokopijo spričevala zadnjega razreda ali letnika,
- originalno potrdilo o vpisu za šolsko oz. študijsko leto 2015/2016,
- potrdilo o finančnem stanju staršev (dohodnina za leto 2014, oziroma plača ali pokojnina v zadnjem mesecu, nadomestilo za brezposelnost ...),
- dokazilo o višini štipendije, če jo prosilec ima,
- opis o društvenih ali drugih aktivnostih prosilca.

Rok za oddajo vloge je: **20. november 2015.**

V prošnji za enkratno denarno pomoč je treba dopisati tudi, za kateri namen bi se pomoč porabila.

Glavni kriterij za pridobitev štipendije ali pomoči je socialno stanje prosilca. Drugi kriteriji pa so še: učni uspeh, društvena aktivnost ipd.

II. Financiranje drugih aktivnosti

(v skupnem znesku do 2.000,00 EUR),

kot so npr: društvene aktivnosti mladih, športni ali šolski uspehi mladih, razna predavanja ali izobraževanja, za razne druge pomoči v družini (ob smrti, nesreči ...).

Vloge za sredstva iz II. točke lahko pošljejo posamezniki, društva ali različne organizacije s sedežem v naši občini. Tudi tej vlogi je treba dopisati, za kakšen namen bi porabili sredstva. Sredstva se lahko črpajo do njihove porabe.

Vse vloge je treba nasloviti na:
USTANOVA ŽUPANOV SKLAD,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče

Anton Zakrajšek
Predsednik ustanove ŽS

S 7. redne seje občinskega sveta

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 1. oktobra 2015, sestal na 7. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 6. redne seje,
 1. izredne seje in 2. dopisne seje
2. Poročilo odborov
3. Odlok o prenehanju veljavnosti Odloka o javnem redu in miru v Občini Velike Lašče
4. Odlok o prenehanju veljavnosti Odloka o komunalnem nadzoru v Občini Velike Lašče
5. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu
6. Odlok o ukinitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Občine Velike Lašče – Trubarjevi kraji
7. Sklep o ukinitvi javnega dobra
8. Spominsko obeležje na Karlovinci
9. Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2015 – I.
10. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
11. Poročilo župana

Po potrditvi zapisnikov so predsedniki odbora za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora, odbora za družbene dejavnosti, odbora za finance, sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in statutarno pravne komisije podali kratka poročila o sejah.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 3 – Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme Odlok o prenehanju veljavnosti Odloka o javnem redu in miru v Občini Velike Lašče.

Ad 4 – Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme Odlok o prenehanju veljavnosti Odloka o komunalnem nadzoru v Občini Velike Lašče.

Ad 5 – Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Ad 6 – Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme Odlok o ukinitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Velike Lašče - Trubarjevi kraji, ker se je po toliko letih delo-

vanja javnega zavoda izkazalo, da takšna oblika dela na področju kulture in turizma ne prinaša pričakovanih rezultatov in da je na drugačen način to področje možno urejati boljše, učinkovitejše, z manj dela, ki ga je treba posvečati administraciji, in z več dela, potrebnega na konkretnih programih in prireditvah na področju kulture in turizma.

Odlok bo objavljen v Uradnem glasilu Občine Velike Lašče in bo pričel veljati s 1. 1. 2016.

Ad 7 – 1. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se ukine status javnega dobra na parceli št. 1479/5 k. o. 1715-Osolnik, zemljišču v izmeri 62 m². Navedena parcela postane lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

- 2. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se ukine status javnega dobra na parceli št. 4014/2 k. o. 1711-Turjak, zemljišču v izmeri 286 m². Navedena parcela postane lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

- 3. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep:
- da se strinja z odprodajo zemljišča parc. št. 1683 k. o. 1716-Ulaka v izmeri 1405 m²,

- da se ukine status javnega dobra na parceli št. 1683 k.o. 1716-Ulaka, zemljišče v izmeri 1405 m². Navedena parcela postane lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

- 4. Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se ukine status javnega dobra na parcelah št. 1693/6 k. o. 1716-Ulaka, zemljišču v izmeri 717 m² in št. 1693/4 k.o. 1716-Ulaka, zemljišče v izmeri 557 m². Navedeni parceli postaneta lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Ad 8 – V zvezi s spominskim obeležjem na Karlovinci pa je občinski svet sprejel naslednje sklepe:

Občinski svet Občine Velike Lašče ocenjuje sklep občinskega sveta, ki se nanaša na postavitev skupnega spominskega obeležja na Karlovinci in je bil sprejet na 5. redni seji dne 30. 3. 2015 z veliko večino, kot povsem zakonit.

Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep o potrditvi izvedbe postavitve skupnega spominskega obeležja na Karlovinci.

Občinski svet Občine Velike Lašče sprejme sklep, da se glede na vse pozitivne odzive polemiziranje o tej temi zaključi na sejah občinskega sveta in v občinskem glasilu.

Ad 9 - Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o rebalansu proračuna občine Velike Lašče za leto 2015 – I.

Z rebalansom se spreminjajo tako prihodki kot tudi odhodki proračuna. **Prihodki** proračuna se v skupnem znesku z rebalansom zmanjšajo za 62.100 EUR in znašajo 3.562.500 EUR. Obsežnejše spremembe prihodkov pa so:

- za skoraj 280.000 EUR se zmanjšujejo prihodki iz naslova dohodnine;
- prihodki finančne izravnave, ki v sprejetem proračunu niso bili načrtovani, se povečujejo za 335.000 EUR;
- kapitalski prihodki se zmanjšajo za 95.000 EUR na račun še nerealizirane prodaje stavbnih zemljišč v Obrtni coni Ločica.

Odhodki proračuna se v skupnem znesku z rebalansom zmanjšajo za 112.100 EUR in znašajo 3.662.500 EUR. Obsežnejše spremembe odhodkov pa so na naslednjih področjih:

- za dobrih 123.000 EUR se zmanjšujejo načrtovani odhodki za investicije za ravnanje z odpadno vodo (kanalizacija in čistilne naprave);
- znižujejo se tudi odhodki za asfaltiranje cest, in sicer za 22.000 EUR;
- za 35.000 EUR se povečujejo odhodki za investicije v protipoplavne ukrepe;
- za 39.500 EUR pa se zmanjšujejo odhodki za investicije na področju športa (ureditev Športnega centra Turjak v letu 2015 ne bo realizirana);
- večja od sprejetega proračuna pa je realizacija odhodkov za zimsko službo, zato se z rebalansom povečuje za 100.000 EUR.

Zadolževanje se z rebalansom proračuna zmanjšuje na 50.000 EUR.

Tanja Uršič



**OBČINA
VELIKE LAŠČE**

**VABIMO VAS
NA DOBRODELNI KONCERT**

VEČER GLASBE, PLESA IN SMEHA,

ki bo V NEDELJO, 15. 11. 2015,

OB 18. URI

V ŠPORTNI DVORANI VELIKE LAŠČE.

Nastopili bodo:

**Mladinski pevski zbor OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče,
otroci iz vrtca Sončni žarek,**

**Velikolaška vokalna skupina, Kvartet Zvon, Suhe češplje,
pevka Amadeja Košir, ansambla Krpani in Kvintet 7,
tamburaška skupina DUPLJAK in DramŠpil Ribnica,
zaplesala pa bo Folklorna skupina Velike Lašče.**

Koncert bosta povezovala:

Alenka Vasič in Jernej Tekavec.

**Zbrani prostovoljni prispevki bodo namenjeni
otrokom iz socialno šibkejših družin.**

Za večjo varnost pešcev – BODI preVIDEN

Pešci spadajo med najranljivejše udeležence v prometu, zato je njihova varnost ena izmed prioritet Nacionalnega programa. Delež umrlih pešcev se je v lanskem letu znižal za tretjino in je predstavljal 13% med vsemi smrtnimi žrtvami prometnih nesreč. Povečalo pa se je število hudo telesno poškodovanih pešcev. Med pešci so najbolj ogroženi starejši, saj je kar polovica umrlih v lanskem letu, starejša od 65 let. Med poškodovanimi pa so tudi otroci in mladostniki ter v starosti 18-24 let.

Velika večina prometnih nesreč z udeležbo pešcev se zgodi znotraj naselij (lani kar 94%), pri prometnih nesrečah s smrtno žrtvijo pešca pa 50%. Glavni vzroki prometnih nesreč z najhujšimi posledicami za pešce so neupoštevanje in odvzem prednosti, v veliki meri pri prečkanju, tudi na označenih prehodih za pešce, nepravilnosti pešca ter neprilagojena ali prehitra vožnja. Največ prometnih nesreč z udeležbo pešcev se zgodi v jesensko-zimskih mesecih, od oktobra do marca, zato so tudi aktivnosti usmerjene v to obdobje.

PRIPOROČILA ZA VEČJO VARNOST PEŠCEV:

- Hodite po pločniku.** V primerih, ko ni pločnika, hodite ob levem robu cestišča, tako da vidite nasproti vozeča vozila.
- Cesto vedno prečkajte na označenih ali semaforiziranih prehodih za pešce** (ob zeleni luči). Če v bližini ni prehoda, bodite dodatno pozorni na bližajoča se vozila.
- Vedno se prepričajte, preden prečkate cesto** – ustavite se pred cestiščem, pogledjte levo – desno in še enkrat levo.
- BODI preVIDEN** – Vozniki vas morajo opaziti pravočasno, da bi lahko ustrezno ravnali:
 - izogibajte se voznikovemu mrtvemu kotu, ker vas ne vidi (še posebej problematično pri tovornih vozilih in avtobusih);
 - z voznikom vzpostavite očesni kontakt – tako se prepričate, da vas je opazil;
 - nosite svetla oblačila in odsevnike;
 - uporabite lučko ali mobitel, če hodite ob cesti ponoči izven naselja.
- Odrasli vedno držite otroke za roko**, ko hodite ob cesti. Otroci se ne smejo igrati ob cestišču.
- Pešačenje in alkohol?** – Tudi pri pešcih je alkohol dejavnik tveganja, saj zmanjšuje sposobnost pešca za ustrezno presojo, zaznavne in fizične sposobnosti. Če pijete alkohol, raje uporabite taxi, varen prevoz prijatelja ali javni prevoz. Prav tako bodite pozorni na učinke dovoljenih in nedovoljenih drog.
- Upoštevajte predpise** – pešci nimajo absolutne prednosti, upoštevajte rdečo luč na semaforju, prepoved pešačenja itd.
- Na avtocesti ne smemo pešačiti** ali se zadrževati zunaj vozila ob cestišču, saj je to izredno nevarno. V primeru kritičnega dogodka poskrbimo za svojo varnost: vozilo ustavimo na odstavnem pasu, zavarujemo mesto dogodka, izstopimo iz vozila in se umaknimo na varno za zaščitno ograjo ter pokličimo pomoč. Prav tako vedno uporabimo odsevni telovnik.



PRIPOROČILA VOZNIKOM ZA VEČJO VARNOST PEŠCEV:

- Bodite strpni do ranljivejših udeležencev** (pešcev, kolesarjev, starejših, otrok) v prometu in pokažite prometno kulturo.
- V naseljih in v bližini prehodov za pešce **zmanjšajte hitrost** in bodite pripravljeni, da nenadoma ustavite.
- Pešcem pri prehodu za pešce vedno ustavite**, saj imajo prednost, ter jim tako omogočite varno prečkanje ceste.
- Pri zavijanju bodite dodatno vedno pozorni na pešce in kolesarje**, ki prihajajo s strani, saj jih zlahka spregledate.
- Še posebej bodite **previdni v bližini šol, vrtcev in igrišč** ter drugod, kjer so pogosto otroci in starejši, ki so še posebej ranljivi.
- Ne prehitevajte ali vozite mimo vozila**, ki je ustavilo pešcu za prečkanje ceste.
- Pešce je težko opaziti v temi ali mraku, posebej če ne uporabljajo odsevnikov, zato morate biti **dodatno pozorni in zmanjšati hitrost**.
- Pešce lahko pričakujete ob vseh priložnostih, tudi tam, kjer je prepovedano (na AC, izven naselja).
- V **zimskih razmerah dobro očistite stekla** na vozilu in prilagodite svojo hitrost in vožnjo razmeram na cesti.

Javna agencija RS za varnost prometa

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Velike Lašče je v sklopu akcije BODI VIDEN BODI PREVIDEN poskrbel za razdeljevanje odsevniških trakov in kresničk. Redar je pešce opozarjal, da v mraku in slabši vidljivosti z odsevniki in svetlimi oblačili poskrbijo za večjo vidljivost v prometu.



Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Velike Lašče



Poostreni nadzor občinskega redarstva nad dolžnim ravnanjem lastnikov in skrbnikov psov

V zadnjem času smo prejeli kar nekaj prijav zaradi psov, ki se prosto gibljejo po cestah, središčih naselij ter na drugih javnih površinah. Namen tega članka je predstaviti obveznosti in pravice lastnikov in skrbnikov psov, ki izhajajo iz zakonodaje.

Skladno s tretjim odstavkom 11. člena Zakona o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13 - uradno prečiščeno besedilo) **mora skrbnik psa na javnem mestu zagotoviti fizično varstvo psa tako, da je pes na povodcu.** Z globo 200 evrov se kaznuje posameznik, ki kot skrbnik ne zagotovi fizičnega varstva psa.

Na vsaki javni površini (javni kraj je vsak prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur), ko gremo s psom na sprehod, mora biti pes na povodcu. Prosto gibanje psa na javnih površinah za ostale uporabnike teh površin lahko predstavlja določeno nevarnost, zato zakon o zaščiti živali lastnikom psov nalaga obveznost, da morajo imeti pse na povodcih. Še zlasti na cestah, kjer psi, ki se prosto gibljejo, predstavljajo nevarnost za udeležence v cestnem prometu. Skladno s prvo alinejo 3. točke drugega odstavka 5. člena Zakona o cestah (Uradni list RS, št. 109/10, 48/12, 36/14 - odl. US in 46/15) **je prepovedano na cestnem svetu javne ceste puščati živali brez nadzorstva.** Posameznik, ki ravna v nasprotju z navedeno določbo se za prekršek kaznuje z globo 1.000 evrov.

Poleg navedenega je treba na tem mestu opozoriti tudi na pasje iztrebke, ki predstavljajo veliko nadlogo, tako z vidika higiene in zdravja kot tudi estetike. Žival ni naprava, ki jo lahko vključimo, ko jo potrebujemo ali izključimo, kadar je ne potrebujemo. Ima svoje potrebe, in zato pobiranje pasjih iztrebkov na javnih površinah za svojimi psi ni nadležno opravilo, pač pa je to naloga vsakega odgovornega lastnika psa.

Glede na povečano število prejetih obvestil bo občinsko redarstvo poostreno nadziralo dolžno ravnanje lastnikov oziroma skrbnikov psov.

Pes je najboljši človekov prijatelj in v sožitju z ljudmi živi že tisočletja. Poskrbimo torej, da bo sobivanje psa in človeka tudi v prihodnosti prijetno, saj :

»O veličini naroda in o njegovi moralni razvitosti lahko sodimo po tem, kakšen je njegov odnos do živali.«
(Mahatma Gandhi)

Skupna občinska uprava
Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin
Dobrepolje, Loški Potok, Ribnica,
Sodražica in Velike Lašče

Nogometno prvenstvo Slovencev po svetu Obisk nogometne ekipe iz Argentine

Izseljensko društvo Slovenija v svetu in Nogometna zveza Slovenije s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Zavoda sv. Stanislava sta v oktobru organizirala 5. nogometno prvenstvo Slovencev po svetu.



V okviru obiskov po Sloveniji se je v Velikih Laščah, kjer jo je sprejel župan Anton Zakrajšek, ustavila argentinska nogometna ekipa.

Turnirja se je udeležilo šest ekip Slovencev iz Argentine, Avstrije, Nemčije, Srbije, Makedonije in domača ekipa iz Slovenije.

Prvi cilj turnirja je bil seveda druženje in obisk domovine, pomemben del srečanja pa je bil nogometni turnir. Slavili so domačini iz Slovenije pred avstrijskimi, makedonskimi in argentinskimi Slovenci.

Mladi fantje so dokazali, da šport povezuje in združuje ter bogati zamejske Slovence.

LČ

Foto utrinek

V oblačno oktobrsko dopoldne je nad Velike Lašče posijala prečudovita mavrica. (Foto: Tanja Uršič)



**Dan, poln optimizma, veselja,
upanja in poguma**

Peter Opeka v Velikih Laščah

V četrtek, 22. oktobra 2015, je v okviru svojega obiska v Sloveniji naš častni občan in veliki misijonar Peter Opeka preživel v Velikih Laščah.

Dopoldan je obiskal Osnovno šolo Primoža Trubarja Velike Lašče. Doživel je izjemen sprejem ravnateljice mag. Metode Kolar, kolektiva šole in množice naših šolarjev. Zapeli so mu nekaj pesmi, potem pa mu pozorno prisluhnili. Spregovoril jim je o pomenu skrbi za bližnjega, o življenju otrok na Madagaskarju. Najbolj je navdušil, ko je z izjemnim žarom pripovedoval o otroškem veselju, ki ga dnevno srečuje med svojimi otroki na daljnem afriškem otoku, kako pridno hodijo v šolo in predvsem kako si z igranjem nogometa krajšajo čas. Ob koncu nagovora je sledilo bučno pozdravljanje in navdušenje vseh navzočih, ki so se hoteli z g. Opeko tudi rokovati.



Peter Opeka je mladim spregovoril o življenju in delu na Madagaskarju.



Učenci so mu pozorno prisluhnili.



Vesелju in navdušenju, da lahko stisnejo roko Petru Opeki, ni bilo konca.

Svoj obisk je Peter Opeka nadaljeval v prostorih občine. Najprej se je srečal s predstavniki Čebelarke zveze Slovenije. Predstavili so mu načrt, s katerim želijo uresničiti svoja prizadevanja za razglasitev svetovnega dneva čebel. Peter Opeka jih kot velik okoljevarstvenik pri tem podpira, kar je izrazil tudi s podpisom izjave, saj po njegovem mnenju tudi te male, marljive in za obstoj človeštva izjemno pomembne živalice resnično potrebujejo tudi svoj svetovni dan. S tem bi poglobljali zavest ljudi, da je ohranjanje naravnega okolja čebel za prihodnost izjemnega pomena.



Peter Opeka in predstavniki Čebelarke zveze Slovenije

Sledilo je srečanje z občinsko upravo. Zahvalil se jim je za ves njihov trud, voljo in delo, ki ga posvečajo občini in občanom, ter jim zaželel še veliko uspeha pri nadaljnjem delu.



Župan Anton Zakrajšek in občinska uprava

Še posebej prijetno in spoštljivo pa je bilo srečanje častnih občanov. Častnemu občanu Občine Velike Lašče Petru Opeki se pridružila častna občana Bogomir Samsa in Milan Tekavec. Žal se za radi bolezni srečanja ni mogel udeležiti častni občan Jože Centa, častna občana Miroslav Cerar st. in Milan Greiner pa sta v tujini. Prisotni so se sprehodili tudi do Trubarjevega parka, kjer je posebno obeležje vseh častnih občanov in pomembnih rojakov naše občine.



Med sv. mašo so prepevali in igrali otroci domačega zbročka Lumen. Nad njihovimi veselimi pesmimi je bil g. Opeka zelo navdušen.



Častni občani Občine Velike Lašče v Trubarjevem parku

Zvečer je Peter Opeka daroval sv. mašo v nabito polni farni cerkvi. Vsi so želeli slišati spodbudne besede, ki jih zna naš rojak izražati na svojevrsten način, poln veselja, zagona in energije. Doživeti in biti zraven tako pomembnega človeka je resnično težko opisati z besedami. Ponosni in hvaležni smo lahko, da prav iz naših krajev (Velike Lašče so rojstna župnija Petrove mame) izhaja tako spoštovanja, občudovanja in posnemanja vreden človek, ki mu nikoli ne zmanjka vere v dobro, energije za pomoč najbolj revnim in hvaležnosti za vse, kar ljudje dobre volje darujejo za njegov še uspešnejši misijon na Madagaskarju.



Otroci so misijonarju podarili spominsko knjigo, v katero so strnili svoje misli in želje malgaškim otrokom in jih popestrili z risbami.



Med pridigo je spregovoril o revščini, s katero se dnevno srečuje na Madagaskarju, in o pomenu darovanja, odpuščanja, ljubezni in skrbi za sočloveka.



Ob koncu sv. maše se je Peter Opeka prisrčno zahvalil tudi bratrancu in županu Antonu Zakrajšku, ki mu je izročil dopolnjeno izdajo brošure o njegovem življenju in delu.

Peter Opeka se je zahvalil vsem, ki so ga v tem dnevu spremljali, ga z navdušenjem sprejeli in mu podarili toliko lepih želja in misli, in tudi za vso materialno in denarno pomoč. Zaključil je z besedami, da bo na Madagaskar od navdušenja in sreče, ki je je bil deležen v Velikih Laščah, dejansko kar poletel.

LČ, foto: Peter Centa

Pevski tabor na Blokah



25. in 26. septembra je naša šola za mladinski pevski zbor izvedla dvodnevni pevski tabor na Bloškem jezeru. V petek po pouku smo se odpravili na pot in učenci so bili prijetno presenečeni nad idilično lokacijo, ki smo jo za tabor izbrali v letošnjem letu. Najprej so se namestili po sobah, nato smo začeli z vajami. Vreme je bilo sicer deževno, vendar to ni pokvarilo delovnega vzdušja in veselja ob pričakovanju palačink. Zaradi deževnega vremena smo pečenje hrenovk ob ognju prestavili na sobotni dan.

Noč je za nekatere potekala mirno, za nekatere malo manj, vendar smo bili v soboto zjutraj vsi pripravljeni na nov delovni dan. Po zajtrku so sledile vaje, sprehod okoli jezera za ogrevanje in spet vaje. Med pevskimi pavzami smo pripravili sadna nabadala za starše, mimogrede zapeli nekaj pesmi upokojnecem, ki so si prišli ogledat idilično lokacijo in bili prijetno presenečeni nad prijaznostjo naših učencev.



Za malico smo na ognju spekli hrenovke in kar spontano se je pričelo likovno ustvarjanje. Učenci so z ogljem risali na les in pripravili pravo malo likovno razstavo. Staršem, ki so prišli po otroke, smo pripravili mini koncert, postregli pa smo jim s sadjem in pečenim kostanjem. Vita Mekinda in Dragica Dobravec sta s svojo energijo, delovno vneto, prijaznostjo in doslednostjo ustvarjali prijetno vzdušje. Kot ravnateljica sem zadovoljna, da sem bila del tega, in z veseljem sem otrokom pekla palačinke.

Ravnateljica, mag. Metoda Kolar

Novo šolsko leto



V vrtcu Sončni žarek smo šol. leto 2015/16 pričeli z 12 oddelki predšolskih otrok. Osem oddelkov je v vrtcu Velike Lašče, trije oddelki so na Karlovcih, en oddelk otrok pa je na PŠ Turjak. Sprejeli smo 34 novih otrok. Večina novincev je bila sprejetih s 1. septembrom, tri otroke pa bomo sprejeli še v mesecu oktobru, ko izpolnijo pogoje za sprejem v vrtec. V skupinah prvega starostnega obdobja (starost od 1 do 3 let) nimamo prostih mest, imamo pa dve prosti mesti za otroke drugega starostnega obdobja (od 3 do 5 let). Otroci so razporejeni v homogene, heterogene in kombinirane skupine. Skupno število vključenih otrok v vrtec je 220. Na čakalni listi za sprejem v vrtec je 17 otrok, zato načrtujemo odprtje nove skupine v mesecu januarju 2016. Sprejeti bodo otroci s čakalnega seznama glede na število točk in izpolnjen starostni pogoj 11 mesecev.

Mesec september je namenjen uvajanju otrok v vrtec. Večina otrok, ki vstopijo v vrtec v zgodnjem obdobju, je ob tem prvič za daljši čas ločena od staršev. Ta sprememba zahteva od otroka veliko energije, prilagajanja in spoprijemanja z lastno negotovostjo. V novem okolju se otrok srečuje s še nepoznanimi odraslimi in otroki. Prilagoditi se mora tamkajšnjemu ritmu življenja in novim zahtevam. Za **otrokovo ustrezno navezovanje** je sodelovanje staršev z vzgojiteljicami, ki sprejemata otroka v svojo skupino, nujno potrebno. **S sodelovanjem se namreč vzpostavi zaupanje**, ki je temelj dobrih odnosov.

Da bi bilo uvajanje otroka v vrtec čim lažje, imamo v vrtcu naslednje aktivnosti:

- dan odprtih vrat vrtca,
- v mesecu juniju imamo prvi roditeljski sestanek za starše otrok novincev (starši dobijo informacije o vrtcu, o poteku dejavnosti),
- v mesecu avgustu roditeljski sestanek skupine in individualne razgovore s starši, kjer starši izvejo, kakšno bo vključevanje skupaj z otrokom v oddelk, kako se bo postopno podaljševal čas bivanja otroka v vrtcu, kako in kdaj se starši poslovijo od otroka in kakšna je vloga staršev v času, ko so skupaj z njim v skupini.

Začetne težave ob uvajanju otroka po navadi hitro minejejo. Otrok se naveže na vzgojiteljice in sprejme življenje v skupini, potem pa rad prihaja v vrtec. Pa vendar, čeprav je otroku v vrtcu lepo in se nauči veliko novega, vrtec ne more nadomestiti toplote in skrbi, ki ju je otrok deležen v družini.

Stanka Mustar, pom. ravnateljice

Prometni kviz 2015

Na Osnovni šoli Primoža Trubarja smo skupaj s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Velike Lašče za učence 4. in 5. razreda pripravili prometni kviz.

Osnovni namen kviza je bilo poglobljanje prometnih vsebin preko zanimivih in otrokom prijaznih metod. Skozi vseh pet dni v tednu otroka (5. do 9. oktober) so se na oglasni deski pojavljala vprašanja, o katerih so se učenci pogovarjali v sklopu pouka. Vprašanja so bila povezana z vlogami, v katerih otroci nastopajo v prometu (pešec, sopotnik v vozilu, kolesar).



Pod vodstvom razredničark Janje Samsa, Renate Gradišar, Mimice Gačnik in Marjetke Koprivec so učenci vsak dan po skupnem pogovoru napisali pravilne odgovore na listek. Po zaključku tedna smo zbrali vse listke in med učence izžrebali 21 praktičnih nagrad, ki jih je prispeval Svet za preventivo Občine Velike Lašče.

Veseli nas, da so učenci na prijeten način obnovili svoje znanje in bili, vsaj nekateri, za to tudi nagrajeni. Zahvaljujem se ravnateljici za podporo, predsedniku Sveta za preventivo za nagrade in omenjenim sodelavkam za izvedbo kviza.

Bojan Novak, mentor prometne vzgoje na šoli

Gasilci v vrtcu

Zahvaljujemo se gasilcem iz PGD Velike Lašče, ki so nas obiskali v ponedeljek, 12. 10. 2015.

Pokazali in predstavili so vozilo in opremo. Prijazno so nam razložili kako se imenuje in zakaj se uporablja.

Povedali so tudi o svojem delu, ki vključuje gašenje požarov, reševanje ljudi in živali, posredovanje in pomoč ob prometnih nesrečah in pomoč ob naravnih nesrečah. Njihova pomoč je resnično neprecenljiva.



Stanka Mustar, pom. ravnateljice

Jumicar

Na igrišču naše OŠ se je v sodelovanju s SPVCP Občine Velike Lašče in pod pokroviteljstvom občine že tradicionalno odvijal Jumicar - vožnja mini avtomobilov na poligonu. Namen le-tega je, da se učenci, ki so trenutno udeleženi v prometu kot sopotniki, pešci in kolesarji, preizkusijo tudi kot vozniki avtomobila. Želimo si, da bi ta izkušnja pripomogla k primernejšemu in predvsem varnejšemu ravnanju v prometu. Janja Samsa



V ponedeljek, 14. 9. 2015, smo imeli učenci 4. in 5. razreda Jumicar. Na začetku je imel učitelj Jumicarja govor, kako si varen v prometu, nato smo šli na igrišče, kjer je bila cesta že postavljena. Cesta je bila majhna, so bili avtomobilčki. Ograjena je bila s stožci. Imela je kar nekaj prometnih znakov in en semafor.

Anže, 4. razred

V ponedeljek, 14. 9. 2015, smo imeli Jumicar. Ko smo prišli, so nas dali v ekipe in začelo se je in vsak je vozil deset minut. Imeli smo progo, kjer si moral misliti. Nekateri so se igrali, s tem mislim zafrkavali. Nekateri so vzeli to resno in peljali po pravilih. Če si se zaletel, so te opozorili in nato si lahko speljal.

Luka Z., 4. razred

Ko smo prišli na Jumicar, so se nam predstavili izvajalci Jumicar-ja. Potem nas je gospod Zmago razdelil v skupine, nas pripel v avtomobilu in začeli smo voziti po progi. Upoštevati smo morali pravila. Meni je bil najtežji semafor, ker mi je bilo težko tiščati zavoro. Bilo mi je zelo všeč.

Alen, 4. razred

Nov kombi za potrebe šole in vrtca

V prvih oktobrskih dneh smo se v vrtcu in v šoli razveselili novega kombija Opel Vivaro. Nadomestil bo sedanje 15 let staro vozilo, ki je bilo v zadnjem času večkrat v okvari in ostali smo tudi brez pogona na štiri kolesa. S kombijem vsakodnevno prevažamo hrano v naše enote in vozimo šolke in predšolske otroke.

Takole smo z veseljem prevzeli ključke od župana Antona Zakrajška. Zahvaljujemo se za vozilo, šoferjem pa želimo srečno vožnjo.



Mag. Metoda Kolar, Stanka Mustar

Prijateljstvo obrodilo prve sadove

Prijatelji, zbrani v društvu Kulturni most Velike Lašče – Lützelflüh, so ob lanskem žledolomu donirali sredstva za nakup sadik sadnih dreves.



Delo spomladi...

Tako so sadike starih slovenskih sort jabolk, hrušk in sliv zasadili tudi na zelenico ob vrtcu Karlovica, kjer je nastal pravi sadovnjak. Spomladi smo hišniku Tomažu pomagali pobirati kamenje okrog drevesc, in nismo verjeli, da bo na krhkih vejicah kaj zraslo.



...sladkanje jeseni

Ko smo se po poletnih počitnicah vrnili v vrtec na Karlovico, pa PRESENEČENJE! Na jablani sta se svetili DVE rdeči jabolki, prava carjeviča. Težko smo dočakali jesenski dan, ko smo ju lahko obrali. Vsak od nas bi ga z užitkom pohrustal, a kaj ko nas je v skupini kar dvajset. Ker smo pravi prijatelji, smo jih razrezali na tanke rezine, tako da je vsak lahko doživel carski okus naših dveh carjevičev.

Srnice, Tanja in Ema

Teden otroka na Karlovici

Na enoti Karlovica so teden otroka, ki je potekal od 5. do 9. oktobra, zabeležile naslednje dejavnosti, ki so obogatile vzgojno-izobraževalni program:



- Prvi dan smo začeli z obiskom gostje Marjane Podlogar. V narodni noši je igrala na diatonično harmoniko in spremljala razigrano rajanje otrok, starejše otroke paje tudi naučila prvih korakov ljudskega plesa.
- V torek sta se starejši skupini odpravili na orientacijski pohod. Mali pustolovci se niso ustrašili kislega vremena in so se vznemirjeni podali na dogodivščino. V bližnji okolici vrtca so jih čakale postaje z nalogami, ki so jih pripeljale do skritega zaklada.

- V sredo smo gostili tri gasilce PGD Karlovica. Otroci so se naučili, kaj počne gasilec in kakšno opremo ima. Nazorno so prikazali vajo reševanja ponesrečenca v požaru. Vsi so z velikim zanimanjem spremljali dogajanje. Sirena gasilskega avtomobila pa jim je še dolgo odzvanjala v ušesih, saj so se otroci še kasneje igrali "gasilce" in jih risali.



- Brez pravljič in domišljjskega vzdušja v vrtcu ne gre. Tako so se otroci seznanili s pravljico Mala miška in veliko rdeče jabolko. Prigode Male miške so otroci lahko spremljali s pomočjo projekcij ilustracij na platnu.

- Za starše in njihove otroke smo v popoldanskem času pripravili ustvarjalne delavnice. Skupaj smo izdelovali lutke iz različnih materialov.

- Slogan letošnjega tedna otroka se je glasil: »NEKAJ TI MORAM POVEDATI«.

Ob tej priložnosti so si otroci izkazali prijateljstvo s simbolnim obdarovanjem. Ustvarjali so na temo pravljice in si medsebojno izmenjali risbice.

Kolektiv vrtca Karlovica
Zapisali in fotografirali:
Jožica Planinšek in Tadeja Gradišar

Odlični rezultati naših učencev na krosu v Loškem Potoku

Tradicionalnega jesenskega krosa v Loškem Potoku se je letos udeležilo 23 naših učencev. Na s travo poraščeni progi so se vsi zelo izkazali in dosegli zelo lepe uvrstitve. V konkurenci 8 šol so trije učenci zmagali, pet naših učencev je osvojilo 2. mesto, eden pa tretje. Dosegli smo tudi štiri 4. mesta, skupno pa kar 21 uvrstitev med prvo osmerico.



Ajda in Petra v startni gneči

Prvaki so postali **Jakob Šeme** (2. r), **Jaka Pečnik** (3. r) in **Urh Zelnik** (4. r). Stopničko nižje so stopili **Lenart Jaklič** (1. r), **Hana Starc** (4. r), **Ajda Kokovnik** (5. r), **Tita Perc** (7. r) in **Nik Jakopin** (8. r). Na najnižjo stopničko je stopil **Nik Škof** (8. r).

Uspehi na prvem letošnjem športnem tekmovanju bodo zagotovo dobra spodbuda za nadaljnja tekmovanja.

Bojan Novak



Jakob Šeme



Urh Zelnik



Jaka Pečnik

Občina Velike Lašče,
Javni zavod Trubarjevi kraji in
KUD Primož Trubar

vabijo na
**SLAVNOSTNO PRIREDITEV
OB DNEVU REFORMACIJE,**

ki bo v soboto, 31. oktobra 2015,
ob 19. uri
na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Slavnosti govornik bo
evangeličanski škof **GEZA FILO,**

z glasbeno predstavo
Trubar in drugi trubadurji slovenske kulture
bo nastopila skupina **JARARAJA.**

VABLJENI!

Opera pod zvezdami

Letošnje »Poletje na gradu Turjak« je obogatil koncert »Opera pod zvezdami«, na katerem so nastopili Manca Izmajlova, mezzosopran, Elizaveta Borodina, sopran, Benjamin Izmajlov, violina, Nikolai Ovchinnikov, klavir. Organizacija koncerta je rezultat dvoletnega sodelovanja Javnega zavoda Trubarjevi kraji in Mednarodne akademije Giuseppe Tartini. Morda bi bil koncert še lepši na grajskem dvorišču – dobesedno pod zvezdami, vendar smo se zaradi septembrskega termina odločili za viteško dvorano, kar je bilo zaradi večernega hladu 6. 9. 2015, primerno.

V koncertnem programu smo poslušali Preludij in Allegro (F. Kreisler), Ombra mai fu iz opere Xerxes (G. F. Haendel), Cantabile (N. Paganini), Lascia chio pinga iz opere Rinaldo (G. F. Haendel), Voi che sapete iz opere Figarova svadba (W. A. Mozart), Meditacijo iz opere Thais (J. Massnet), Mon coeur souvre a ta voix iz opere Samson in Dalila (C. Saint-Saens), ukrajinsko pesem Zhuravka, Duet iz opere Pikova dama (P. I. Čajkovsk), Romanzo Andaluzo (P. de Sarasate), Habanero iz opere Karmen (G. Bizet), Barcarolle - duet iz opere Hoffmannove pripovedke (J. Offenbach), Quando me'n vo iz opere La Boheme (G. Puccini), Los pajaros perdidos (A. Piazzolla) in Somewhere iz muzikala West Side Story (L. Bernstein). Za koncert je kupilo vstopnice 87 poslušalcev, ki so očitno uživali v opernih arijah. Njihovo dolgotrajno ploskanje ob koncu koncerta je izvajalce povabilo na oder k dodatnim izvedbam izven predvidenega programa. Upam, da se bo nadaljevala tradicija organizacije vsaj enega koncerta letno v sodelovanju z MA G. Tartini. Koncertu narodnih pesmi v izvedbi Mance Izmajlove (2013), srednjeveške glasbe v izvedbi solistov moskovske filharmonije - Madrigal (2014), Opere pod zvezdami (2015) naj bi sledila glasba iz muzikalov v letu 2016, kot je nakazal tudi izbrani zaključek letošnjega koncerta na gradu Turjak.

Boris Zore

UČENJE VSE ŽIVLJENJE

Univerza za tretje življenjsko obdobje

PRIČENJA SE NOVO ŠOLSKO LETO 2015/2016

V četrtek, 8. oktobra 2015 je bilo na Trubarjevi domačiji uvodno srečanje članov UTŽO Velike Lašče - Učenje vse življenje ob pričetku novega šolskega leta 2015/2016. Mentorji in člani so predstavili preteklo delo študijskih krožkov in načrte dela za naprej. Potekali pa so tudi vpisi.

Za uvod in ogrevanje v predstavitve je Ana Porenta, mentorica Literarne skupine pripravila besedno igro, premetanko. Vsak od udeležencev je moral najprej sestaviti besede iz črk UTŽOAEMIN, nato pa iz dobljenih besed kakšno misel. Za pokušino objavljamo naslednjo:

*»Um je kakor žamet,
Uči se, a ne na pamet.
UTŽO pri tem pomaga,
Noben učenec ne omaga.«
(Ana Debeljak)*

Predstavitvi Literarne skupine so sledile predstavitve krožka Amaterska fotografija, študijskega krožka zavoda Parnas, zeliščarskih delavnic. Udeleženci krožka Naš kraj včeraj, danes, jutri so z ostalimi delili utrinke s svojih lanskoletnih potepanj po Velikih Laščah. Nekateri študijski krožki so sicer že pričeli delo, nekateri še bodo, k vpisu pa ste vabljeni še ves oktober. Vse informacije najdete na priloženem urniku.



PREDSTAVITEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV ŠOLSKO LETO 2015/2016

NAŠ KRAJ VČERAJ, DANES, JUTRI

Mentorica: mag. Barbara Pečnik
Velikolaške kraje spoznavamo preko osebnih zgodb in doživljajev. Na podlagi spominov izoblikujemo svoje poti po krajih in vaseh. Veliko se potepamo, obiščemo kakšen muzej ali prireditvev.
Termin in lokacija: ponedeljek, 10.00–11.30 na Trubarjevi domačiji na Rašici
Pričetek: 2. novembra 2015

LIKOVNE DELAVNICE

Mentorica: Urška Meke, akademska slikarka
Tečaj je primeren za vse, ki imajo umetniško žilico, tako za začetnike kot poznavalce. Program se prilagaja znanju in željam posameznih skupin. Vključuje ustvarjanje v različnih tehnikah in upodabljanje različnih motivov. Udeleženci obiskujejo likovne razstave in na njih sodelujejo, v lepem vremenu ustvarjajo tudi v naravi.
Termin in lokacija: petek, 10.00-11.30, Trubarjeva domačija, Rašica
Pričetek: 9. oktobra 2015

ANGLEŠČINA ZA ZAČETNIKE – nadaljevalni tečaj

Usvajanje jezika na začetni ravni preko:

- osnovnih začetnih informacij: oseba se predstavi z različnimi podatki, vpraša drugo osebo po podatkih, izmenja informacije preko dialogov;
- slovničnih pravil sestave sedanjika (Present Simple, Present Continuous): dnevna opravila, opis dneva;
- slovničnih pravil sestave prihodnjika (Will-Future, Going to-Future): načrti za prihodnost;
- slovničnih pravil sestave preteklika (Past Continuous, Past Simple – pravilni glagoli);
- usvajanje in raba osnovnega besedišča pri različnih temah: opis poteka dneva in dnevnih opravil, bralno razumevanje, sestavljanje dialogov, vstavljanje besed v besedilo, spoznavanje in primerjava običajev/praznikov v angleškem in slovenskem govornem prostoru.

Termin: četrtek, 9.00-10.00, pričetek: 22. oktobra 2015
Lokacija: klubska soba Levstikovega doma, Velike Lašče

ČEBELARSKI KROŽEK

Mentor: Brane Borštnik
Vsebina: Čebelarstvo ter spoznanja o zdravilnih in krepih učinkih iz zakladnice čebeljega panja
Termin: prvi petek v mesecu, 17.00–18.30
Lokacija: klubska soba v Levstikovem domu, Velike Lašče
Pričetek: 9. oktobra 2015, ob 18. uri (prvo srečanje bo potekalo v Čebelarskem domu Apis v Ribnici, vsa ostala srečanja v Levstikovem domu po urniku).

LITERARNA SKUPINA KUD Primož Trubar Velike Lašče

Mentorica: mag. Ana Porenta
Člani literarne skupine se ukvarjajo z ustvarjanjem raznolikih besedil, od najkrajših (definicij, rekov, aforizmov, misli) do malo daljših zapisov (anekdot, zgodb) in pesmi. Srečanja potekajo tako, da ob branju razmišljamo o pisanju, se posvečamo jezikovnim igram in vajam za spodbujanje ustvarjalnosti. Trenutno se ukvarjamo s pravljicnim - tako z znanimi pravljicami, liki, dogodivščinami kot tudi z razmišljanjem o svojih lastnih. Člani literarne skupine s svojimi prispevki sodelujejo na prireditvah v okviru UTŽO Velike Lašče in drugod.
Termin: četrtek, ob 17. 30 (srečanja na tri tedne)
Lokacija: klubska soba v Levstikovem domu v Velikih Laščah
Pričetek: 15. oktobra 2015 ob 17. uri
Informacije in prijave : porentana@gmail.com

ŠTUDIJSKI KROŽEK ZAVODA PARNAS**Mentorica:** Metka Starič

Hišna in ledinska imena: Okrog nas je polno zanimivih imen, vsaka reber, gozd, celo njiva ima včasih svoje domače ime. Poiskali in zbrali bomo čim več nenavadnih imen, iskali njihove izvore in zgodbe, s katerimi so povezana. Nekaj bo dela na terenu, snemanja, raziskovanja ob zemljevidih pa tudi kakšna rokodelska delavnica vmes nam ne uide. Lepo vabljeni!

Termin: četrtek, 10.00–11.30; pričetek: 5. novembra 2015**Lokacija:** Parnas center Rob, Rob 1

Informacije in prijave: Zavod Parnas, 041 833 456,
info@zavod-parnas.org

**ZELIŠČARKSE DELAVNICE****Mentorici:** Darja Mlakar in Ana Usenik (Društvo Zapotok)

Vsebina: Svet zdravilnih rastlin in zelišč. Zdravilne rastline in začimbe nam dajo veliko več, kot si mislimo. Kako si z njimi pomagamo in kakšne učinke lahko pričakujemo – vse to bodo teme zeliščarskih delavnic.

Termin: Delavnice bodo potekale v treh sklopih: 12. 11. 2015, ob 17. uri, januarja in aprila 2016.**Lokacija:** klubska soba Levstikovega doma, Velike Lašče, teren

Študijska krožka **Amaterska fotografija** in **Računalniški študijski krožek** bosta pričela delo v spomladanskem semestru, po februarjskih šolskih počitnicah.

NOVO: Ob dovolj velikem zanimanju vam kot novost v letošnjem letu ponujamo tudi študijski krožek **FILOZOFIJA NA SLOVENSKEM**, ki ga bo izvajal mentor dr. Klemen Fele. Potekal bo **ob torkih**, 16.30-18.00 na Trubarjevi domačiji na Rašici. **Pričetek:** 3. novembra 2015.

Članarina UTŽO Velike Lašče: 3,00 EUR

Prispevek za študijske krožke JZTK je 12,00 EUR na semester (poravnani prispevek vam omogoča vstop na srečanja vseh študijskih krožkov JZTK).

Delavnice se izvajajo z doplačilom.

Prispevek za študijski krožek zavoda Parnas je 12,00 EUR na semester.

Prijave in dodatne informacije: Javni zavod Trubarjevi kraji, Rašica, 69, 1315 Velike Lašče; telefon: 01/ 7881 006; faks: 01/7881 686, spletna stran: www.trubarjevi-kraji.si, elektronska pošta: info@trubarjevi-kraji.si
Delovanje UTŽO omogočajo: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Občina Velike Lašče in OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče.

Na srečanju je bila predstavljena tudi e-publikacija s predstavitev UTŽO Velike Lašče in njenih dejavnosti. Gradivo zanjo so pripravili mentorji krožkov, zbrali in postavili sta ga Marjana Dolšina in Barbara Pečnik, za jezikovni pregled pa je poskrbela Ana Porenta. Publikacija je dostopna na spletni strani www.trubarjevi-kraji.si. Upam, da vam bo branje le-te zanimivo in da vas bo mogoče prepričalo, da se nam pridružite.
Vabljeni!

Barbara Pečnik, JZ Trubarjevi kraji
Foto: Barbara Pečnik

V sklopu zeliščarskih delavnic vas vabimo v
SVET ZDRAVILNIH RASTLIN IN ZAČIMB

Zdravilne rastline in začimbe nam lahko dajo veliko več, kot si mislimo. Kako si z njimi pomagamo in kakšne učinke lahko pričakujemo, vse to bodo teme zeliščarskih delavnic v novem šolskem letu 2015/2016.

Prva zeliščarska delavnica bo
v četrtek, 12. novembra 2015, ob 17. uri v Levstikovem domu v Velikih Laščah.

»STOPITE V ZIMO ODPORNI PROTI VIRUSOM IN PREHLADU«

Delavnico izvajata Ana Usenik (»Pehta s hribov«) in Darja Mlakar iz Društva Zapotok.

Cena na delavnico za člane UTŽO: 2,00
Cena na delavnico za nečlane UTŽO: 3,00
Prijave sprejemamo **do ponedeljka, 9. novembra 2015**.
Delavnica bo izvedena ob zadostnem številu prijav.

V januarju 2016 bo sledila delavnica **Razstrupitev telesa in njegova okrepitev** (vzpostavitev ravnovesja žolčnika, jeter, debelega črevesa s pomočjo zdravilnih rastlin in v aprilu 2016 **Gojenje zdravilnih rastlin in začimb** (priprava zemlje, sajenje v vrtu ali lončku, dobri sosedje).

Lepo vabljeni!
Javni zavod Trubarjevi kraji - UTŽO Velike Lašče

Javni zavod Trubarjevi kraji in
Pokrajinski muzej Kočevje

vabita na

pogovor o knjigi avtorja Karla Rustja

120 LET KOČEVSKÉ ŽELEZNICE,**ki bo v torek, 24. novembra 2015, ob 18. uri****v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji na Rašici.****VABLJENI!**

Po razglediščih turjaške pokrajine

Veliki Osolnik – Škamevec – Prazniki – grad Turjak – Mali Osolnik

Čeprav se je novo šolsko leto že pričelo, vam člani študijskega krožka Naš kraj včeraj, danes, jutri predstavljamo še tretji izlet, ki je nastal v okviru lanskoletne osrednje tematike – spoznavanje velikolaških krajev preko osebnih zgodb in doživljajev. To je izlet, ki smo ga poimenovali Po razglediščih turjaške pokrajine in ki je bil hkrati tudi naš zaključni izlet šolskega leta 2014/2015.

Izhodišče za izbor izleta je bila pripoved Danice Cvetko o tem, kako je spoznavala velikolaške kraje. Ob neki priložnosti jo je pot zanesla na Veliki Osolnik, kjer se ji je odprl čudovit razgled na velikolaško pokrajino. Veliki Osolnik je le eno izmed številnih razgledišč na tem koncu velikolaške občine, zato je bila odločitev za izbor precej lahka. Pri določitvi smeri in obsega potepanja sta sodelovala Meta in Lojze Šporar, Rašičana, pohodnika, planinca (PD Velike Lašče in TD Rašica), ki so jima ti konci zelo domači. Ker bi bil pohod preko vseh izbranih točk dolg in za večino precej zahteven, smo pot v glavnem prevozili. Hoji so bili namenjeni le krajši sprehodi do cerkva sv. Lovrenca in sv. Jakoba.



Pri cerkvi sv. Lovrenca na Velikem Osolniku

Izlet se je pričel na Velikem Osolniku. Seveda, če greš na Veliki Osolnik, pokličeš gospoda Milana Tekavca, ki prav rad pove kaj o Osolniku. Tudi tokrat se je prijazno odzval vabilu, nas sprejel na svoji domačiji, podaril vsakemu leseno žlico za spomin in nas popeljal do cerkve sv. Lovrenca. Povedal nam je marsikaj o zgodovini vasi in cerkvice ter življenju danes in v preteklosti v njegovi domači vasi.

Pot nas je vodila čez Laze do Škamevca, kjer smo se sprehodili do razgledne točke, da smo si ogledali Srnjak. Ob poti skozi gozd smo se ustavili in se okrepčali z malico, ki nam jo je pripravila Meta. Nato smo se peljali čez Javorje v dolino, v vas Prazniki in nato na grad Turjak, kjer nas je že čakal Eugen Šerbec, da nas pelje po grofovi poti na stari grad in na turjaško pokopališče.



Pod turjaško lipo pred gradom Turjak



Kapela na turjaškem pokopališču

Za zadnjo točko smo si izbrali Mali Osolnik, kjer smo Sv. Jakoba našli ravno tam, kjer mora biti – v 'školjki' sredi polja, kot da bi ga tam nekdo odložil. Ključne za ogled notranjosti cerkvice – marsikdo od nas si jo je ogledal prvič – smo dobili pri Perhajevih.



Jakobova školjka na Malem Osolniku

Ker je bilo to naše potepanje zadnje pred počitnicami, je bil to hkrati zaključni izlet ob koncu šolskega leta. Za konec šolskega leta pa se skoraj spodobi dostojen zaključek s kosilom. Za to smo si izbrali gostilno Roziko. Tudi tega potepanja ne bi bilo brez vseh zgoraj omenjenih ljudi – Mete in Lojzeta, Milana Tekavca in Perhajevih. Vsem lepa hvala.

Barbara Pečnik, mentorica
UTŽO Velike Lašče

Rimski zaporni zidovi na poti k Unesco zaščiti?

Poznorimski obrambni sistem ne ostaja pozabljen. Več kot 30 km zidov, več kot 100 manjših obrambnih stolpov, 4 trdnjave in 4 utrdbe tvorijo sistem Claustra Alpium lularum, ki je potekal deloma po slovenskem in deloma hrvaškem območju – od mesta Reka, preko Notranjske, Vrhnike in vse do Posočja. Pomen sistema, grajenega v drugi polovici 3. stoletja, še vedno ostaja predmet raziskav. Lahko pa smo prepričani, da je njegov pomen primerljiv z bolj znanima Hadrianovim zidom v Angliji in Germanskim limesom v Nemčiji. In glede na to tudi upravičeno na poti do vpisa na Unescov seznam kulturne dediščine. Nam najbližji zaporni enoti sta Gradiški vrh in Selo pri Robu, sledijo Benete ter novo odkriti enoti Novi Pot in Taboršč. Med potencialnimi lokacijami je tudi enota Strmca (grad Žmucovo).

V sklopu projekta CLAUSTRA – Kamniti braniki Rimskega imperija, ki je bil sofinanciran v okviru Operativnega programa Slovenija-Hrvaška 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj ter nacionalnih in lastnih sredstev je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije skupaj s partnerji pripravil tri izobraževalne in participativne delavnice za zainteresirane oz. deležnike. Udeležili sva se jih predstavnici Zavoda Parnas in članici društva CAI Metka Starič in Nika Perovšek. Temeljni namen je bil povezati udeležence, jih dodatno spodbuditi, da bi znali prepoznati potenciale zapornih enot z območij, od koder prihajajo. Hkrati pa jih kot deležnike vključiti v mrežo oz. konzorcij, ki bi do vsebin Claustre pristopil celostno in hkrati podrobno lokalno, seveda ob izdelanem skupnem upraviteljskem načrtu in spoznavanju uspešnih tujih praks.

Prvi dan delavnic, 27. 3. 2015 je bil organiziran na Hrvaškem, na Reki. Več predavateljev je predstavilo potenciale kulturnega turizma in arheoloških zapuščin. Na primerih upravljanja z arheološkimi parki je bilo prikazanih več inovativnih pristopov trženja in razvoja destinacijskega menedžmenta.

Podane so bile smernice upravljanja kulturnih spomenikov vojaškega značaja ter ocena realnega stanja in prakse v Sloveniji. Pred drugo delavnico, ki je bila izvedena na Gradu Snežnik 29. 5. 2015, smo udeleženci izpolnili izčrpen vprašalnik o predlogih in možnostih sodelovanja ter promoviranja nam najbližjih enot CAI.

Uvodoma je bilo podrobno predstavljeno delovanje centra, ki upravlja z Germanskim limesom, nadalje pa kot primer uspešne slovenske prakse tudi delovanje Fundacije Pot miru. Predstavljena sta bila konservatorski načrt za Claustro in ovrednoteni izpolnjeni vprašalniki deležnikov. Tretja, zaključna delavnica je bila ponovno na Reki, 28. 8. 2015. Predstavljeni so bili rezultati skupnega projekta (konferenca, promocijski filmi, razstava, brošura in zgibanka), pregled stanja enot ter nova odkritja na slovenski in hrvaški strani. Tokrat je bil na strani predavateljev poudarek predvsem na uvajanju kreativnosti in inovativnosti – razvijanju, učenju ter stalnemu iskanju novih pristopov tudi v kulturi, turizmu. Vsaki delavnici je v sklepnem delu sledila diskusija udeležencev in projektnih partnerjev, kjer se je oblikovalo veliko vprašanj in predlogov. Na zaključni delavnici pa je bil pod vodstvom moderatorja izveden tudi poskus »igrifikacije« (bolj znano kot angl. gamification), ki je na modelu igre pripeljala do zanimivih soočenj v interesih deležnikov – upravljavcev, trgovcev, obrtnikov ter predstavnikov lokalnih in državnih uprav.

Zanimive aktivnosti, ki jih izvajamo ob rimskih zaporah na velikolaškem območju, vodnik Po čem hodimo v Robu in didaktična igrica Petteia so bili na delavnici prikazani kot primer dobre prakse. Med prioritete akcije, ki bodo vnesene v nadaljnje projekte, se je umestil predlog ureditve dela zapore tik ob cesti v Kobilji curek, ki je vključena tako v tematsko pot Claustra – pot ob zidu kot tudi v Geološko pot v Kobilji curek.



Osebno interpretacijo lepo dopolnijo risbe akad. slikarke Marije Prelog na informacijski tabli tematske poti Claustra – pot ob zidu, ki je oblikovana v celostni občinski podobi.



Ker gozdna cesta v Kobilji curek dobesedno »preseka« linijo rimskega zidu, je ta del dosegljiv tudi za obiskovalce na invalidskih vozičkih.



Najnovejša pridobitev – črn plastnat in bel (siv) neplastnat apnenec, slednjega so uporabili za gradnjo rimske zapore – sta zdaj na otip dosegljiva tudi osebam na invalidskih vozičkih.

Animatorji iz Parnasa so letošnjo jesen do ostankov Claustre popeljali kar nekaj družin, šolskih skupin in posameznikov iz različnih koncev Slovenije. Nekaj oblik interpretacije rimske zapore v Kobiljem curku (enota Gradiški vrh) je prikazanih tudi na fotografijah.

Nika Perovšek
Foto: Metka Starič, Alenka Škamperle



Dnevi evropske kulturne dediščine 2015: Praznovanja

Dnevi evropske kulturne dediščine so letos praznovali svojo 25. obletnico, zato so bila za osrednjo temo izbrana »Praznovanja«. Tema Praznovanja je univerzalna in ponuja neštete možnosti interpretacij in povezav z različnimi pojavnimi oblikami tako materialne in nesnovne kulturne dediščine kakor tudi naravne dediščine, je zapisala koordinatorka prireditev z ZVKDS Nataša Gorenc v svojem povabilu. Mi smo se le-temu odzvali in v sodelovanju še z drugimi lokalnimi organizacijami pripravili dogodke, znotraj katerih smo poskušali zaobjeti čim več zgoraj naštetih vidikov praznovanj.

OTVORITEV OBNOVLJENE GALERIJE SKEDENJ Z LIKOVNO RAZSTAVO IN PREDSTAVITEV MONOGRAFIJE JANEZA DEBELJAKA

Osrednja prireditev med »praznovanji« je bila že kar na začetku, 25. septembra, na Trubarjevi domačiji. Na njej smo postavili v ospredje velikolaška praznovanja, ki so potekala ob vseh velikih obletnicah, povezanih z našimi, velikolaškimi književniki. Še posebej pa smo pozornost namenili Trubarjevi domačiji in njeni bližajoči se 30. obletnici.

V poletnih mesecih je potekala temeljita obnova galerije Skedenj. Začetki galerijske dejavnosti v Laščah segajo v leto 1981, v čas praznovanja 150-letnice Levstikovega rojstva, ko so se pričela likovna srečanja pod vodstvom akademskega slikarja Jožeta Cente. Prve razstave so bile v obnovljenem Levstikovem domu, leta 1986 pa so se preselile v galerijo Skedenj na Trubarjevi domačiji. Z razvojem dejavnosti na domačiji so se večale potrebe po ureditvi sodobne galerije, čemur je Občina Velike Lašče znala prisluhniti. To je v svojem govoru izpostavila tudi **podžupanja dr. Tatjana Devjak**, ki je investicijo obnove s strani Občine Velike Lašče vodila in je galerijo tudi uradno odprla.



Ob tej priložnosti je bila odprta tudi likovna razstava dveh akademskih slikarjev, ki ustvarjata v okolici Velikih Lašč, Sama Kovača in Mitje Ficka. Prikazuje preplet del dveh umetnikov različnih generacij in dveh popolnoma različnih stilov. Razstavo je pripravila Helena Grebenc Gruden iz KUD-a Primož Trubar Velike Lašče, ogledate pa si jo lahko še vse do konca leta.



Helena Grebenc Gruden pri predstavitvi umetnikov



Obnovljena galerija z razstavo

JANEZ DEBELJAK – RETENJČAN IN LAŠČAN Predstavitev monografije

Pomemben pečat v omenjenih dejavnostih je pustil tudi Janez Debeljak. S svojim delom ni bogato zaznamoval le kulturnega utripa ribniške doline, ampak tudi Velikih Lašč. V Velikih Laščah se spominjamo predvsem njegovega prispevka pri ohranitvi Levstikove duhovne in materialne zapuščine ter aktivnega delovanja pri obnovi Trubarjeve domačije. Ravno zato je bila odločitev za predstavitev monografije, ki jo je ob njegovem jubileju v letu 2014 izdalo Muzejsko društvo Ribnica, zelo lahka in spontana. Kulturni program ob predstavitvi je pripravil Andrej Perhaj. S pomočjo Majde Samsa je naredil izbor besedil iz omenjene nove monografije, Debeljakovih del, Popotovanja k Levstiku in Levstikovih del. Z njim je predstavil Janeza v prvi vrsti kot Retenjčana in Laščana, velikega ljubitelja in poznavalca Levstika.



Tekste so interpretirali Matjaž Gruden, Janez Gruden in Jana Merjasec.

Za glasbo so poskrbele pevke Noneta Vitra pod vodstvom Bernarde Kogovšek in citrarka Špela Oberšteter, profesorica Glasbene šole Ribnica. Program je povezoval Matjaž Gruden.



Nonet Vitra



Tanja Debeljak in France Ivanec

Častna gostja prireditve je bila Tanja Debeljak, Janezova soproga, ki ji je ob tej priložnosti predsednik Muzejskega društva Ribnica France Ivanec podelil plaketo z nazivom častne članice Muzejskega društva Ribnica.

OSTALE PRIREDITVE V OKVIRU TEDNA DEKD 2015:

Sledila sta dva dogodka v organizaciji dveh zasebnih zavodov, JZTK pa je zanj prevzel le koordinacijo in skupno promocijo. V soboto, 26. septembra, je NEC, Notranjski ekološki center, skupaj z AreoGeo na kmetiji Mohor v Javorjah pripravil predstavitev lesenih hišnih orodij, ki so se uporabljala in se še uporabljajo za pripravo tradicionalnih prazničnih jedi v različnih letnih časih.

V ponedeljek, 28. septembra, je zavod Parnas v centru Parnas v Robu za podružnično šolo Rob izvedel program »Od zrna do prazničnega kruha«.

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji

V Parnasu veselo ob Dnevih evropske kulturne dediščine 2015

Tema letošnjih Dnevov evropske kulturne dediščine (DEKD) so bila praznovanja. Skupaj z Veroniko Tišler in Magdo Peterlin smo v aprilu pripravile program za otroke, ki so ga takoj podprle učiteljice PŠ Rob in ga vnesle kar v svoj letni delovni načrt. Zanimalo nas je, kakšna je pot od pšeničnega zrna do prazničnega kruha poprtnika, ki ga gospodinje Velikih Lašč in okolice v božičnem času spečejo in lepo okrasijo. Na ročnem mlinu oziroma žrmljah iz kraškega kamna, ki ga je izdelala Veronika Tišler, študentka VSŠ Sežana, smo najprej pšenico oz. piro zmleli. »Idi mlet - so bile besede, ki so narekemale otrokom, da so še pred šolo mleli moko«, je pripovedovala otrokom Veronika. Magdalena Peterlin je na domačiji Pri tamladih v Dolščakih prikazala, kaj vse se dogaja s pšenico skozi leto in kakšna orodja in naprave pri tem potrebujejo na kmetiji. V delavnici so otroci z Metko Starič in ob pomoči učiteljic iz testa oblikovali tičke in ob koncu dneva je iz Parnasovega centra prav lepo dišalo. V knjigi vtisov je v spomin na 28. september ostal zapis, da je bil otrokom dan všeč, da so spoznali veliko novega in da so bili vsi tički nadvse okusni – tako tisti iz polnozrnate in pirine kot drugi iz običajne bele moke.



Mletje zrnja pire na kamnitih žrmljah Veronike Tišler



Otroci na kmetiji Pri tamladih z Magdaleno Peterlin spoznavajo, da v »pajtlu« ločujejo zrnje od plev.

Drugi dogodek ob DEKD smo v Parnasu pripravili skupaj s kmetijo Mohor v Javorjah (26.9.). Vabilu na srečanje nosilcev dediščine »Priprava poprtnikov« se je odzvalo okrog 30 udeleženk. Na srečanju v centru Parnas v Robu smo se najprej predstavile druga drugi, nato pa pripravile načrt, kako bomo zadostile zahtevam Koordinatorja

varstva žive kult. dediščine in pripravile podrobnejši popis krajev po Sloveniji, kjer ta čudovit božični kruh še vedno pripravljajo. To je namreč pogoj za nadaljevanje aktivnosti za razglasitev priprave poprtnikov za živo mojstrovino Slovenije.



Nosilke dediščine »priprava poprtnikov« na srečanju v Robu

Ogledale smo si različne poprtnike in se okrepčale s tički in drugim pecivom, ki so jih napekle Parnasove prostovoljke. Veronika Tišler je predstavila svoje kamnite žrmlje in simbolično smo skupaj namlele nekaj moke. Predstavnice nosilcev dediščine iz Cerknice, Ribnice, Loške doline, Loškega Potoka, Svibnega, Dolskega, Velikih Lašč in Dobropolja so predstavile svoje delovanje in posebnosti pri peki svojega božičnega kruha. Milka Debeljak, članica upravnega odbora Zveze kmetov Slovenije, je nakazala možnosti iskanja novih lokacij po Sloveniji, kjer se še peče poprtnik ali kak drug božični kruh. Majda Tekavec je poročala z uspešnega sestanka v Slovenskem etnografskem muzeju, Nada Lunder pa je vse povabila k sodelovanju na 3. državni razstavi poprtnikov, ki bo od 10. do 12. decembra v Jakličevem domu na Vidmu. Pogovor je povezovala Metka Starič, in ideje, kako bodo poprtnik v božičnem času predstavljali na različnih koncih Slovenije, so kar deževale.

Srečanje smo nadaljevali na kmetiji Mohor v Javorjah, kjer sta Lili in Frenk Mahne pripravila prisrčen sprejem, predstavila svojo kmetijo in izpeljanke prazničnih jedi v sodobni preobleki, a še vedno s sestavinami iz lokalne samooskrbe. S kmetije nihče ni odšel lačen, Majda Debec pa je v kratkem predavanju opozorila še na nekaj zanimivosti o kulturni dediščini vina in ustreznem izboru vina k različnim jedem.

Tudi letos smo kot že vrsto let zapored z navdušenjem pristopili k akcijam DEKD, poleg že opisanih prireditvev sta naši mladi prostovoljki pripravili in izpeljali ustvarjalno delavnico izdelave lutk za otroke na Prazniku sadja na Gradežu. Tudi ta je bil med letošnjimi dogodki DEKD. Zavod za varstvo kulturne dediščine dobro promocijsko podpre prireditve s plakati, brošurami, aktivno spletno stranjo in uspe povezati različne ustvarjalce s področja dediščine iz vse Slovenije. Hvala tudi Javnemu zavodu Trubarjevi kraji za koordinacijo in promocijo prireditvev v naši okolici, srečanje nosilcev dediščine v Robu pa je preko kulturnega razpisa sofinancirala tudi Občina Velike Lašče.

Metka Starič, Zavod Parnas

Kot že nekajkrat v preteklosti pa smo DEKD zaključili v sodelovanju z DPŽ Velike Lašče z **Bučno-marmeladnim dnevom**. Članice DPŽ so se v »Praznovanja« vključile s prikazom delčka jesenskih opravil iz starih časov in praznovanj, ki so potekala ob zaključku del na polju. Čeprav je bilo vreme izredno slabo in se obiskovalcev ni ravno trlo pa se podeželske žene niso dale in so pripeljale prireditev do uspešnega konca. Tudi zato, saj so bile za vsemi nami obsežne priprave.

Bučno-marmeladni dan



Niti dež ni pregnal članic Društva podeželskih žena Velike Lašče, da na prvo oktobrsko soboto že v jutranjih urah ne bi začele pripravljati stojnic za že tradicionalni Bučno-marmeladni dan v Velikih Laščah. Narava je bila letos še posebej naklonjena, in vse rastline, ki so jih gospodinje zasadile spomladi, so lepo obrodile in jesenski pridelki so bili resnično bogati. Bogata letina je bila tudi pri bučah in drugih vrtninah ter sadju, iz katerih so se na domačijah kuhale marmelade.

Ob bogatih stojnicah, na katerih so bile na pokušino najrazličnejše jedi iz buč, od bučnih pit, kruhov, namazov iz buč, drobnega peciva, kot so slastni bučkini rogljički, do drugih dobrot, so tri ekipe kuhale bučno juho, na trgu so bile razstavljene najlepše in najzanimivejše buče, ki so zrasle na vrtovih, na ocenjevanje pa so gospodinje od blizu in daleč prinesle skupaj kar 27 različnih marmelad. Komisije, ki so vse skupaj ocenjevale, so imele pomembno, a težko delo, saj so bili vsi pridelki in izdelki zelo kakovostni, tudi lepo aranžirani, in so si prav vsi zaslužili priznanje. Kljub vsemu pa so komisije po tehtnem premisleku izbrale v vsaki kategoriji le najboljše. Tako je pri kuhanju bučne juhe največ točk dobila ekipa Društva podeželskih žena Velike Lašče, v kateri so bučno juho iz zelene buče na jušni podlagi z začimbami kuhale Zdenka Škrabec, Maja Marinčič in Tončka Purkart. Drugo mesto je zasedla ekipa Društva podeželskih žena Ribnica, ki so jo sestavljale Marija Adamič, Anica Vidervol in Ana Henigman in so kuhale bučno juho iz buče hokaido z dodanimi začimbami, tretje mesto pa je zasedla druga ekipa Društva podeželskih žena Velike Lašče, ki so jo sestavljale Jožefa Škrabec, Jelka Indihar in Magdalena Peterlin, kuhale pa so bučno juho iz zelene buče z dodatkom korenja, krompirja in začimbami na svinjski masti. V tričlanski komisiji, ki je ocenjevala okus, izvornost in dekoracijo oziroma izgled juhe, je bil tudi župan Občine Velike Lašče Anton Zakrajšek, ki je bil nad vsemi juhami navdušen, hkrati pa je pohvalil vse gospodinje, ki so kljub dežju popestrile sobotni dan na glavnem trgu v Velikih Laščah.



Med največjimi in najtežjimi bučami je zmagala buča, ki je tehtala 36 kilogramov in je zrasla na vrtu Zdenke Škrabec, drugo najtežjo bučo, ki je tehtala 32 kilogramov, je na Levstikov trg prinesel Jože Železnikar, tretje najtežjo, 27-kilogramsko bučo pa je pridelala Jožefa Škrabec. Čeprav je bilo na stojnicah prereditve kar nekaj lepih bučnih aranžmajev, kot so buča s prigrizki iz sira in grozdja, ki jih je aranžirala Zdenka Škrabec, ali okrasne bučke v obliki račk, ki so zrasle na vrtu Danice Rojc, je bil kot najlepši izbran šopek vrtnic iz listov trte v izdolbeni beli buči, ki ga je aranžirala Magdalena Peterlin. Kot posebna buča med vsemi bučami je bila nagrajena rumeno zelena buča prva tako Magdalene Peterlin.

Na ocenjevanju je bilo tudi veliko najrazličnejših marmelad, kar 27. Med okusi ni manjkalo slivove, bučkine, ribezove, borovničeve, drenove in cele vrste drugih marmelad. Ocenjevalna komisija pa je kot najboljšo ocenila marmelado Črta Gradišarja, druga je bila marmelada Anice Vidervol in tretja marmelada Justine Rauh.

Po končanem ocenjevanju se je že pokazalo sonce in gospodinje, tako gostiteljice kot gostje iz sorodnih društev iz Ribnice, Kočevja, ter drugi obiskovalci so okušali tako bučne juhe kot najrazličnejše marmelade ter druge dobrote iz buč. Vmes so bili na ogled izdelki Varstveno-delovnega centra Tončke Hočevar iz Ljubljane, otroci so se zabavali pri ličkanju koruze, za glasbeno spremljavo celotnega dogodka pa je skrbela Metka Štrukelj s svojo harmoniko.

Dragica Heric

Peti tradicionalni pohod po poteh Veteranov

Dolgo vroče poletje se je v soboto, 5. septembra, za tradicionalni pohod ohladilo, vreme je sicer grozilo tudi z dežjem, a se je na koncu vse dobro izšlo. Nekaj čez dvajset pohodnikov je krenilo na približno 13 km dolgo krožno pot, med njimi so bili tudi predstavniki ZZVS iz Ljubljane. Prvič sta bila na pohodu tudi dva prapora, kar je dajalo koloni svečan izgled.



Pri Uzmanih smo bili deležni druge dobrodošlice.



V Mačkih smo se zahvalili domačinom za prijazne sprejeme.

Na poti so nas kar na treh točkah domačini oskrbeli s tekočimi okrepčili, v Sekirišču, pri Uzmanih in v Mačkih. Posebej naj poudarim, da nas v Mačkih vsako leto res domačno sprejmejo v brunarici družine Zakrajšek. Domačini nam vedno pripravijo topel čaj, sveže pečen zavitek in kavo, da se je potem kar težko odpraviti iz tople kočice. Letos smo se jim oddolžili s spominskim darilom, ki jih bo spominjalo na prijetne trenutke druženja s pohodniki.

Pohodniki smo se po tradiciji ustavili tudi pri koči v Predgozdu, kjer so člani ZZVS pripravili okrepčilo pred zadnjim delom poti do Krvave Peči. Tik pred koncem poti smo imeli še preizkušnjo z reševanjem pohodnika, ki ga je kot sladkornega bolnika obšla slabost in je moral v stanju šoka počakati na urgentno pomoč iz Ljubljane. Zaradi tega se je nekoliko zavlekel tudi zaključek pohoda, ki se je odvil na terasi Doma veteranov. Tam je predsednik Dušan Hočevar podelil priznanja za balinarske dosežke tekmovalcev treh ekip, ki so tekmovalje opravili v času pohoda. Za kulturni vložek je poskrbel Jože Tekavec, ki je prebral pesem Krvavska legenda svojega očeta Milana Tekavca. Seveda pa ne smemo pozabiti na Janeza Škrabca, ki je vse prisotne postregel z odličnim pasuljem. Razšli smo se kot prijatelji, ki se bodo čez leto dni spet srečali na pohodu.

Srečo Knafelc,
foto: Dušan Hočevar, Srečo Knafelc

Zmagali smo! Praznik suhega sadja

NEKAJ PODATKOV ...

Tudi letos je Društvo za ohranjanje dediščine Gradež organiziralo tradicionalni Praznik suhega sadja, katerega del je bil tudi pohod po Trubarjevi fari. Ob devetih zjutraj nas je 35 pohodnikov na Turjaku pozdravil predsednik društva Matjaž Starič. Damjan nas je nato vodil do turjaške cerkve, kjer je Eugen povedal nekaj o zgodovini kraja in turjaških graščakih, katerih grobnica stoji na tem pokopališču. Pokazal nam je znamenito srce komaj 23-letnega grofa Hanna Auersperga - Turjaškega, ki je spet z rdečo pentljo in ga hranijo v stekleni posodi v vdolbinici za oltarjem. Spremlja ga legenda o neuslišani ljubezni do kmečke deklice, zaradi katere si je vzel življenje. Njegova zadnja želja je bila, naj vsaj njegovemu srcu dovolijo počitek v bližini ljubljene deklice.



Pot nas je nato vodila čez gozd do Stanetove brunarice nad novim Gradežem, kjer nam je Stane postregel z rogljički in šilcem domačega. Naš končni cilj je bil osrednji prireditveni prostor pod Gradežem. Za dobrodošlico s pecivom in kozarčkom sta skrbeli Albina in Darinka, za celotno postrežbo s hrano in pijačo ter za srečelov pa skupaj okoli 40 članov in več kot 10 njihovih otrok. Tine je s pomočjo drugih gobarjev spet pripravil razstavo užitnih ter tudi strupenih in neužitnih gob, ki se jih je kljub sezoni nabralo kar 78 vrst, Tončka, Joža in Slavka so prikazovale nekdanja podeželska opravila, Stane je razkazoval in pojasnjeval uporabo starega kmečkega orodja, v sušilnici sta za razlago skrbela predvsem Andrej in Janez, po vasi sta obiskovalce vodila Jana in Boris, Marko je s pastirskimi igrami navduševal najmlajše, Parnasovci so nad njimi bdeli med ustvarjalno delavnico. Obiskovalcem je bilo zabavno tudi prvič streljati z lokom, mnoge pa je navdušil že samo sprehod po vasi ...



Na stojnicah so se ponujali številni uporabni ali okusni domači izdelki: tekstilni, leseni in lončarski, nakit, potice in štrukeljci, suho sadje, naravno, oblito s čokolado in namočeno v žganje, marmelade, vložene gobe, čaji ... Za bolj lačne so se peklo dobrote na žaru, odojki in krače, pripravljene so bile stalne kulinarčne posebnosti: gradeška postrv, ajdova kaša z jurčki, prosena kaša s suhimi slivami, gradeški golaž iz velikega kotla in moška potica.



V kulturnem programu, ki ga je povezoval Roman, so nastopili: domača vokalna skupina Suhe češplje, ki je spet razveselila obiskovalce z znanimi narodnimi, vokalni kvintet Anike iz različnih krajev Vipavske doline, ki je še posebej zablestel z zahtevno pesmijo Leonarda Cohena Aleluja, ter ženski pevski zbor Laz iz Jablaniške doline. Za večerno zabavo in ples je poskrbel ansambel Dolinarji, v katerem igra naš član Klemen, ki sicer s kitaro spremlja tudi Suhe češplje.

Po nestrokovni oceni si je prireditev ogledalo blizu 2.000 obiskovalcev, prodanih je bilo tudi vseh 820 srečk. Še dobro, da so se vremenarji uštelili v našo korist, saj je iz deževnega jutra že ob 12. uri (namesto ob 15.) nastal sončen dan. Več kot polovica je našo vas obiskala prvič in njihovi zadovoljni obrazi so dokazovali, da so preživeli čudovito nedeljo oziroma nedeljsko popoldne. Posamezniki so nam v naslednjih dneh nepozabne vtise sporočili tudi po elektronski pošti.

... IN ŠE NEKAJ ZANIMIVOSTI

Društvo »zombijev«?

Zjutraj je bilo treba še nalupiti in narezati ogromno količino čebule za golaž. Iz posameznih gradeških hiš smo še v temi zaspane in sklonjenih glav počasi "prikapljale"



članice (in nekaj članov) z deskami v rokah in vsaka z večjim ali manjšim nožem. Kar malo se me je ustrašil Ribničan, ki je takrat že začel pripravljati svojo stojnico. Potem smo se do solz nasmejale, kako smo bile za nevedne opazovalce verjetno videti kot zombiji, ki se zbirajo za napad ...

Društvo »kripljev«?

Še nekaj dni pred praznikom smo se dogovarjali, kdo bo kazal stara podeželska opravila, saj imata Joža in Tončka težave z nogami in potrebujeta bergle. Ampak obe sta prišli na svoje »delovno mesto« pod kozolec. Tadeja je bila tik pred operacijo kolena, toda kuhinja ni bila brez nje. Sabina je jemala analgetike zaradi hudih bolečin v križu, vendar v »jurčku« ni manjkala, tudi Brane ima zaradi poškodbe hrbtnice bolečine, če predolgo stoji in dviguje pretežka bremena, pa je bil vseeno redar in je dan kasneje pospravljaj prireditveni prostor, dežurnega kurjača Janeza bolijo noge, pa vsake štiri ure nalaga drva v sušilnici. Z Majdo in Ančko imamo kalcinacijo v ramah in še kaj bi lahko naštele, Jano še od lanske poškodbe ob naporih boli roka, Jožica je srčni bolnik in ji vsako naprezanje prav tako škoduje, Andrej je že preživel infarkt in operacijo kile, Jože ima doma zelo bolno mamo, za katero morata skrbeti z Ančko, Eugenova žena je nekaj dni prej prišla iz bolnice zaradi hude pljučnice, sploh pa je glavna Andreja, katere zdravstvene težave so neprimerljive z vsemi drugimi ... Verjetno ima še kdo take ali drugačne težave, za katerega pa niti ne vem, vendar v pomembnih trenutkih ni odpovedal!!! Še posebej naporno je bilo za tiste, ki jim je delo v društvu obveznost poleg službe. In naslednji dan je bilo treba seveda kljub utrujenosti prizorišče tudi pospraviti.

Navdušen primorski Belokranjec

Iztok Štraus, ki je imel prvič pri nas stojnico s svojimi domačimi dobrotami, ni mogel prehvaliti brezhibne organizacije in postrežbe, sproščenega domačega vzdušja in prijaznih članov. Primorec, ki se je preselil na Kolpo, se ukvarja s podobno dejavnostjo, saj je prodajal domače marmelade, vložene jurčke, čaje ... Zelo bo vesel, če bo lahko sodeloval tudi vnaprej. Navdušen je bil že, ko je prvič prišel po suho sadje in mu je Boris razložil vse o sušilnici, društvu, zgodovini vasi ... Tudi prodaja mu je zelo uspela in še nikjer do sedaj ni bil tako zadovoljen.

Obiskovalci iz tujine

Ko sem našim redarjem nesla pijačo, sem zagledala Braneta, kako objema majhno neznano ženičko, sama pa se nerodno brani, češ da se je zmotil. Ni namreč prepoznala sestričninega sina, niti ni vedela, da živi v tej vasi. Na prireditvev je prišla iz Ribnice, z njo pa tudi brat Slavko, ki sicer že skoraj pol stoletja živi v Avstraliji. Ni mogel skriti navdušenja nad celotnim dogajanjem, poudaril je, kako smo simpatično oblečeni v enake majice, kako živimo v prekrasni vasi, kako smo lahko srečni, ker smo doma. Sam ima namreč še vedno domotožje, zato tudi vsako leto za nekaj tednov obišče Slovenijo.

Pravi tujec na prireditvi pa je bil Widrad Bernd iz Wolfsburga v Nemčiji. Bil je na obisku pri sestri Roswithi Boštjančič, poročeni s Slovencem, s katerim živi v Strugah. Skupaj so si ogledali vaško jedro, sušilnico, razstavo gob in celotno vas, očaran je bil nad kulinariko in še posebej nad domačim ansamblom.

Malo žalostni otroci

Petčlanska družina Perčič iz Šiške se je že zjutraj udeležila pohoda in trije sinovi so bili neutrudni, saj so navajeni zdravega gibanja. Med potjo so opazovali naravo, urejenost hiš in vrtov, vsako malenkost so opazili in pokomentirali z glavo družine. Uživali so v pastirskih igrah ter streljanju z lokom, in so bili kar malo žalostni, ker so morali k babici na kosilo, saj zato niso dočakali, da bi si na odprtem ognju sami pekli hrenovke in kruh. Za prireditvev so izvedeli s plakata na Škofljici in o društvu nato prebrali na spletu. Tudi decembra jih lahko pričakujemo na ogledu jaslic in drugo leto na praznovanju pomladi, saj je eden od sinov ljubitelj konj in zelenega Jurija noče zamuditi.

Konec dober ...

Pa kaj potem, če je bilo včasih tudi malo nejevolje zaradi obilice dela, ko je bilo našim kuharicam in »pekačicam« že slabo od velike količine pripravljenih dobrot, pa kaj potem, če so bile naše domače kuhinje ves teden malo zanemarjene zaradi dela za društveno »kuhinjo«, pa kaj potem, če so bili nekaj dni, kot je rekla Sabina, otroci samorastniki, pa kaj potem, če so eni člani le na papirju, ko je delo, pa na to pozabijo, pa kaj potem, če tole ni več resen članek, ampak bolj čustven izliv ...

Gradežci (saj vem, pravilno je: Gradežani) smo spet zmagali!!! In vselej nam morajo drugi povedati, da moramo biti ponosni, ker kot neprofesionalci brezhibno izvedemo tako zelo zahtevno prireditvev.

P.S.: Zahvalo si zasluži tudi vodnik na Trubarjevi domačiji, Andrej Perhaj, ki je spet povedal nekaj neznanih zanimivosti o očetu slovenske književnosti, čeprav pohodniki nismo bili najavljeni. Vendar tega nesporazuma ni zakrivilo naše društvo.

Zdenka Zabukovec

V sušilnici sadja na Gradežu uspešen začetek delavnice za otroke



S prvo soboto v oktobru smo začeli delavnice za otroke. Dobivamo se v sušilnici ob 9. uri, delavnica pa traja dve uri. Začetek je bil zelo uspešen in želimo si, da bi tako tudi nadaljevali. Sodeč po številu udeleženi-
ženih otrok (na 1. delavnici 14 otrok, na 2. delavnici 27 otrok), staršev in tudi starih staršev, je zanimanje veliko. To nas seveda zelo veseli in nas tudi obvezuje, da se še bolj potrudimo. Na prvih dveh delavnicah smo izdelovali namizne igre, kot so špana ali mlin in mikado, ter ptičke iz ličkanja in papirja (origami). Pred nami pa so že naslednje delavnice: poslušali bomo stare grajske zgodbe in anekdote, risali, imeli bomo jesensko ustvarjanje iz kostanja in buč ter kostanjev piknik, izdelovali izdelke iz gline, voščilnice in adventne venčke ter še marsikaj.



Otroci, povabite svoje starše, da vas pripeljejo in da morda še sami malo postanejo, poklepetajo in kakšno zanimivost povedo iz svoje mladosti!

Za več informacij: Marko Šavli na tel.: 040/223-497 ali na mail: marko.savli21@gmail.com

Lepo vabljeni!

Čebelarji v Prekmurju na ogledu apiterapije

Sicer pust in dokaj hladen dan je pospremil avtobus čebelarjev Čebelarkega društva Velike Lašče pod vodstvom Braneta Borštnika v soboto, 10. oktobra, na pot v najzahodnejši del Slovenije, točneje v Lipo pri Beltincih v Prekmurju. Tam ima svoje čebelarstvo Štefan Šemen, dobrovoljni in z energijo napolnjeni Prekmurec.

Skupaj s sinom in snaho so nas pričakali na gostoljubni prekmurski način - s polno mizo tekočih dobrot in piškotov. Takoj se je razvil spontan pogovor in zelo hitro smo izvedeli, da se je čebelarstva lotil pred 30 leti, ko je bil še zaposlen kot finomehanik v podjetju Mura. Danes je



čebelarstvom - ima okoli 700 družin - in v zadnjem letu tudi s hitom čebelarke dejavnosti, apiterapijo. V ta namen je razširil svoj čebelnjak, v katerem je stalno nameščenih 40 panjev. V predprostoru je urejena trgovinica s čebelarskimi izdelki, v prizidku pa je apartma v dveh nivojih, spodaj dnevni prostor s savno in tušem, zgoraj, v podstrešnem delu, pa spalnica, ki je vsa obogatena z aerosolom spodnjih štiridesetih panjev - panji imajo namesto vratic vhod zaprt s penasto gumo, da se zdravilni zrak lahko širi po prostoru. Posebej sta zanimivo izvedeni ležišči levo in desno ob zunanji steni čebenjaka, kjer se človek uleže tako, da zrak iz dveh panjev pod vzglavjem ležišča prehaja skozi odprtine na vrhu panjev in napolnjuje prostor v območju glave. S tem ni potrebno dovajanje tega zraka s pomočjo mask, kar je neudobno in tudi higiensko sporno, če se ne menja maska za vsakega uporabnika.

Da je taka dopolnilna dejavnost v čebelarstvu donosna, je že v prvem letu delovanja ugotovil tudi Štefan; povedal je, da je zanimanje izredno in da ima zmogljivosti razprodane. Za to vrsto "turizma" se zanimajo predvsem ljudje po bolnišničnih zdravljenjih težjih bolezni, predvsem bolezni dihal. Ob današnjem tempu in stresnem načinu življenja je obisk apiterapevtskega čebenjaka pravi balzam, tako za telo kot za duha! Veliko gostov pride tudi iz tujine, vsi po vrsti so navdušeni tako nad samim ambientom kot tudi nad mirnostjo naše avtohtone kranjske sivke.

Precej dobre volje je vzbudila tudi debata o uživanju beljakovinsko bogatih mladih trotovske ličink, imenovanih Apilarnil, ki jih čebelarji namerno odstranjujemo kot še en način boja proti zajedalcu varoi. Po Štefanovih besedah je povpraševanje po tej specialiteti izredno in presega ponudbo. Zaradi živahnosti in očitni energičnosti je bil seveda deležen tudi vprašanja, če je temu vzrok uživanje tega priboljška.

Po ogledu nas je Štefan vodil še do lokala, kjer so nam pripravili obilno in res okusno kosilo. Podprte z dobro hrano nas je vodil potem še do še ene prekmurske posebnosti - Tropskega vrta, kjer smo bili deležni vodenega ogleda tropskega rastlinjaka in ob tem podrobnega opisa posebnosti, predvsem v zvezi z gojenjem orhidej. Da smo potem nakupili kar nekaj teh krasnih cvetlic, pa ni treba posebej poudarjati.

Morda je apiterapija tudi ena od možnosti naše občine na področju turizma - čebelarjev nas je kar nekaj. Sam sem svoj čebelnjak v Krvavi Peči že pripravil za to in v naslednjem letu bodo aerosol iz čebeljih panjev preizkusili prvi gostje.



Terapevtsko ležišče, spodaj panja

Tekst in foto: Srečo Knafelc

Društvo upokojencev Velike Lašče ... in kaj smo počeli po počitnicah?

Društvo upokojencev Velike Lašče je za drugo polovico leta načrtovalo vrsto aktivnosti. Po počitnikovanju na Visu smo julija počivali. V avgustu pa smo že imeli srečanje s gospo Marijo Jamnik, ki nam je predavala **O ZELIŠČIH**. To je bilo že njeno drugo letošnje predavanje, saj je tema zelo zanimiva, zlasti za naše članice. Ker običajno obravnavamo zelišča, ki rastejo v določenem obdobju, bomo s to tematiko še nadaljevali.

V začetku septembra smo poslušali tudi predavanje **VSE O KONOPLJI II**, ki je bilo podobno kot o zeliščih nadaljevanje in nadgradnja prvega predavanja in namenjeno vsem občanom. Kot zanimivost prilagamo recept za konopljin kruh, ki ga lahko vidite na naši spletni strani.

Štiri dni so ob začetku šolskega leta naši člani v središču Velikih Lašč **VAROVALI OTROKE NA POTI V ŠOLO**. Podobno, kot so to počeli že lansko leto.

Osrednji dogodek se je zgodil 12. septembra na gradu Turjak, ko smo gostili člane UO osemnajstih društev na **SREČANJU ZDU območja Ljubljana Vič–Rudnik**. Istočasno je na Turjaku potekalo Občinsko prvenstvo v balinanju. Tako naši člani – športniki zaradi podvajanja dogajanj istočasno niso sodelovali.



Na dan demence 21. septembra je bila po vsej Sloveniji akcija združenja Spominčica **SPREHOD ZA SPOMIN**. Tudi člani našega društva smo se sprehodili po sončnih Velikih Laščah. Zbrali smo se pred glasbeno šolo in nato šli mimo osnovne šole v Trubarjev park in nato v središče Velikih Lašč. Pot smo nadaljevali mimo cerkve proti zdravstvenemu domu in se pri pošti obrnili nazaj na osrednji trg. Pred občino smo se slikali in se nato v Levstikovem domu ob manjši pogostitvi še malo družili.

Zelo lepo smo se imeli tudi na enodneveni ekskurziji v Prekmurje. Obiskali smo **LENDAVO**, ki nam jo je vodička malo razkazala in nam povedala nekaj o njeni zgodovini. V Lendavskih goricah smo poleg lepih vinogradov v cerkvici Sv. trojice videli „mumijo“. Bili smo na novem razglednem stolpu **VINARIUM** in se kopali v Lendavskih toplicah. Ker smo Lendavo obiskali med tednom, smo zamudili bograč fest in tudi praznik prve trgateve. Oba dogodka so praznovali konec tedna. Pa nam ni bilo nič hudo zato. Naš program je bil tudi brez tega zelo napolnjen in v sončnem dnevu smo zelo uživali.

V zadnjih septembrskih dneh smo se člani DU napotili v prestolnico in se udeležili osrednje slovenske prireditve ZDUS Festival za tretje življenjsko obdobje 2015 v Cankarjevem domu. To je največja in najbolj množična prireditev za starostnike in tudi mlajše. V predverjih so bile predstavljene zdravstvene, zdraviliške, knjižne, turistične ... ponudbe in ankete. Nudili so zdravstvene meritve. ZDUS je predstavil rezultate raznih natečajev in nagrajencev. Svoje predstavitve so imela društva upokojencev. V poznem popoldnevu so se v treh dneh zvrstili tudi kulturni programi. Nastopajoči so bili upokojenci iz različnih slovenskih društev. Mi smo uživali v 7. Večeru pesmi in plesov. Bilo je zabavno, in vsak je našel tudi kaj zanimivega za svoje potrebe. Zato je škoda, da ni naš obisk na festivalu bolj množičen in da kot društvo ne sodelujemo tudi aktivno.

Mogoče se zdi, da ob tako napolnjenem programu nimamo časa niti za sebe. Da to ne drži, smo dokazali že v začetku oktobra. Ker so zdravstveni problemi tisti, ki nas najbolj pestijo, in preventiva je vedno najpomembnejša, smo vse občane in člane DU Velike Lašče povabili na srečanje z **doc. dr. Blažem Trotoškom, dr. med., specialistom splošne in abdominalne kirurgije**. Gostili smo torej kirurga in vodjo endoskopske dejavnosti iz UKC Ljubljana.



Njegovo predavanje je imelo naslov **NAJPOGOSTEJŠE BOLEZNI PREBAVIL in KAKO SE JIM IZOGNITI**.

Dr. Trotošek nam je na poljuden in razumljiv način predstavil, kaj vse se lahko dogaja na jesen življenja z našimi prebavili. Poudaril je, da smo zelo ranljiva starostna skupina, da je pomemben odziv na presejalni program SVIT. Predvsem pa je potrebno, da se znamo opazovati, prepoznati nepravilna stanja in opisati bolečino zdravniku. Izpostavil je najpogostejša rakasta obolenja, njihov nastanek, razvoj in zdravljenje pri moški in ženski populaciji. Utemeljil je podkrepil s primerjalnimi tabelami in nas kar malo prestrašil z realističnimi slikami raznih bolezenskih stanj. Skromno nam je potem govoril še o transplantacijah, čeprav je aprila lani bil član ekipe strokovnjakov, ki je prvič v Sloveniji izvedla sočasno presaditev ledvic in jeter. Upam, da se je poslušalstvo zavedalo, kako pomemben je tak dosežek za bolnike, za strokovno javnost in zdravstveno zavarovanje.

Veseli smo, da smo spoznali dr. Trotoška, in se mu zahvaljujemo za pripravljenost priti k nam v Velike Lašče in nas seznaniti, poučiti in opozoriti na najpogostejše bolezni prebavil.

Vse našete aktivnosti in tudi tiste, ki jih načrtujemo za jesen, so namenjene predvsem članom Društva upokojencev Velike Lašče. Zato se vpišite v društvo, se nam pridružite na srečanjih in se veselite z nami.

Helena Grebenc Gruden,
foto: Martin Gruden

Upokojenci ZDU Območja Ljubljana Vič–Rudnik smo se srečali na Turjaku

Opažam, da se na jesen, potem ko popusti vročina, razcvetijo srečanja upokojencev upravnih odborov in komisij društev. Po vsej Sloveniji območja društev organizirajo taka druženja. Malo zato, da se naredijo analize delovanja prvega polletja in načrti za nadaljnje delo, pa tudi zato, da se bolje spoznamo med seboj, izmenjamo mnenja in da dokažemo, da smo še.

Tako smo se tudi člani ZDU Območja Ljubljana Vič–Rudnik oziroma osemnajstih društev (Brezovica, Dodrova, Horjul, Krim–Rudnik, Vič–Rožnik, Kozarje, Lavrica, Ljubljana–Vič, Notranje Gorice–Plešivica, Podpeč–Preserje, Polhov Gradec, Škofljica, Trnovo, Velike Lašče, Vnanje Gorice, Vrzenec, Rakitna in Ig) na drugo soboto v septembru množično podali v Občino Velike Lašče, na sončen Turjak. Že v zgodnjem dopoldnevu smo zavzeli Turjaški grad. Po vseh hodnikih, stopniščih in luknjah nas je bilo dovolj. Tudi v tistih še na pol v ruševinah. Seveda so bili bolj zanimivi obnovljeni prostori, in bilo je kaj videti: mala galerija v grajskem stolpu je ponujala slikarsko razstavo Žive Agrež z naslovom Dolina reke Krke, vabile so restavrirane slikarije v kapeli. Našli smo poročno dvorano, Lutrovo klet, lovsko sobo in tudi spodnji oziroma zgornji bife. V malemu muzejčku smo videli kar nekaj dragocenih grajskih ostankov in spominkov, ki smo jih lahko kupili.

Nato se je množica, skoraj tristo nas je bilo, zbirala v veliki Viteški dvorani. Za začetek smo si na stenah lahko ogledali razstavo dr. Žive Deu Arhitektura domov znanih Slovencev in se nato počasi umirili, se posedli in od enajstih naprej spremljali uradni del prireditve. Prišli so povabljeni gostje. Župan Občine Velike Lašče g. Anton Zakrajšek in ga. Marija Trotovshek, predsednica DU Velike Lašče, sta nagovorila in pozdravila vse navzoče.



Predsednik ZDU Območja Ljubljana Vič–Rudnik g. Anton Slak nam je govoril o delovanju preteklega obdobja in nam napovedal potek celotnega dogodka, saj so bili prav oni organizator vsega. Najbolj smo se razveselili povabljenega g. Marjana Sedmaka iz PZDU Osrednje Slovenije, ki je prihital iz Bruslja in nam predstavil nekaj aktualne in sveže problematike upokojencev.

Uradnemu delu je sledil kulturni program, za katerega so poskrbeli zbori in trio sedmih društev. Pravo tekmovalje je bilo to. Vsak je zapel dve pesmi in na koncu so bili vsi zmagovalci. Navdušil pa je najbolj moški pevski zbor iz DU Preserje–Podpeč. Nagrade ni bilo, je pa sredi velikega vhodnega stopnišča visel pršut, ki je bil namenjen tistemu, ki bo pravilno uganil njegovo težo.

V tretjem, družabnem delu prireditve se je, medtem, ko je vodič Evgen nagovoril množico na dvornem dvorišču in predstavil zgodovino gradu ter Auerspergov, dvorana spremenila v banketno. Stole so zamenjale mize in čas je bil za jedačo, pijačo, ples, pogovor in veselje. Jernejeva muzika je bila odlična in tudi ozvočenje je bilo dobro, dobra je bila telečja obara z ajdovimi žganci in tudi slaščice, ki so jih pripravile naše članice. Mislim, da smo s Turjaka vsi odšli zadovoljni, še posebno pa člani iz Kozarij, ki so pršut tudi odnesli.

Prihodnje leto pa na snidenje na 4. srečanju ZDU Območja Ljubljana Vič–Rudnik v Notranjih Goricah!

Helena Grebenc Gruden,
foto: Martin Gruden iz DU Velike Lašče

Z vami že 27 let



KLANČAR

Neodvisni servis vozil Renault in Dacia

Ugodne kvalitetne rešitve za vaš Renault
nadomestni deli
avtoplašči, premontaža, shranjevanje
ličarsko-kleparska dela (pogodbenik zavarovalnice Triglav)
polnjenje in popravila klimatskih naprav

Grozničkova 11, 1000 Ljubljana
Tel: 01/42 72 001
Gsm: 041 710 151
Email: info@klanancar.si, www.klanancar.si
Delovni časi: ponedeljek - petek 8.00 - 16.30

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

PGD Veliki Osolnik ali na mladih svet stoji

Ta rek smo vsi že velikokrat slišali, a pri prostovoljnem gasilskem društvu Veliki Osolnik je mladina res tista, ki nas povezuje in poganja ter nas pri tekmovanjih gasilske mladine kuje v zvezde. Dokaz za to je njihova "zagretost" za vaje. Pod budnim očesom mentorjev je ekipa devetih pionirjev pridno vadila in črpala znanje o gasilsko-športnih disciplinah. Rezultat je bil očiten že na prvi tekmi, saj so v Vrbljenah dosegli odlično drugo mesto v konkurenci treh gasilskih zvez (Ig, Škofljica in Velike Lašče) in za las zgrešili prehodni pokal.



Vrbljene - tekmovanje treh gasilskih zvez



Polje pri Vodicaх – regijsko tekmovanje Pionirska desetina, Anita Širaj, Ažbe Drmota, Jakob Šeme, Nik in Luka Ponikvar, Tilen in Tadej Garbas, Lucija in Miha Kaplan z mentorjem Primožem Ponikvarjem.

Naj pohvalim tudi pionirje in mladince ter mentorje PGD Dvorska vas – Mala Slevica, saj so prav tako dosegli zelo lepe rezultate, tako na nivoju naše gasilske zveze (mladinci so celo z veliko prednostjo osvojili prehodni pokal) kakor tudi na regijskem tekmovanju, kjer so skupaj s pionirji PGD Veliki Osolnik edini zastopali našo gasilsko zvezo.

V imenu celotne ekipe prostovoljnega gasilskega društva Veliki Osolnik vsem pionirjem in mentorjem za izjemne dosežke čestitamo in jim zaželimo srečo in znanje tudi spomladi na državnem tekmovanju.

Za PGD Veliki Osolnik:
Martina Zadnik in Aleš Širaj

S tem uspehom so si zagotovili mesto na regijskem tekmovanju, ki je bilo 26. 9. 2015 v Polju pri Vodicaх. Tudi tu so bili izredno uspešni, saj so v izjemni konkurenci Regije Ljubljana I osvojili tretje mesto med petindvajsetimi ekipami. Tako se bodo z ekipami iz vse Slovenije pomerili na državnem tekmovanju, ki bo spomladi prihodnje leto.



levo glavni inštruktor Danilo Zorko in desno njegov Sensei Christian Tissier

Aikido Klub Krim na Igu

Aikido klub je v občini Ig prisoten že tretje leto. Število vadečih se počasi a vstrajno večja kar pomeni, da postaja ta starodavna japonska samoobrambna in netekmovalna veščina počasi prepoznavna tudi pri nas, tako med mladimi kot pri starejših.

Točne informacije
dobite na naši strani
www.aikidokrim.si,
FB: Danilo Zorko,
Gsm: 041/684-884 -
Danilo

Aikido ni tekmovalen in agresiven šport temveč samoobrambna japonska veščina kjer ne potrebujemo veliko moči, zaradi česar je primeren tako za moške kot za ženske, od srednjega otroštva do pozne odraslosti.



Aikido klub Krim - smer Aikikai sledi principom učenja svetovnega sedeža Aikida v Hombu Doju v Tokyuu na Japonskem. Treniramo po sistemu velikega svetovnega mojstra aikida "Christian-a Tissier-a, Shihan, 7° Dan Aikikai v Tokyuu" iz Francije.



Jubilejno leto Oldtimer cluba Škofljica

*Jesensko srečanje
Izdaja zbornika Preteklost je
naša prihodnost*

Pred dvema desetletjema, 29. septembra 1995, je deseterica ljubiteljev starodobne tehnike, odločnih in zagnanih domačinov s Škofljice, v Gostilni pri Špančku ustanovila Društvo ljubiteljev starodobnih vozil – Oldtimer club Škofljica. Ustanovni člani so bili: Gregor in Franc Gruden, trije Furlanovi – Franc, Robert in Davor, Metod Kavšek, Miroslav Globočnik, Anton Zalar, Marjan Čučkin in Stanislav Zavodnik.

Klub je društvo, ki združuje ljudi s skupnimi interesi, združuje ljudi, ki jih povezuje ljubezen do tehnične kulture in ponos na lepo ohranjena starodobna vozila, ki so del zgodovine.

20 let delovanja društva je pustilo svoj pečat v lokalnem in slovenskem prostoru. Že ob desetletnici je Iztok Lipovšek napisal, da na Škofljici niti eno srečanje ni bilo zaprto v lastne občinske plotove, v vsako prireditev so bile vključene sosednje lokalne skupnosti. S svojimi promocijskimi vožnjami OTC približa tehnično dediščino prebivalcem različnih krajev in jim vzbudi nostalgijo po preteklosti. Obenem tudi sami spoznajo njihove zgodovinske znamenitosti.

Na vsakoletnem majskem Vseslovenskem srečanju starodobnikov se kakor niti tkejo vezi prijateljstva med ljubitelji stare tehnike s Škofljice, iz širše Slovenije, segajo tudi v sosednje države: Hrvaško, Avstrijo in Italijo.

Tehnična dediščina, ki se ohranja v Oldtimer klubu Škofljica, je enako pomembna kot podedovane naravne in kulturne vrednote. V klub so vabljeni vsi, ki se zavedajo pomena ohranjanja tehnične dediščine, pa najsi imajo staro kolo, avtomobil, motor, drugo tehnično zanimivost ali pa so samo po duši ljubitelji tehnične kulture.

Za jubilejno, 20. jesensko srečanje, smo se v sončni soboti, 12. septembra, odpeljali s Škofljice, z



lahkoto premagali pijavški klanec in na Rašici, Trubarjevem rojstnem kraju, zavili proti Robu. Po 7 kilometrih asfaltirane ceste z nekaj manjšimi klanci, ki nam niso delali prevelikih preglavic, smo zavzeli Krvavo Peč, naselje na kraški planoti nad kanjonom Iške v Občini Velike Lašče na nadmorski višini 726 m.

85 starodobnih vozil s 143 udeleženci je pozdravil napis dobrodošlice ob cestni tabli Krvave Peči. Krajanje so organizirali redarsko službo in nas usmerjali, najprej v središče vasi, kjer stoji staro šolsko poslopje, danes Dom veteranov. Zapolnili smo vse skrbno pripravljene parkirne prostore. Domačini so nas sprejeli z nasmehom, pridružil se je tudi vaščan Tone Intihar s svojim fičkom, dobro založenim z jabolki.

Kraj je prvič omenjen leta 1425, imenoval se je Rožna vas. Nekje okrog leta 1680 so vas napadli Turki. Ljudje so bili o napadu obveščeni s kresom, zatekli so se v cerkvico sv. Lenarta. Tri deklice so nabirale maline, niso se pravočasno umaknile. Bežale so pred Turki, skočile prek pečine in jo oblike s svojo krvjo. Vaščani so sklenili, da se bo Rožna vas odslej imenovala Krvava Peč. O tem dogodku je Milan Tekavec z Velikega Osolnika, prvi župan Občine Velike Lašče, napisal igro Krvavška legenda, s katero je želel ohraniti ljudsko izročilo, ki se prenaša iz roda v rod. S to igro je postavljen vasi Krvava Peč neke vrste spomenik.

*Dekleta mlade, dekleta lepé
zbežale pred Turki so v strme skalé,
raje so v smrt kot v suženjstvo šle,
spremenile so vasi ime.*

Peš smo krenili preko vasi do travnika, na katerem so zapuščeno vrtačo, kjer so se pasle krave, očistili in uredili gledališče na prostem. Poimenovali so ga Lojzov teater po domačinu Alojzu Useniku (Bečnikovem), ki je iz Krvave Peči odšel s trebuhom za kruhom in svoje poklicno in življenjsko pot posvetil gledališču. V Krvavi Peči je bila izvedena prva gledališka predstava na prostem že leta 1998. Lojzov teater so domačini pod vodstvom Sreča Knafelca uredili leta 2013. Na gledališče so zelo ponosni. Najprej so postavili dve vrsti kamnitih sedežev, potem še dve, sedaj jih je sedem.

Krvavo Peč in njeno zgodovino je v gledališču predstavil Srečo Knafelc. Vas je bila pred 150 leti obljudena, vsa zemlja je bila obdelana. A vaščani so se začeli izseljevati, družine so bile številne, blagostanja ni bilo. Leta 1890 je bilo v vasi 14 hiš s 154-imi prebivalci, leta 1950 je bilo še 76 prebivalcev, in 12. septembra nas je pričakalo le še 11 domačinov.

»Na odru« Lojzovega teatra pod milim nebom sta tokrat »nastopila« dva džipa, na starem gramofonu se je vrtela vinilna plošča z melodijami iz petdesetih let. Vaščani so poskrbeli za krajši kulturni program. Povabili so predsednika KUD Primož Trubar Velike Lašče Matjaža Grudna. Njegov pozdravni nagovor je sprožil smeh med ljubitelji starodobnikov. Na šaljiv način je predstavil tudi nekaj dogodkov iz Krvave Peči ter iz slovenske literature. Poslušali smo krajši odlomek iz Levstikovega Martina Krpana. Zgodovina se ponavlja, bodice so bile takrat namenjene dunajski gospodi, trenutno pa lahko letijo na našo oblast v Bruslju.

Po makadamski cesti (1,5 km) smo navkreber prisopihali do cerkvice sv. Lenarta, ki leži na zaraščajoči se vzpetini. Pozdravila sta nas obnovljeni zvon in Ciril Purkat (Jerinov), ki je podrobno opisal to podružnično cerkev župnije Rob. Opozoril nas je na fresko sv. Krištofa na zunanji steni cerkve, obrnjeni proti vasi. V cerkvi je izredno lepo obnovljen kasetni strop, in zaradi njega je bila v letu 1999 cerkev razglašena za kulturni in zgodovinski spomenik.

Najbolj obiskana točka v okolici Krvave Peči je razgledna točka na Krvavi pečini. Z nje se odpre pogled na celo Notranjsko, ob jasnem vremenu seže pogled do Snežnika in Krime. Krvava Peč skriva veliko zanimivosti. Če jih želite odkriti, se obrnite na Sreča Knafelca, gonilno silo v Krvavi Peči, ki postavlja nove trdne temelje krvavškega turizma. V treh urah smo nekoliko spoznali Krvavo Peč, priljubila se nam je. Poslovili smo se z bučnim hupanjem z obljubo, da si pridemo ogledat katero izmed predstav v Lojzovem teatru.

Po ogledu Krvave Peči je bil za nami le del jubilejnega jesenskega srečanja. Ob 16. uri smo se člani OTC in občani Škofljice zbrali v parku ob železniški progi. Navzoče je pozdravil predsednik kluba Franc Gruden, in poudaril

da so se člani društva odločili, da zaznamujejo jubilejno leto s tem, da občanom Škofljice podarijo skulpturo močvirske ptice iz reda pobrežnikov, velikega škurha, ki je umeščen v grb Občine Škofljica. Zahvalil se je Francu Vidrihu, članu OTC, ki ga je izdelal, in vsem, ki so sodelovali pri njegovi postavitvi na zelenico škofljiskega parka.

Ivan Jordan, župan Občine Škofljica, je po pozdravu spregovoril najprej o zanimivi jesenski vožnji v Krvavo Peč, o prelepem kraju na pragu prestolnice. Francu Grudnu se je zahvalil za odlično vodenje društva v vseh dvajsetih letih in zgledno sodelovanje z občino. Posebno se je zahvalil za lepo gesto, za postavitev velikega škurha, ki bo krasil park. Zahvalil se je tudi Francu Vidrihu, ki s svojim varilnim aparatom potrpežljivo ustvarja mojstrovine. Otvoritvenega traku so škurha osvobodili: Matic Marucelj, najmlajši član OTC Škofljica; Ivan Jordan, župan Občine Škofljica in Franc Gruden, predsednik našega kluba.

Ob peti uri popoldne smo se, še v večjem številu kot v Krvavi Peči, zbrali pred Avtocentrom Žgajnar.

V jubilejnem letu, ob 20. obletnici, se je izpolnila želja našega predsednika Franca Grudna, ki klub uspešno vodi vse od ustanovitve, strniti društvena dogajanja v zborniku. Prvikrat je to omenil pred dvema letoma, ob polnoletnosti kluba.

Zbornik je publikacija s prispevki več avtorjev, vsak članek je zanimiv prispevek k zgodovini. Zbornik nas seznanja z večino dogajanj v klubu in s posameznimi spoznanji članov. Nastajal je s sodelovanjem velike večine članov. Kar 181 se jih je odzvalo povabilu. Sprva so se nekoliko obotavljali, nato so se opogumili, se medsebojno dogovarjali in od sredine februarja do konca julija je nastajal zbornik, v katerem so garažirani starodobniki članov, ki nam dajo vedeti, kakšno je bilo potovanje pred leti. Starodobna vozila so del zgodovine, so odraz tehnike, tehnologije in mode časa, v katerem so nastajala in se uporabljala.

Nekateri člani so me s svojim starodobnikom obiskali doma, pregledovali in izbirali smo fotografije, vsak je pripovedoval svojo zgodbo o nakupu, restavriranju in dogodivščinah, ki spremljajo njegovega staro-



dobnika. Na sredinah sestankih so članki in fotografije romale od Škofljice do Malih Lašč in nazaj, komuniciranje je omogočila tudi sodobna tehnika, elektronska pošta.

Ob zbiranju gradiva sem spoznala, da člani niso večji le vihtenja kleparskega kladiva, večji so tudi peresa, ki gladko steče po papirju ob opisovanju priljubljenih vozil. Večino prispevkov so napisali sami, potrebovali so le vzpodbudo. Napisani so v pogovornem jeziku, kar ni nič narobe. Naš zbornik ni neko znanstveno delo, je le odraz našega spoštovanja do tehnične dediščine.

Z arhivskim gradivom me je dobro zasul tudi predsednik Franc Gruden. Dostavil ga je v sedmih gajbicah, pa še vsako sredo po malem. Precej časa sem namenila sortiranju, nato sva nekaj popoldnevov izbirala fotografije in druge dokumente o klubskem delu.

Odločili smo se za opis posameznega leta. Par besed smo posvetili občnemu zboru, Vseslovenskemu srečanju, jesenskemu srečanju ter nekaterim prireditvam, razstavam in izletom. Dotaknili smo se tudi vsakoletnega biltena s krajšim opisom prispevkov članov.

V prvem delu zbornika se predstavi klub, v drugem člani, ki so razvrščeni po abecednem redu, od A do Ž, od Ivana Ahčina do Francija Žunka. Večina članov je prispevala krajše in daljše prispevke o obnovi starodobnikov, nekateri vozila predstavljajo samo s fotografijami. Vsem se zahvaljujemo za sodelovanje, brez članov zbornika ne bi bilo.

Med najpomembnejšimi dogodki občnega zbora v letu 2003, je bilo razvitje društvene svečane praporske zastave z znakom. Rumena barva simbolizira sonce, svobodo in zlato.

Ko rumeno primerjamo s soncem, nam simbolizira svetlobo, vedrino in optimizem. Pomembna lastnost rumene barve je njena komunikativnost. Rumena barva velja tudi za barvo zrelosti. Tudi ljubitelji starodobnikov smo pokazali svojo zrelost z odločitvijo ohranjanja tehnične dediščine.

Znak društva je umeščen v sredino svečane praporske zastave. To je krog, v katerem sta motor in avtomobil. Krog simbolizira popolnost, homogenost in odsotnost razločevanja ali delitve. Krog predstavlja tudi čas. V času je mogoče gledati na tri načine. Najprej je preteklost, včeraj, nekaj kar je za nami in nas spremlja v sedanost. Naša preteklost živi življenje v sedanosti. Prihodnost nam ni zagotovljena, odslikavala bo našo sedanost. V krogu se vidi naše ohranjanje starodobnikov, krog predstavlja stanje naše zavesti.

Iz pomena kroga izhaja tudi naslov našega zbornika – Preteklost je naša prihodnost.

In še nekaj statistike. Naš zbornik je kar precej obširen, saj je tudi naš klub med največjimi v Sloveniji in dejaven v Zvezi SVS. Obsega 365 strani s 1225 fotografijami in dokumenti. Člani so zanj porabili precej ur s pripravo prispevkov in iskanjem primernih fotografij. Predsednik Franc Gruden je več popoldnevov presedel tudi ob računalniku ob pregledovanju fotografij za objavo, naredil je marsikateri kilometer. Sama sem namenila zborniku 860 ur in Tomaž dodatnih 90 za skeniranje dokumentov in pripravo za oddajo v grafično obdelavo, ki jo je opravil Srečo Knafelc iz Krvave Peči, računalniški prelom je delo Jureta Knafelca. Brez lektoriranja ni šlo, sem in tja me je malo zaneslo. Opravil ga je član Peter Pal. Tiskanje smo zaupali Francu Peterlinu in zbornik je bil na sedež kluba dostavljen le dan pred jesenskim srečanjem.

Na jubilejnem 20. jesenskem srečanju je zagledal luč sveta naš klubski zbornik Preteklost je naša prihodnost z opisom dogodkov dvajsetih let, vključno z jesensko vožnjo v Krvavo Peč in postavitvijo velikega škurha, jubilejnega poklona OTC občanom Škofljice.

Še enkrat hvala članom in vodstvu OTC Škofljica. Zaradi skupnega interesa je nastal zbornik z naslovom Preteklost je naša prihodnost. Vsem želim, da bi tudi v prihodnosti ohranjali našo premično dediščino, medse privabili nove in mlajše člane, kot skupnost bomo bogatejši. Hvala vsem, ki ste finančno podprli izdajo zbornika.

Zvečer so se člani kluba udeležili svečane občinske proslave ob 20. obletnici delovanja Občine Škofljica. Ob tej priložnosti so bila podeljena priznanja posameznikom in skupnostim. Prejemnik županovega priznanja je bil tudi Oldtimer club Škofljica za dvajsetletno vztrajno delovanje pri ohranjanju tehnične kulture.

Lepo je biti član našega kluba pod vodstvom Franca Grudna, veselimo se naslednjih jubilejnih let.

Ana Pia Debeljak

Fotografije:

Ana Pia Debeljak in Srečo Knafelc

Zakaj že v Krvavo Peč?

Krvava Peč postaja vedno bolj prepozaven izletniški cilj, to dokazujejo tudi organizirani obiski večjih skupin, vse po načelu dober glas seže v deveto vas.

Tako so nas v zadnjem dobrem mesecu obiskali starodobniki iz Škofljice (vse o dogodku je opisano v prispevku Ane Debeljak), upokojenci iz Litije skupaj s podžupanjo in pa člani Društva zeliščarjev iz Ljubljane. Vsi so bili navdušeni nad pestrostjo naravnih in kulturnih posebnosti in so na koncu izrazili prepričanje, da se ponovno vidimo. Tako mnenje je izrazilo tudi kar nekaj posameznikov, ki da se bodo vrnilo s svojimi družinami.



Dež na začetku pohoda sploh ni bil ovira za živahne upokojence iz Litije.



Člani Kluba zeliščarjev iz Ljubljane so tudi v samem Lojzovem teatru našli celo vrsto zravilnih zelišč.

Seveda je treba ugotoviti, da turizem niso samo naravne lepote in kulturne zanimivosti, ampak predvsem topel sprejem in deljenje zgodb - tako naših iz vasi kot tudi zgodb obiskovalcev. Posebno vlogo pri tem dobiva Lojzov teater, ki je postal stalna točka za obiske, druženje in sproščene pogovore.

Točka zanimanja in zbiranja je tudi dom veteranov z baliniščem in razstavljenimi eksponati slovenske vojske. Na fotografiji lahko vidite dva naključna obiskovalca, kolesarja, ki sta si postregla s partijo balinanja pred nadaljevanjem poti proti Blokam.

Domačini smo prepričani, da ima Krvava Peč še veliko neizkoriščenih potencialov in se bo razvila v središče zdravega pohodniškega turizma. Že v letu 2016 bo pripravljeno prvo postajališče za avtodome v Občini Velike Lašče, kar bo spet dodatni motiv za povečanje obiska vasi.

Za vse to ne rabimo velikih sredstev, le veliko dobre volje in prijaznosti do obiskovalcev.



Tekst in slike: Srečo Knafelc

Kolesarski vzpon na Sveti Primož 2015

V nedeljo, 13. septembra 2015, smo člani TVD Partizan po enoletnem premoru ponovno izvedli kolesarski vzpon na Sveti Primož. Po nedeljskem kosilu se je 16 tekmovalk in tekmovalcev »zagrizlo« v klanec. Na cilju je tekmovalce vzpodbujalo skoraj dva ducata gledalcev, ki so jim z navijanjem vlivali dodatnih moči pri zadnjem vzponu.

Poleg dvanajstih fantov so se letošnjega vzpona na Sveti Primož udeležili tudi dve tekmovalki (pa še ena izven konkurence) in dva osnovnošolca. Tekma je bila tudi družinsko obarvana, saj sta se kar v dveh kategorijah brata pomerila za prvo mesto. Tudi letošnjega vzpona se je udeležil Borislav Skubic, ki je dva tedna prej na svetovnem prvenstvu amaterjev na Danskem v kronometru osvojil odlično 15. mesto.

Za prvo pomoč, ki je k sreči nismo potrebovali, sta poskrbeli Alenka Zidar Zupan in Tatjana Janko. Za prometno signalizacijo smo poskrbeli sami, start in cilj sta nadzorovala Tine in Anže Starič, Metka je pobirala prijave, Niko je s kamero zabeležil vse prihode v cilj, Peter je poskrbel za varnost, Igor pa za vodo in podelitev medalj. Razglasitev rezultatov in podelitev medalj smo izvedli pri Juvančevih, kjer se počutimo kot doma.

Lepo povabljeni na naslednji zpon na Sveti Primož 11. septembra 2016.

Rezultati:

Osnovnošolci

1. Žak Gradišar 0:24:57
2. Črt Gradišar 0:26:48



Upamo, da bosta Žak in Črt naslednje leto privabila še več osnovnošolcev.



Na startu je bila gneča.

Dekleta do 35 let

1. Darja Škulj 0:16:02
2. Irena Žužek 0:22:34



Tudi dve dekleti sta dokazali, da se da klanec prevoziti zelo hitro.

Fantje do 40 let

1. Rok Lavrič 0:11:52
2. Miha Lavrič 0:12:33
3. Blaž Svete 0:13:37

Sledijo:

- Miha Sivec 0:15:20,
Jaka Samsa 0:17:05,
Damjan Gradišar 0:18:38 in
Tomaž Zabukovec 0:18:49.



Brata Lavrič sta bila letos razred zase.

Fantje 40 do 60 let

1. Borislav Skubic 0:12:06
 2. Franc Šilc 0:13:33
 3. Aleš Jagodič 0:14:39
- Sledita: Jože Starič 0:18:50 in
Janez Škulj 0:19:02



Zmagovalec Borislav Skubic je za ogrevanje prikolesaril z Vrhnike in gladko zmagal v svoji kategoriji.

Jože Starič, TVD Partizan
Foto: Metka Starič

Strumne mišice in jasne misli



Zakorakali smo v jesen-ske dni. Malce je hla-dneje, in naše telo reagira na različne načine. Eden od načinov, da se spopademo z mrazom, je tudi razgibavanje za prožne mišice in kite, drug način je razstrupljanje, uživanje primerne hrane in ravnopravni vnos tekočin. Danes pogledjmo, kako lahko premagamo utrujenost, ki izvira iz ramenskega in ledvenega predela.

Ramenski obroč je pogosto napet, saj imamo napete vse mišice, kot bi na ramenih nosili ves svet. Za sprostitev si komaj kdaj vzamemo čas. Spremenimo težo življenja - zavedajmo se, da gradimo svojo pot skozenj sami.

Fizioterapevtska vaja za sproščanje križnega in ledvenega dela s pomočjo stola in blazine, napolnjene s senenim drobirjem

Pripravimo stol.

Pred pričetkom se uležemo na hrbet, podlaga naj bo čimbolj ravna, tako da nam je udobno in toplo (izogibajmo se prepihu). Z rokami in nogami se pretegnemo na vse strani. Predel križa naj bo podložen, če imate že znane ovire in težave v tem delu. Sproti preverjamo tudi predel ramen in vratne hrbtenice, da glava primerno leži na podlagi. Začutimo lopatice in jih premaknemo tako, da se še bolj udobno namestimo.

Noge pokrčimo v kolnih, jih potegnemo nase in objamemo ter se kotalimo levo in desno. Naredimo nekaj ponovitev. Nato dvignemo glavo in se kotalimo še naprej in nazaj. Če dopuščajo vaše zmožnosti, stegnite noge v končnem položaju naprej in jih prenesite v končni položaj za glavo. Naredite nekaj ponovitev. Vajo izvedete do bolečine in previdno.

Pretegnite se tako, da stegnate trup in okončine. Naredite nekaj dihalnih vaj!

Nato vzamete stol. Nanj namestite noge tako, da stopala in meča počivajo na sedalu, telo pa leži na podlagi. Ne podlagajte glave. Če je potrebno, podložite brisačo pod sedne kosti. Poskrbite, da vam bo udobno in da bodo noge v pravem kotu ob nogah stola in da bodo mečne mišice udobno nameščene na sedalu stola. Tako ostanite najmanj 20 minut. Za boljši učinek si vzemite ta čas za meditacijo. Sproščanje lahko nadgradite s tem, da štejete od 100 navzdol in ko se zmotite, začnete od začetka, prav tako, če ste s štetjem prehitri. Učinki bodo zaznavni takoj. Tisti, ki imate možnost, si naredite blazine iz senenega drobirja in se ulezite na njih. Polnilo je lahko tudi iz ajdovih ali kakšnih drugih luščin. Ne pozabimo na enakomerno dihanje. Tako sproščeni, v notranji tišini, začutimo nek prijeten občutek, našo bit.

To je vaja, ki naj vam prihiti na pomoč, ko boste pretiravali z delom ali pa samo za sprostitev. Ovir ni in jo lahko izvaja kdorkoli. Več izveste naslednjič ali na vadbi ob ponedeljkih na Turjaku, kjer se dobivamo in redno vadimo. Medse vabimo tudi nove člane in članice. Prvi obisk je brezplačen. Zato v letošnjo jesen brez bolečin in z novimi energijami.

Za vas pripravila:
vaditeljica in terapevtka Tina Sešek, 041 745363

Uspehi ekipe SIBOR- Inotherm

S svetovnega pokala - prvenstva U15 in 13. Balkanskega prvenstva - Banja Luka 2015

Devet slovenskih klubov je od 25. 9. do 27. 9. 2015 sodelovalo na 13. Balkanskem prvenstvu in Svetovnem pokalu - prvenstvu U 15 v Banja Luki. Na tekmovanju je nastopilo skoraj 560 tekmovalcev iz 19 držav. Tekmovanje je potekalo v borbah, DUO sistemu in ne-wazi v vseh starostnih kategorijah.

Ekipa Sibor-Inotherm se je vrnila domov s 13 medaljami, od tega 3 zlatimi, 4 srebrnimi in 6 bronastimi. Prav tako pa je ekipa Slovenije v klubski razvrstitvi med 19 državami osvojila 1. mesto, seveda z veliko pomočjo Siburja.

Tekmovanja se je tako udeležilo 23 članov SIBORJA, ki so nastopili tako v borbah kot v duo sistemu in dosegli odlične uvrstitve.

Tekmovanje je bilo uspešno, vendar je pokazalo določene smernice, katerim moramo slediti za še boljše rezultate. Kategorija U12 je pokazala dobro pripravljenost, člani U15 so pokazali srčne borbe, v duo pa smo na dobri poti. Kadeti in mladinci so pokazali srčne borbe, na žalost brez medalje, v duo sistemu pa še vedno ostajamo v vrhu. Članska kategorija je pokazala dobro pripravljenost pred prihajajočim Svetovnim prvenstvom na Tajskem.



S slovenskega pokala v duo sistemu do 14 let - Celje 2015

Štirje slovenski klubi so sodelovali 10. 10. 2015 na slovenskem pokalu v duo sistemu za otroke do 14 let v OŠ Ljubečna pri Celju. Na tekmovanju je nastopilo skoraj 60 tekmovalcev oz. 31 parov, tekmovanje je bilo prvo od štirih, ki bo veljalo tudi za seštevek v duo pokalu 2015.

Ekipa Sibor-Inotherm se je vrnila domov z 11 medaljami od tega 4 zlatimi, 4 srebrnimi in 3 bronastimi. Prav tako pa je ekipa Siburja v klubski razvrstitvi zasedla 2. mesto. Uspeh Siburja je tudi to, da so tekmovalci iz vseh štirih centrov kluba v Kočevju, Ribnici, Sodražici in Velikih Laščah osvojili medalje, kar kaže na kvalitetno delo trenerjev v vseh skupinah.

Naslednje tekmovanje je bilo v organizaciji domačega ŠK SIBOR v Športnem domu Kočevje – FIS v soboto, 17. 10. 2015.

Predsednik SIBORJA: Elvis Podlogar

Vikend Ognjenega mustanga

Avgusta se je govorilo o saloonu. In ne gre za frizerskega, ampak za kavbojskega, ki so ga zgradili Ognjeni mustangi, da so v njem priredili Vikend Ognjenega mustanga. Prvotna ideja se je porodila **Mateju Ruperju** iz vasi Selo v Rutah, ki je imel močno željo prirediti dogodek s preizkusom v ježi konj s kavbojsko tematiko, čeprav sprva jasne ideje o poteku dogodka ni imel.

Gradila se je več let. Sprva je ekipa (sedaj devetih) fantov, ki so se leta 2008 poimenovali Ognjeni mustangi in so za svojega šerifa postavili prav Mateja, začela pripravljati tekme spretnostnega jahanja, ki so jih z leti nadgrajevali. Po odhodu Mateja v Ameriko, deželo vesternov in country glasbe, pa se je zamisel o izgradnji pravega saloona in dogodka, ki bi ponudil tematski preizkus v spretnostnem jahanju, hkrati pa še odlično zabavo, izkristaliziral. Zgradili so idejo o Vikendu Ognjenega mustanga in priprave začeli že februarja.

Kavbojsko obarvan dogodek je potekal avgusta v vasi Mohorje v Rutah, organiziran pa je bil prek Konjerejskega društva Velike Lašče, katerega člani so tudi nekateri od mustangov. Šlo je za dvodnevni dogodek, kjer so se izkušeni posamezniki pomerili v jahanju konj, sprva na poligonu z ovirami, ki je imel kavbojsko tematiko in na katerem je sodnike najbolj prepričal Jernej Indihar. Poleg spretnostnega jahanja so tekmovali tudi v slalomu (pole bending), najhitrejši na konju je bil Aljaž Urbiha. Popoldanski program so popestrili z organizacijo igre "v dvoje je lepše", kjer so pari z zavezanimi nogami prehajali skozi različne ovire. Otroci pa so lahko splezali na konje, poizkusili jahanje ali metali laso. Vse to se je v petek in soboto zvečer zaključilo ob šanku, dolgem dvajset metrov, obkroženem z glasbo, alkoholom in plesom. S šerifom Matejem sva se pogovarjala o organizaciji dogodka in vtisih po njem hkrati pa tudi o njegovi izkušnji v resničnostnem šovu Kmetija Nov začetek, ki se ga je udeležil lani in je spomin nanj še svež.



Kaj ste naredili s saloonom in vsem materialom po koncu Vikenda?

Zanimivo je, da gradiš saloon štirinajst dni, potem pa v enem dnevu vse porušiš. Material se je shranil za morebitno ponovitev naslednje leto, kar ni še zagotovo. To namreč zahteva štirinajst dni resnega dela, kar je v primeru službenih obveznosti kar težko, če te preseneti dež, se ti ves vloženi trud in kapital nikakor ne povrne. Letos nam je res uspelo v vseh pogledih, imeli smo veliko željo in odločnost, za drugo leto mislim, da je tega manj in bolj vidim, da bi to delali na vsake dve leti. Nimamo pa še dejanskega dogovora glede drugega leta, vse je mogoče.

Si dobil podporo, ki si jo pričakoval?

S strani ljudi sem dobil veliko več, kot sem pričakoval, in vsem sem zelo hvaležen za pomoč in podporo. O dogodku se je govorilo še štirinajst dni. Za uspeh se mora ujemati vse, lepo vreme, tekoča organizacija, nobene veselice istočasno in poleg tega je morala biti ljudem stvar še všeč, da smo lahko zaključili tako pozitivno. Ljudje so bili navdušeni, tega nisem pričakoval, že samo zato bi dogodek ponovil. Lepo je, ko so ljudje veseli, ker zadovoljstvo tolikih ljudi povrne ves trud in kapital, ki ga vložiš.

Zakaj ste za dogodek izbrali ravno Mohorje?

Dejstvo je, da sem tam doma in je bila izdelava saloona zato lažja. Poleg tega imam sam željo, da se tam nekaj dogaja. Zdi se mi, da Rute predstavljajo minus za občino, neko oddaljeno območje, kjer se nič več ne dogaja. Vendar so zelo lepo območje. Odziv nekaterih je bil, da bi bil lahko dogodek kje bližje, ampak meni to ni bistveno. Če se bo nekdo nečesa želel udeležiti, mu ne bo problem za to prevoziti tudi nekaj kilometrov.

Sponzorska podpora je bila dobra - ti je pri tem pomagalo tudi dejstvo, da si se udeležil resničnostnega šova Kmetija Nov začetek?

Ne, saj nikjer ni bilo reklame, da to organiziram jaz kot udeleženec Kmetije. To smo omenili zgolj na vabilu na Facebooku. Zaradi tega sem morda lažje dobil punce in fante za pomoč pri dogodku, saj jih je več vedelo, kdo sem. Tudi sponzorji so bili večinoma lokalno poznani ljudje, tako da tudi tu ne bi rekel, da mi je šov pomagal. V ta projekt sem šel lažje, saj mi je bilo obljubljeno, da občina lahko krije stroške šotora, kar je organizacijsko velika pomoč. Dobili smo sicer nekaj občinskih sredstev, vendar nekatera še čakamo.



Kakšen je bil odziv okolice po tvoji udeležbi v resničnostnem šovu?

Če gledamo na domačine, ni neke velike razlike, morda te malo več ljudi prepozna, sprva te še kdo sreča in pohvali. Pri kakšnem poslu se niti ne pozna razlika. Določene stvari so sedaj bolj zanimive, lažje spelješ kakšno komunikacijo, ljudem si malo bližje. Slabosti še nisem zaznal, morda so, pa jih še nisem izkusil. Tudi sam sem se spremenil, ko se vrneš ni vse tako samoumevno in vsako stvar bolj ceniš, ker si tam v pomanjkanju.

Si kdaj želiš, da bi lahko obrnil potek dogodkov v šovu ter sprejel podkupnino, ki si jo zavrnil, in potem zato izpadel?

Ne, ne bi. To, kar sem naredil, so moja načela. Če bi šel nazaj, podkupnine ne bi sprejel. Če pa gledamo druge stvari, kar se tiče skupin, ki so nastale med tekmovanjem, ko sem jih menjal, je nastala zmešanjava. Takrat je drugače, saj si v šovu in greš s tokom, nimaš širše slike.

Bi to izrazil z mislijo, da moraš biti za uspeh pokvarjen?

Ne, rekel bi, da moraš stati za svojim mnenjem, za poštenjem. Pa bo enkrat že uspelo. Zakaj bi bil pokvarjen in slab? Morda boš trnutno vesel, na dolgi rok pa se bodo stvari zagotovo sesule.

Urša Zalar

Na protestnem shodu v Ljubljani tudi velikolaški kmetje

Slovenski kmetje so se v soboto, 17. oktobra 2015, zbrali v osmih slovenskih mestih (Celju, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ptujju) na protestnih shodih. Namen shodov je bil opozoriti na vse večje težave v kmetijstvu in gozdarstvu ter na posledice, ki jih imajo te na gospodarstvo, razvoj podeželja in celotno družbo. Njihovo sporočilo je bilo: za pošteno in pravično plačilo slovenskim kmetom. Shoda v Ljubljani so se udeležili tudi kmetje iz Velikih Lašč.

S shodom so želeli opozoriti slovensko javnost, da prenizke odkupne cene kmetijskih pridelkov in izdelkov ne zagotavljajo preživetja. To bo negativno vplivalo tako na kmetijstvo kot na življenje državljanov.» S shodom želimo pri potrošnikih spodbujati kupovanje slovenske hrane, saj to pomaga tako kmetijstvu kot gospodarstvu, in opozoriti na neravnovesje v verigi od njive do mize. Še posebej pa pozivamo državo, da vzpostavi mehanizme za boljši nadzor nad poreklom hrane, zato da bo potrošnik jasno vedel, od kod je hrana, ki jo kupuje,« je na shodu opozoril predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Cvetko Zupančič.

KGZS je v imenu kmetov na shodu poudarila, da pričakuje ustrezna razmerja cen v prehranski verigi, takojšen sprejem ukrepov za učinkovitejšo zagotavljanje sledljivosti hrane do končnega potrošnika, preprečevanje rušenja slovenske pridelave s presežki hrane iz tujine, manj neustreznih praks v prehranski verigi, da je slovenska agroživilska veriga dobavitelj hrane v javne ustanove, in opozorila, da naravne nesreče (lanski žledolom in letošnji napad podlubnikov) otežujejo možnost dolgoročnega preživetja. Tudi ukrepi, ki se izvajajo na ravni EU in države, ne rešujejo nastalih težav. Na KGZS pričakujejo razumevanje in podporo vseh deležnikov v prehranski verigi in učinkovito ukrepanje države za izboljšanje položaja. Slovenija potrebuje kmete, ker spoštovanje visokih standardov EU pri pridelavi hrane zagotavlja slovenskim potrošnikom kakovostno hrano. Kmetijstvo in gozdarstvo v Sloveniji ustvarjata delovna mesta zase in za z njim povezane dejavnosti, sta varuha poseljenosti slovenskega podeželja in ohranjata potencial kmetijskih zemljišč za prihodnje rodove. Kmetijstvo zagotavlja prehransko neodvisnost.

Na protestnih shodih, ki jih je organizirala KGZS v sodelovanju z Zadružno zvezo Slovenije, Sindikatom kmetov Slovenije, Zvezo slovenske podeželske mladine, Zvezo kmetič Slovenije in Zvezo lastnikov gozdov Slovenije, se je v vseh večjih mestih po Sloveniji zbralo skupaj skoraj 3.000 kmetov.

Dragica Heric

PVC in ALU OKNA ter VRATA
iz visokokakovostnih materialov

041 402 780 • priba@amis.net
www.priba-okna.si

Razstavní salon:
 Javorškova ul. 3, 1315 Velike Lašče,
 delavni čas: ponedeljek do petka, od 8h do 17h,
 sobota po dogovoru

Adaptacije stanovanj, hiš in poslovnih prostorov.
Prenove kopalnic.

PRIBA OKNA PRIBA

PRIBA OKNA d.o.o., tel: 01 510 55 30, fax: 01 510 55 31
 Barbara, gsm: 041 449 334, Primož, gsm: 041 402 780



Podlubniki pozimi

V Sloveniji poznamo približno 90 vrst podlubnikov. To so majhni hrošči velikosti od enega do nekaj milimetrov, valjaste oblike ter praviloma enotno rjave ali črne barve. Živijo pod lubjem tako iglavcev kot listavcev, kjer se prehranjujejo in kjer poteka njihov razvoj od jajčeca preko ličinke in bube do odraslega osebka. Kljub majhnosti lahko povzročijo veliko škode, predvsem v poletnih mesecih. Zaradi njihove aktivnosti prihaja do sušenja dreves, pade pa tudi kvaliteta lesa. Obsežna območja napadenih dreves nas poleti opozarjajo na njihovo prisotnost in moč ter našo nemoč, ko se prekomerno namnožijo. Kaj pa se zgodi s podlubniki pozimi, ko temperature padejo pod ledišče in zapade sneg?

Namnožitev podlubnikov v letu 2015 je bila pričakovana

V Sloveniji največ škode povzročajo smrekovi podlubniki, zlasti šesterezobi in osmerozobi smrekovi lubadar. Podlubniki se lahko hitro prekomerno namnožijo, če so razmere v okolju zanje ugodne. Zlasti jim ugajajo sveže poškodovana ali oslabela drevesa ter toplo vreme. Zaradi obilja poškodovanega drevja zaradi žledoloma februarja 2014 ter visokih poletnih temperatur v letošnjem letu smo letos priča največji namnožitvi podlubnikov po 2. svetovni vojni. Od začetka leta do oktobra je Zavod za gozdove Slovenije evidencialno že 1,8 milijona m³ lesne mase dreves, največ smreke, ki jo je treba posekati samo zaradi podlubnikov. Za primerjavo povejmo, da v letih brez večjih ujm skupen letni posek v slovenskih gozdovih znaša okoli 4 milijone m³. Letošnja namnožitev podlubnikov bo zaradi svoje razsežnosti trajala več let in pričakovati je, da bo treba zaradi poškodb, ki jih na drevju povzročajo podlubniki, v naslednjih letih posekati več milijonov m³ lesne mase dreves.

Namnožitev je posledica obilja hrane in visokih temperatur

Tako velika in obsežna namnožitev podlubnikov je posledica sovpadanja ugodnega vpliva ključnih dejavnikov v okolju, od katerih je odvisen razvoj teh hroščev, in sicer hrane in temperature. Glavni sprožilec namnožitve je bil žledolom, ki je februarja lani prizadel skoraj polovico vseh gozdov v državi, najbolj na območjih Ljubljane, Kranja, Postojne in Tolmina, ter za sabo pustil izjemno velike količine poškodovanih in podrtih dreves. Zaradi posledic ujme je za posek predvidenih 9 milijonov m³ lesne mase gozdnega drevja, od tega je tretjina iglavcev. Glede na to, da večina podlubnikov napada poškodovana ali kako drugače oslabljena drevesa, je kot posledica te ujme prišlo do nenadnega velikega povečanja tako razpoložljive hrane za podlubnike kot tudi mest za odlaganje jajčec in razvoj hroščev. Posledično je močno narasla številčnost podlubnikov, ki se je letos še dodatno povečala zaradi vremenskih razmer, ki so izrazito ugodno vplivale na njihov razvoj. Dolga obdobja nadpovprečno toplega vremena so namreč omogočila hitrejši razvoj hroščev od jajčeca do odraslega osebka, zato se je čas od napada drevesa do izletanja hroščev nove generacije čez poletje razpolovil. Pri osmerozobem smrekovem lubadarju, ki pri nas povzroča največ škode, razvoj v normalnih

vremenskih razmerah traja 56 do 70 dni, pri temperaturi 25 °C se razvoj skrajša na 20 dni, pri temperaturi 30 °C pa se iz jajčeca razvije odrasel hrošč že v 17 dneh. Posledica hitrejšega razvoja je bilo hitrejše širjenje napada na nova območja, poleg tega pa so se pri osmerozobem smrekovem lubadarju namesto običajnih dveh generacij, ki sta značilni za naše podnebne razmere, letos razvile tri generacije hroščev.

Preživetje in razvoj podlubnikov sta v veliki meri odvisna od temperaturnih razmer

Podlubniki niso sposobni uravnati lastne telesne temperature, zato sta njihovo preživetje in razvoj odvisna od temperaturnih razmer v okolju, kjer živijo. Temperatura predstavlja glavni dejavnik v okolju, ki neposredno vpliva na razmnoževanje, rast, življenjsko dobo, obnašanje, sezonsko aktivnost in številčnost podlubnikov. V splošnem lahko rečemo, da višje temperature spodbujajo aktivnost in ugodno vplivajo na razvoj podlubnikov, nizke pa njihovo aktivnost in razvoj zavirajo. Aktivnost podlubnikov je v zmernih klimatskih območjih, kamor spada tudi Slovenija, vezana na toplejši del leta, ki traja približno od marca do oktobra. Minimalna temperatura, ki je potrebna za hranjenje oziroma razvoj osmerozobega smrekovega lubadarja, je 6–8 °C, minimalna temperatura, potrebna za letenje, pa 16,5 °C. Da hrošči lahko uspešno napadejo drevo, so potrebni vsaj trije dnevi s temperaturami nad 16,5 °C. Višje temperature od minimalnih ugodno vplivajo na razvoj podlubnikov in njihov razvoj se pospeši. Optimalno temperaturno območje za življenje podlubnikov je med 18 °C in 29 °C, temperature nižje od -12 °C ter višje od 49 °C pa že lahko povzročijo smrt. Jeseni z nižanjem temperatur aktivnost podlubnikov upade, njihov razvoj pa se upočasni ali celo popolnoma ustavi. Zaradi nizkih temperatur podlubniki zimske mesece preživijo v stanju telesne neaktivnosti, ki ga imenujemo hibernacija.

Prezimovanje podlubnikov

Osebki lahko prezimujejo kot ličinke, kot bube ali pa kot odrasli hrošči, odvisno od tega, v kateri fazi razvoja so, ko zaradi nizkih temperatur pride do prekinitve razvoja. Medtem ko ličinke in bube zaradi svoje nemobilnosti prezimujejo izključno v rovih pod lubjem in v lesu, kjer se razvijajo, lahko odrasli osebki rove zapustijo in zimo preživijo tudi v drevesnih razpokah, v sečnih ostankih ali v tleh. Nekateri hrošči pred padcem temperature aktivno poiščejo prezimovališča, druge pa nizke temperature presenetijo, preden bi se lahko umaknili na primerno mesto za prezimovanje.

Smrtnost zaradi nizkih temperatur

Smrtnost kot posledica nizkih temperatur med prezimovanjem je pomemben dejavnik, ki uravnava številčnost podlubnikov v naravi, saj se lahko zaradi prenizkih temperatur do pomladi njihova številčnost zmanjša tudi za polovico. Ključna za preživetje med prezimovanjem je razvojna stopnja osebka, saj so različni razvojni stadiji različno občutljivi na nizke temperature. Na primer, ličinke in bube osmerozobega smrekovega lubadarja prenesejo temperature do -13 oz. -17 °C, odrasli hrošči pa preživijo padec temperature celo do -30 °C. Preživetje pozimi pa je odvisno tudi od mesta, kjer osebki prezimujejo, saj se lahko temperaturne

razmere med posameznimi prezimovališči zelo razlikujejo.

Smrtnost podlubnikov preko zime lahko povečamo s pravočasnim ukrepanjem

Samičke osmerozobega smrekovega lubadarja lahko v ugodnih razmerah izležejo do 80 jajčec v sezoni. Hroščki, ki se razvijejo iz jajčec in izletijo iz posameznega napadenega drevesa, lahko napadejo kar 10–20 novih dreves, zato sta redno pregledovanje gozdov in pravočasna odstranitev s podlubniki napadenih dreves iz gozda ter uničenje podlubnikov nadvse pomembna za preprečevanje prekomerne namnožitve tega gozdnega škodljivca. Jeseni se z nižanjem temperatur razmnoževanje podlubnikov in pojavljanje novih žarišč ustavita, vendar pa to ne pomeni tudi konca težav za lastnike gozdov in gozdne delavce. Osebkki, ki jim bo uspelo preživeti zimo, bodo namreč spomladi sprožili nov ciklus razmnoževanja in število podlubnikov bo zopet začelo strmo naraščati.

Koliko osebkov bo preživelo do pomladi, ni odvisno samo od temperaturnih razmer v zimskih mesecih. Za številčnost in širjenje podlubnikov v naslednjem letu je namreč mogoče veliko storiti s primernimi ukrepi za zmanjševanje njihovega števila in preprečevanje njihovega širjenja, ne samo poleti, ko je njihova aktivnost največja, ampak tudi pozimi, ko sploh niso aktivni. Za učinkovito ukrepanje je zato poleg dobrega poznavanja in spremljanja aktivnosti podlubnikov v toplejšem delu leta nujno tudi poznavanje, kje se zadržujejo pozimi, in z ustreznimi ukrepi v zimskih mesecih lahko veliko storimo za zmanjšanje števila osebkov, ki se bodo spomladi lahko razmnoževali.

Osmerozobi smrekov lubadar zimo preživi večinoma pod lubjem, vendar določen delež osebkov prezimi tudi v tleh. Če želimo, da bodo ukrepi proti njegovi namnožitvi v naslednjem letu učinkoviti, moramo zato upoštevati obe dejstvi. Edini učinkoviti način, s katerim lahko zajezimo naraščanje števila in širjenje podlubnikov ter s tem omejimo škodo v gozdnih sestojih, je odstranitev napadenih dreves iz gozda in uničenje podlubnikov z lupljenjem ter predelavo lesnih sortimentov, še preden se razvije in izleti nova generacija hroščev. Pomembno je, da z ukrepi nadaljujemo do konca sezone, do jeseni, saj s tem uničimo tudi tiste osebkke, ki bi pred zimo izleteli v prezimovališča v tleh, kjer pa jih s kasnejšimi ukrepi ne bi mogli doseči.

Čeprav se podlubniki pozimi ne razmnožujejo in se njihov razvoj ustavi, nista čimprejšnja odstranitev napadenih dreves iz gozda ter uničenje lubja in sečnih ostankov nič manj pomembna kot poleti. Drevo, ki so ga napadli podlubniki, se namreč začne sušiti, s sušenjem drevesa začne odpadati skorja, z odpadlo skorjo pa odpade tudi večina podlubnikov. Dlje časa ko skorjo s podlubniki pustimo v gozdu, večja je verjetnost, da bodo podlubniki preživeli, saj s skorje pogosto padejo na gozdna tla, kjer pa jih ne moremo doseči z nobenimi zatiralnimi ukrepi. S tem povečamo možnost njihovega preživetja do pomladi.

Zato je pomembno, da se z zmanjšanjem aktivnosti lubadarja ne zmanjša tudi hitrost ukrepov, ki smo jih izvajali poleti. Tudi v zimskih mesecih si moramo prizadevati, da napadena drevesa čim prej odstranimo iz gozda in uničimo podlubnike. Pri tem je pomembno, da

poskrbimo tudi za vso odpadlo skorjo in sečne ostanke, ki jih je potrebno zbrati in kontrolirano uničiti s sežiganjem ali mletjem, saj bomo le tako lahko prehiteli lubadarja, medtem ko miruje, in kar najboljše poskrbeli, da bo njegova namnožitev v naslednjem letu čim manjša.



V zgodnji jeseni lubadarko (smreko, ki so jo napadli podlubniki) prepoznamo po odpadanju zelenih iglic (slika levo) ter po odstopanju in odpadanju lubja z debela (slika desno). Odpadanje lubja se najprej začne tik pod zelenim delom krošnje in se širi proti spodnjemu delu debela. V pozni jeseni in pozimi moramo biti pozorni na odstopanje in odpadanje lubja z debela še zelenih neosutih smrek. Igllice se bodo s teh smrek osule šele po koncu zime. (Foto: Marija Kolšek, Mirko Perušek, Zavod za gozdove Slovenije).

Dr. Andreja Kavčič, Gozdarski inštitut Slovenije
Marija Kolšek, Zavod za gozdove Slovenije

SMCstranka
moderna
centra**ODBOR SMC
OBČINE VELIKE****Spoštovane občanke in občani!**

Lansko leto v tem jesenskem času smo se vam predstavili v okviru kandidatne liste SMC. Zato je smiselno v tem članku naslavljati našo skupno 1. obletnico, vam predstaviti, kako smo sami doživljali to leto, ter vas povprašati po vašem zadovoljstvu z nami.

Če potegnemo črto čez enoletno zgodovino obstoja lokalnega odbora Škofljica, ter s tem tudi našega, smo z njim precej zadovoljni, saj smo našo pot v Občini Velike Lašče začeli iz nič, prejeli eno svetniško mesto ter se, s pomočjo predsednice in sekretarke LO Škofljica ter seveda tudi stranke SMC, povezali z okoliškimi občinami v skupni projekt glede gozdno-lesne industrije, vzpostavili direktne povezave s sekretariatom stranke, z vlado ter hkrati tudi s parlamentarnim delom največje poslanske skupine v naši državi. Izpeljali pa smo tudi nekaj prijetnih dogodkov za naše podpornike in ostale občane treh občin, ki jih pokriva LO Škofljica (Velike Lašče, Ig in Škofljica). Učili smo se sproti na lastnih, še raje pa na tujih napakah v našem političnem prostoru. Ob tem pa je treba poudariti, da bi s številnejšim članstvom lahko bili še bolj učinkoviti in prodorni. Zavedati se moramo, da je učinek našega dela močno pogojen s številom članstva, kar bi se lahko izražalo v odličnih skupnih rezultatih, v primeru da bi uspeli pokrivati vsaj večji del naše Občine Velike Lašče ter seveda v primeru večjega posluževanja pisarne SMC (vsak ponedeljek ob 19. uri v Domu krajanov Turjak), v okviru katere vas vljudno vabimo k podaji predlogov glede razvoja občine ter za boljše življenje vseh občanov. Pisarno SMC smo uvedli z željo po možnosti skupnega iskanja rešitev za probleme, tako lokalne kot tiste, ki se tičejo vseh naših občanov. Zelo zaželeno bi torej bilo konstruktivno sodelovanje pri razvoju občine s kakršnimi koli idejami, po načelu več glav več ve. Na lokalni ravni želimo na seje občinskega sveta namreč prihajati s konkretnimi predlogi, ki bi jih ob širši podpori simpatizerjev in članstva lažje argumentirali in izvedli. V kratkem bomo posredovali dva konkretna predloga za

nadaljnji razvoj turizma v Občini Velike Lašče, glede na aktualno ukinitve Javnega zavoda Trubarjevi kraji, s katero menimo, da se nismo usmerili v pravo smer razvoja Občine Velike Lašče. Predloga bomo v želji po pravilnem postopanju pred objavo predstavili organom občine ter v primeru interesa širšemu krogu občanov na način okrogle mize SMC, kjer bi predstavili lastne pobude ter vas povprašali po vaših dodatnih predlogih oziroma mnenju.

Spodobi se, da se dotaknemo tudi politike vlade Mira Cerarja. Seveda so vedno prisotni takšni in drugačni spodrseljaji, ob velikem številu ljudi se vedno najde kdo, ki ne sodi v skupino. A so tovrstne situacije z drugega gledišča dokaz tega, da si stranka SMC prizadeva za širok spekter znanj in izkušenj, ki stremijo k uresničevanju posamičnih ciljev, a v smeri enotnega programa in stališča. Stranka SMC se je namreč že pred volitvami zavzemala za stabilno ozračje v državi, ki ga je z opravljanjem lastnega dela in ne v interesu publicitete tudi uspela doseči. Namen državnih organov je namreč opravljanje dela, skrb za to, da javne politike funkcionirajo, jih spreminjati v primeru, ko to ni tako, ne pa obremenjevati svojih državljanov z lastno nesposobnostjo. V želji po prenehanju delitve na naše in vaše, prave in neprave smo se pridružili politiki tudi sami, saj je nastopil čas potreben sprememb, v katerih zapišemo zgodovino v knjige in prihodnost v uspešne projekte in kvalitetno zakonodajo. Med ustvarjanjem tovrstne klime v državi pa je v postopku precej projektov za razvoj gospodarstva, zmanjšanje socialnih razlik, števila brezposelnih, finančnega primanjkljaja, itd. Sami smo prepričani, da bo vlada po vodstvom SMC nadaljevala v tej smeri.

Postavlja pa se vprašanje vašega zadovoljstva z nami, vaših želja in predlogov glede smeri našega delovanja na lokalni ravni ter predvsem interesa po aktivni udeležbi pri oblikovanju novih lokalnih in javnih politik.

Veseli bi bili povratnih informacij, v sklopu pisarne SMC ali pa vsaj preko e-pošte: smc.velikelasce@gmail.com.

Ob koncu pa spomnimo le še na naše načelo:

MOJA OBČINA, MOJA DOLŽNOST.

Za njim še vedno ponosno stojimo in bomo obstali tudi preostala tri leta. Če se z njim uspete poenotiti, pa se nam pridružite, saj smo skupaj močnejši.



**Vabljeni na
novo prodajno mesto
Si.mobil Grosuplje
v Mercator centru.**

Vse, ki nas boste s tem kuponom obiskali
do 31. 12. 2015, bomo nagradili z **20 % popust**
ob nakupu dodatne opreme.

Si.mobil Grosuplje
Brvca 1a, 1290 Grosuplje
tel: 040 97 97 88
Delovni: pon.-sob. 9.00-19.30

Plaćilo položnic
brez provizije

**ZOBNA AMBULANTA
PRENADENT**



- estetsko zobozdravstvo,
- protetika,
- implantologija,
- otroško zobozdravstvo,
- brezbolečinsko lasersko zobozdravstvo,
- zdravljenje parodontalne bolezni

Draga 1, 1292 Ig • GSM: 040 934 000 • www.zobozdravstvo-prenadent.si

Pogovor z g. Janezom Selanom



Letos ste začeli svojo duhovniško službo v župniji Škocjan pri Turjaku, kateri pripada tudi upravljanje župnije Turjak. Kje vse ste že delovali?

Najprej so bila to kaplanska mesta, pet let v Železnikih in dve leti v Dobropolju. Župnik sem bil 12 let v Zasavju in 18 let v Gornjem Logatcu.

Vam je kaj še posebno ostalo v spominu?

Bal sem se iti v Zasavje, saj to okolje v tistih časih ni bilo preveč naklonjeno Cerkvi. Strah ni bil potreben, sej sem spoznal veliko prijaznih in dobrih ljudi. Povsod lahko najdeš tudi dobro.

Ponuja se misel na vašo družino.

Doma sem iz Črne vasi na Ljubljanskem barju. Izhajam iz šestčlanske družine. Imam dva brata, eden je umrl zaradi hude prometne nesreče, in eno sestro. Pri 12. letih mi je zaradi bolezni umrla mama. To je bila za nas zelo težka preizkušnja. Sestra je bila takrat že poročena in je odšla od doma, ostali smo štirje moški. Oče in starejši brat sta hodila v službo, jaz, najmlajši v družini pa sem se prvi vračal iz šole. Tako sem moral skrbeti za živino, kuhanje in druga gospodinjska opravila. Delo je vedno imelo prednost pred šolo.

Očetova odločitev, da se je ponovno poročil, je bila prava.

Smrt svoje mame sem močno občutil, saj sem se že zavedal, kaj pomeni imeti mater. Bilo je zelo boleče. Znali smo spoštovati vlogo ženske. Spomnim se, da mi je oče enkrat prišel povedat, da se bo ponovno poročil. Rekel sem mu: »Ata, samo čim prej.« »Mačeha« je bila čudovita mama. Dobro sva se razumela, vedno me je spremljala in mi stala ob strani, tudi ko sem odhajal od doma. To, da sem se pripravljaj na duhovniški poklic, je pripomoglo, da je mama sprejela odločitev in prišla k nam, k Selanovim. Ko sem oblekel talar, je mama odšla v »kevder« in jokala od sreče. Bilo jo je tudi strah zame, češ, kaj me čaka kot duhovnika.

Kaj vam je pomenil duhovnik v otroštvu?

Spoštovanje duhovnika je bilo v družini zelo pomembno. Redno smo obiskovali nedeljske maše, molili pred jedjo in po jedi. Oče je vedno molil naprej, čakali smo ga, da je prišel domov, prej nismo sedli za mizo. O duhovnih poklicih se nismo pogovarjali. Spomnim se, da sem se kot predšolski otrok rad igral vlogo duhovnika.

Vaše šolanje.

V drugem razredu sem bil pri sv. obhajilu, istega leta jeseni že pri sv. birmi, s tem je bilo verouka konec. Nikoli nisem opustil nedeljskih maš, ne molitve. Po osnovni šoli sem odšel v malo semenišče v Pazin v hrvaški Istri. To je bilo tuje okolje, domov sem se vračal le za božič in novo leto. Še pred maturo sem moral na služenje vojaškega roka v Beograd. Redno sem v soboto in nedeljo hodil k maši, čeprav je bilo prepovedano odhajati v mesto. Tudi za veliko noč sem hodil k obredom. Imel sem lažno prepustnico in zanimivo je, da me nikoli niso dobili. Po končani vojaščini sem se moral učiti za maturo, po maturi je sledilo 6 let študija bogoslovja na Teološki fakulteti v Ljubljani.

Spomini na malo semenišče.

Hvaležen sem semenišču, da sem bil obvarovan zunanjega vpliva. Bil je red, čas je bil natančno določen za učenje, molitev, igro,...

Imeli ste tudi počitnice.

Med počitnicami sem na trgu prodajal zelenjavo. Bilo mi je v veselje. Moral sem sam poskrbeti za denar. Če ne bi bil duhovnik, bi bil prodajalec. Že ob šestih sem bil na tržnici v Ljubljani, do desetih sem že vse prodal, se vrnil domov, natrgal

novo zelenjavo in zopet v kratkem času vse prodal. Slišal sem pogovor: »Tisti fant na placu pa za duhovnika študira.«

Odločitev, da postanete duhovnik.

V višjih razredih osnovne šole so me vzpodbujale redovnice. Duhovnik me je vprašal, in sem šel. Sledil sem lastni volji. Želja je ostala in nikoli je ni skušalo nič ovirati.

Kaj vse je pripomoglo, da ste duhovnik tudi postali?

Moja mama, ata, sestre redovnice so gotovo veliko molili zame. Ko sem enkrat ponoči pozno prišel domov, sem videl očeta, da je zame molil rožni venec. Bal se je, da sem odšel v gostilno. Oče je imel zelo spoštljiv odnos do duhovnika. Govoril mi je o Plečniku, Finžgarju. Vedno me je peljal na mašniško in škofovsko posvečenje v Stolnico. Redovnica, ki smo jo poznali, nam je omogočila, da smo šli na kor. Imel sem tudi teto redovnico v Mariboru, katero sem kot študent lahko obiskal.

Kakšni posebni spomini na dogodke, odkar ste duhovnik. Lepa slovesnost je bila leta 1976 v župniji Ljubljana Trnovo, v podružnici na Ljubljanskem barju, v Plečnikovi cerkvi sv. Mihaela. To je bila prva nova maša v tej cerkvi. V dar sem dobil Plečnikov kelih, ki ima veliko umetniško vrednost in mi je v velik poklon. Posodil sem ga za na razstavo, iskat so ga prišli varovano z varnostniki. Le ob večjih slovesnostih ga uporabim pri maševanju.

Kako ste sprejeli obvestilo o namestitvi v naši župniji?

Župnija mi je bila že znana. Na voljo so mi bile dane možnosti, tudi na Gorenjsko. Izbral sem bolj domače okolje.

Kaj ste o njej že vedeli?

Vem, da je manjša župnija, da je manj možnosti sodelovanja. Mojim letom je primerna zaradi starosti in ponavljajoče bolezni.

Vas kaj navdušuje?

Tukaj se počutim sprejetega, ljudje so prijazni, pripravljani pomagati. Vesel sem obiska delavniških maš. V primerjavi s prejšnjo župnijo, ki je bila veliko večja, je tu obisk razveseljiv. Ožja skupina čuti s cerkvijo, in to je žarek upanja.

Bi kaj spremenili?

Prva leta se bolj opazuje, obredi so podobni. Zaradi upravljanja dveh župnij se je treba prilagoditi.

Turjaška župnija je posebna že po svoji majhnosti, tudi zgodovina ji ni bila naklonjena, obisk nedeljskih maš je skromen. Kakšen vtis ste o njej dobili vi?

Prihajam, da se imajo ljudje možnost srečati z Jezusom, da jim je v pomoč, si naberejo novih moči za čez teden. Vesel sem vsakega sodelovanja. Imamo že novega ministranta.

Kaj pričakujete v prihodnosti?

Strah me je bodočnosti. Kaj bo z ljudmi vse od Lašč do Grosuplja, ko ne bo duhovnikov in ne bo sv. maš? Ali bodo imeli moč ohraniti svojo vero? Verniki bi morali za župnije prevzeti večjo odgovornost, saj gre za ohranitev verskega življenja vseh. Morda bo to stanje pripeljalo do tega, da bodo ljudje želeli iskati sv. mašo, ko ne bo več samoumevna.

Pastoralno delovanje.

Skrbim za redno osnovno versko življenje skozi cerkveno leto, kar je potrebno obujati. Samo cerkveno leto je zelo pestro in bogato. Prizadevam si, da zaživi delo ministrantov, da bo reden obisk verouka. Verouk vodim sam, saj mislim, da je to dejavnost duhovnika. Želim, da bi bil v župniji nov duhovni poklic. Do sedaj sem imel pri tem srečo. Imamo molitveno uro za duhovne poklice. Sledil sem sodobnim težnjam in uvajal zakonske skupine, a se niso obdržale. Notranjci so po naravi bolj zaprti.

Že po nekaj mesecih verniki lahko začutimo, da nas znate močno nagovoriti s svojimi razlagami božje besede.

Malo treme je dobro, da resno pristopimo k stvari. Vzamem si čas za premišljevanje nedeljske božje besede.

Kje črpate moč za poslanstvo, ki ga opravljate?

Iz molitve in sv. maše, premišljevanja ob branju.

Kateri so vaši večji dosežki v času duhovniškega delovanja?

O svojih dosežkih raje ne bi govoril, ker si ne morem pripisovati prav nobenih zaslug. Vsa opravljena dela in potrebna denarna sredstva so bila odvisna od dobrih ljudi.

Biti duhovnik v današnjem svetu ...

je težko, zahtevno. Kako težko bo mlajšim, ki bodo morali veliko iskati. V preteklosti so bile množice ljudi, bil je močan odziv, danes je prisotna apatičnost v odnosu do vere. Ni odnosa do duhovnika, danes te niti ne opazijo.

Pri sv. maši je prisoten živi Jezus. Je to dovolj vesel dogodek, da ga lahko približa ljudem?

Sv. maša je svetinja, je sveta stvar, nekaj nedojemljivo velikega. Vedno zbrano opravljam obred in veselje je v srcu.

Osebe, ki vam v življenju duhovnika veliko pomenijo.

Pogovori z duhovniki, izmenjava izkušenj. Veliki vzorniki so mi Janez Pavel II., Janez Vianej, Janez Bosko. Veliko mi pomeni tudi moj zavetnik sv. Janez od Križa, ki je bil bolj kontemplativen. Želel bi si ga bolj posnemati, se bolj poglobljati v svojo duhovnost. Zadal sem si, da sem vsaj pol ure pred mašo v cerkvi, da se res duhovno pripravim.

Imate kakšne izkušnje z duhovnim bojem?

Vedno smo razpeti med dobrim in zlim, do zadnjega trenutka. Po sredini našega srca gre meja, kam se bo nagnila tehtnica. Najboljše orožje je vse od Jezusa navzdol. Mene lahko plemenitijo in vzpodbujajo ljudje in vse, kar je nad človeškim razumom: Marija, angeli in svetniki.

Imamo malike tudi danes?

Materializem je najhujši malik. Nivo osnovnega preživetja je veliko višje od materialnega preživetja. V otroštvu nismo poznali besede preživetje. Živeli smo zelo skromno. Poplave na barju so nam pogosto uničile ves pridelek, službe ni bilo. Morje sem prvič videl ob končnem izletu. Več kot imamo, manj nas osreči. Kar se mojega življenja tiče, nimam nobenih zagrenjenosti. Imeli smo se radi.

Imate že mnogo izkušenj za delo z ljudmi. Kaj bi danes svetovali mladim?

Novi ljudje, trudim se jim približati. Treba je iskati pot, si vzeti čas in se pogovarjati.

Vsem, ne samo mladim, bi svetoval, naj iščejo pot k poglobitvi vere. Nedeljska maša ni dovolj, iskati je treba kaj več, ker nam hočejo negativni vplivi preprečiti poglobljanje vere. Iskati je treba različne poti, tudi spletne strani, revije, knjige.

Ko delate z otroki, začutite stanje mladih družin.

Otrok ni nič kriv za stanje v družini. Starši bi morali poglobiti vero. Ko so doma, naj bodo skupaj in si oblikujejo verske obrede, kot so družinska molitev, branje Sv. pisma, verskih revij, knjig.

Kaj vas v življenju navdušuje, zanima, sprošča,...

Rad imam šport, amatersko sem se ukvarjal z več oblikami športa, kot so kolesarjenje, planinarjenje (12 x na Triglavu), igre z žogo, najraje imam košarko. Še vedno rad spremljam športne dogodke. Vedno pa sem dal prednost udeležbi pri dogodkih, ki slavijo Boga.

Organiziral sem več romanj: Lurd, Fatima (tudi 2x letno), Rim, Romunija, Gospa Sveta, Barbana, Višarje. Romali smo tudi po Sloveniji.

Lepo petje mi je v veselje. Povabili so me k sodelovanju v več posvetnih zborov. Rad imam, da se pri sv. mašah spoštljivo in ubrano poje Bogu v čast.

Občudujem naravo in vse, kar je usklajeno in estetsko.

Če bi bil slikar, bi pa sončne zahode risal!

Z župnikom Selanom se je pogovarjala M.A.

Tudi župnija Velike Lašče ima novega dušnega pastirja Pogovor z župnikom Andrejem Ojstrežem

Prosim, če se za uvod najprej predstavite.

Najprej se Vam iskreno zahvaljujem, da boste te vrstice moje predstavitve objavili v Trobli - občinskem glasilu Občine Velike Lašče. Pred nekaj tedni sem v roke prvič dobil glasilu, ki ga moram pohvaliti, saj je v njem zelo raznolika ponudba pisanja, da se za vsakega najde nekaj. Snovalcem in ustvarjalcem glasila čestitam za Vaše delo in želim, da bi še naprej lepa in spodbudna beseda bila pričujoča v naši velikolaški zibelki pisane besede.

Prihajam iz Ljubljane, otroštvo sem preživel v župniji Ljubljana – Ježica. Kot zanimivost naj povem, da me je pri osnovnošolskem verouku poučeval naš rojak g. France Gorjup, s katerim se še občasno srečava na kakšni slovesnosti. Imam starejša brata Borisa in Igorja ter sestro Lidijo, ki živi sedaj blizu mene v Gradišču nad Pijavo Gorico in me zaradi bližine tudi večkrat obišče. Z družino sem zelo povezan, in ker Velike Lašče niso daleč od Ljubljane, se tedensko obiskujemo.

Kako ste preživljali vaše otroštvo in mladost?

Otroštvo sem preživel v družini in na ulici s prijatelji. V sedmem razredu sem začel na pobudo domačega župnika Vlada Pečnika ministrirati in prav ta družba in bližina oltarja me je držala pokonci. Župnik je bil velik pionir v vseh mogočih pastoralnih prijemih, okrog sebe je imel vedno velik krog sodelavcev, veliko skrbi pa je posvečal prav mladini in ministrantom. In v tej skupini mladih nadobudnežev smo rastle, iskali in se kalili.

Po osnovni šoli sem se vpisal na srednjo gradbeno šolo, nato študij eno leto nadaljeval na gradbeni fakulteti, vmes pa sem že razmišljal o gradbeništvu na nekem drugem »gradbišču« ... Odšel sem na služenje vojaškega roka, kjer je na neki nočni straži padla odločitev.

Kdaj je prišlo do odločitve, da ste poklicani za duhovniški poklic? Kako so novico sprejeli domači, prijatelji ...?

Spomnim se trenutka, ko me je župnik nekega torka v zakristiji, po končani sveti maši vprašal, če bi se vpisal v bogoslovno semenišče? Še zdaj imam pred očmi ta prizor, ki sem ga kar nekako pričakoval. Takrat sem odgovoril nekako takole: »Ne, jaz bi bil rad družinski oče, ker ne potrebujemo samo dobrih duhovnikov, ampak tudi dobrih mož.«

In to povabilo je za nekaj časa bilo na »standby-u«, v mirovanju. Nekaj časa. Vendar kot pravi svetopisemski pisatelj Ozej, nas Bog k sebi priteguje z vrvicami ljubezni (prim. Oz 11,4), tako je tudi mene skozi mladost počasi pripravljala, da sem se navduševal nad likom duhovnika, ki dela za ljudi. Najprej sem mislil, da moram za klic doživeti nekaj izrednega, da moram tako kot apostol Pavel »pasti s konja«, da se mora zgoditi nekaj nenavadnega. Vendar ne. Počasi mi je postajalo prijetno druženje z domačim duhovnikom, veselilo me je delo z ljudmi (pri nas na Ježici delujejo misijonarke ljubezni,



sestre matere Terezije, ki delujejo med najbolj ubogimi ljudmi) in tudi z njimi smo sodelovali, ko so prirejale najrazličnejše dobrodne akcije in obiskovale bolnike. In takšno okolje se človeka dotakne.

Mojo odločitev so prijatelji in domači sprejeli s spoštovanjem, vsi pa so mi tudi obljubili molitveno pomoč. Še danes, ko se srečamo s prijatelji, ki me večkrat obiščejo na fari, sedaj že s svojimi družinami, se z veseljem spominjamo skupnih trenutkov, ki smo jih doživeli. Tudi z

domačimi, z mamo in očetom, z bratoma in sestro, smo zelo povezani in smo v nenehnem stiku.

V katerih župnijah ste doslej delovali?

V duhovnika sem bil posvečen v jubilejnem letu 2000. Tri leta sem kaplanoval v Starem trgu pri Ložu. Fara je znana po tem, da ima največ cerkva v škofiji (21 podružnic in 2 župnijski cerkvi). Delo v Starem trgu je bilo zelo lepo, prijetne pa imam tudi spomine na skupno delo s takratnim župnikom g. Janezom Kebetom, ki je bil velik zgodovinar je in izdal več knjig o domači župniji. Nato sem za dve leti odšel za kaplana v Ribnico. Eno leto sva delovala skupaj z župnikom Maksom Ipavcem, eno leto pa s sedanjim dekanom mag. Antonom Berčanom. Leta 2005 pa sem za deset let odšel za župnika na Gorenjsko, v župnijo Jesenice.

Deset let župnikovanja na Jesenicah je bila zelo lepa in bogata izkušnja. Na Jesenicah smo živeli v lepi harmoniji z ljudmi različnih veroizpovedi, različnih kultur in narodnosti in prav to je čudovita izkušnja, kako se da lepo sodelovati in se medsebojno bogatiti. Vedno mi je bilo zanimivo, kako te lahko drugi, ki je drugačen, tako lepo dopolnjuje in bogati s svojim načinom življenja, ki ga je Božja previdnost pripeljala v drug kraj.

Na Jesenicah je bila zelo lepa izkušnja delo v bolnišnici,

kjer sem vsak teden hodil od vrat do vrat in bolnikom želel čimprejšnjega okrevanja. Vsak četrtek ob 19. uri sem imel v bolnišnici »osebne duhovne vaje«, kot sem to sam doživljal, kajti z ljudmi smo se smejali, jokali, včasih pa so nekateri bili





Med umestitvijo v novo župnijo

tudi malo bolj trdi, vse to pa zaradi težke zdravstvene situacije, ki jih je pripeljala na okrevanje. Pastoralna v bolnišnici je dala včasih več kot bolnikom prav meni. In za to izkušnjo sem iskreno hvaležen.

Pri pastoralnem delu sta mi pomagala tudi stalni diakon g. Anton Klinar in duhovni pomočnik g. France Urbanija, dolgoletni župnik na Dovjem, ki še sedaj skrbi za najvišje ležečo kapelo v Sloveniji na Kredarici.

Bogu in dobrim ljudem sem hvaležen za teh deset let župnikovanja na Jesenicah, za vse prijateljske vezi, ki so se med nami stkale, in za vse izkušnje, ki sem jih pridobil.

Katera je bila vaša prva misel, ko ste izvedeli, da odhajate v Velike Lašče?

Ko me je po telefonu poklical arhidiakon z vprašanjem, če sprejemam župnijo Velike Lašče, sem odgovoril z »da« in takoj pomislil, da odhajam v znane kraje in med dobre ljudi. Velike Lašče sem bežno poznal, ko sem se dve leti vozil tod mimo v Ribnico. Že takrat se mi je na poti iz Ljubljane skozi Lašče odprl lep razgled in sem si rekel: »Kako lepa cerkev je umeščena na tako lepem kraju.« In ker pri Bogu ni naključij, sem sedaj tu.

Kakšni so bili prvi vtisi ob prihodu v novo župnijo?

V Laščah sem se najprej srečal z župnikom Ladom in bogoslovцем Maticem na prijateljskem klepetu. Ko sem kasneje stal na pragu župnišča in iz nabiralnika pobiral pošto, se mi je zdelo simpatično, kako so me ljudje prijazno pozdravljali, ogovorili in mi namenili nasmešek. Ko pa sem bil umeščen za župnika, sem kljub počitniškim dnevom, za katere je značilno, da so ljudje »malo manj pri maši«, videl, kako je polna in živa domača cerkev, in tega sem izredno vesel.

Sedaj je minilo skoraj tri mesece na novem »delovnem mestu«, nam lahko zaupate, ali imate že kakšne načrte o tem, kar bi radi spremenili, uvedli, opustili....

Najprej sem hvaležen župnikom – mojim predhodnikom, ki so tu naredili veliko dobrega in so bili v svojem času velik blagoslov za velikolaško župnijo. Osebno sem poznal g. Rafka in sedaj g. Lada. Vsem sem hvaležen, da so s takšnim žarom in talenti duhovno in materialno delali in živeli za svoje ljudi, vsak s svojimi talenti.

Vesel sem vseh duhovnikov, ki izhajajo iz naše župnije, vesel sem bogoslovca Matica, ki se je podal na to lepo

avanturo, Petra Opeke, ki se te dni mudi v župniji svoje mame, in vesel sem vseh ljudi, ki radi molite za duhovne poklice in imate radi duhovnika v svoji sredi.

To veselje nad močnim duhovnim temeljem želim nadaljevati tudi s svojim doprinosom, da bi nam bilo skupaj lepo in da bi šli skupaj v isto plemenito smer. Kot je rekel neki duhovnik: »Imam drug stil in isti cilj.« Vsak človek je unikat, ki ima svoje talente. Želim si, da bi pri najrazličnejših projektih in delu stopili skupaj, da bi načrtovali skupaj s konstruktivnimi idejami po načelu: »Več glav več ve« in da bi pri svojem delu znal opaziti vsakega človeka in mu dati priložnost. Židovski pregovor pravi: »Padeš lahko sam, da se pobereš, pa potrebuješ prijatelja«, kar pomeni, da smo potrebni drug drugemu.

Moj načrt je predvsem ta, da bi delal za vse ljudi brez izjeme, da bi se posvečal otrokom, mladini, zakoncem, odraslim, ostarelim in bolnikom, ker je duhovnik poslan za vse ljudi, brez razlike, kar pa je včasih težje uresničiti v dejanskem življenju, ker imamo različne talente in sposobnosti. Kaj bi spremenil, kaj uvedel, kaj opustil, to bo pokazal predvsem čas, saj se nobena sprememba ne sme narediti prehitro. Poseben poudarek bi rad dal predvsem redni molitvi in adoraciji, poudarek želim dati dobroti in domačnosti, da bi se v domači župniji vsak počutil sprejetega, nagovorjenega in razumljenega. Želim si, da bi ljudje vzljubili Cerkev in Boga, kateremu pomenimo vse.

S čim se sicer radi ukvarjate – kaj vas veseli, hobiji ... Kako jo sploh s prostim časom pri duhovnikih?

Pregovor pravi: »Mi imamo preveč ali pa premalo časa. Le pametni ga ima vedno dovolj.« Prosti čas si je treba vzeti, kljub obilici dela, da lahko spočit kasneje daš še več od sebe. Glede molitve pa pravi misel takole: »Če imaš veliko dela, moli dve uri na dan. Če imaš še več dela, moli še eno uro več.« Prosti čas rad preživljam v naravi, na kolesu ali motorju, zlasti ob morju, kjer si napolnim vsa čutila. Poleti se z mladimi rad podam v Medžugorje in Dalmacijo, s farani na romanju obiščemo nagovarjajoče kraje, pozimi za kakšen dan skočim na smuko, v času kratkih in deževnih dni pa se za urco s prijatelji udeležim košarke ali skočim v bazen. Veselijo me prijazni, preprosti in iskreni ljudje, rad spoznavam nove kraje, rad imam lepo, kot pravi Dostojevski: »Lepota bo rešila svet«, včasih pa imam rad preprosto mir in tišino.

Mogoče še kakšna misel za bralce Troble.

... da bi v medijski prostor s pisano besedo vnašali čim več optimizma in veselih novic. Kdor pa se bo spravil k pisanju v občinsko glasilo Trobla, naj ve, da se več muh ujame na žlico medu kot na sod kisa; ljudje smo za dobroto bolj dovzetni. Na pesem se odgovori s pesmijo, na pismo se odgovori s pismom, na knjigo se odgovori s knjigo, na kletev se odgovori z blagoslovom.



Pogovarjala se je Lidija Čop, foto: Franci Debeljak

Obnova kapelice »Pri križu« ali »Francoske kapelice« na Veliki Slevici



V senci dveh dreves, mogočne lipe na vzhodni in divjega kostanja na zahodni strani, ob poti, ki povezuje vasi Veliko Slevico in Ulako, že skoraj dvesto let stoji kapelica. Domačini ji pravimo »Pri križu«, nekateri lokalni vodiči in zgodovinarji pa jo poznajo po imenu »Francoska kapelica«.

Pa se boste vprašali, zakaj »Francoska kapelica«. Viri ustnega izročila pripovedujejo, da sta na mestu, kjer stoji današnja kapelica, pokopana dva francoska vojaka, ki sta bila ubita pod Sv. Rokom v času, ko je tudi na slovenskih tleh propadala Napoleonova oblast in z njim ustanovljene Ilirske province. S postavitvijo križa pa so vojaki označili grob svojih sovojakov. Nikjer ni natančno zapisano, kdaj je današnja kapelica zamenjala križ. Prizor s Kalvarije, križ z umirajočim Jezusom in trpljenje matere Marije z apostolom Janezom ter klečeče Marije Magdalene, je delo rezbarja in kamnoseka Franca Jonteza (1853-1928).

Marijina cerkev na Veliki Slevici je znana romarska pot. Vsako leto, od maja do oktobra, vsako prvo nedeljo v mesecu, potekajo tukaj Marijina srečanja s procesijo od cerkve pa do kapelice »Pri križu«, kjer je obračališče procesij. Po tej isti poti poteka tudi Velikolaška kulturna pot, katero vsako leto ob občinskem prazniku prehodi mnogo pohodnikov. Obnovitev tega božjega znamenja, ki bo še v bodoče pričal, da se je tukaj pisala tudi zgodovina naroda, je bila pred manj kot pol leta le upanje. V soseski podružnične cerkve smo se zato odločili, da bi kapelico obnovili. Pleskanje notranjosti in zunanosti kapelice je opravil občan iz sosednje vasi Mala Slevica g. Nikola Gaković.

Najzahtevnejše delo, obnovo in restavriranje kipov in križanega Jezusa, smo zaupali restavratorkama Majdi in Martini Tekavec iz Roba, saj sta delo opravili po napotkih Zavoda za varstvo kulturne dediščine Ljubljana strokovno, natančno in hitro. Oltarna »menza« (miza) in križ sta delo Toneta Perovška iz Slemen, les zanju pa je dar Staneta Prijatelja, ml. iz Velike Slevice. Vezen prst s poljskim cvetjem je nastajal izpod rok Marije Indihar z Rašice. Skladno s prtom pa je Jožica Mauser izdelala prečudovito ikebano poljskega cvetja in naravnega žita. Okolico kapelice smo nasuli s peskom, ki je bil tudi dar Staneta Prijatelj ml.. Za utrditev nasipa nam je pomagal tudi Marko Gradišar s Hlebč. Na novo je ob kapelici postavljena obvestilna tabla s kratko vsebino kapelice. Arhivski podatki iz zgodovine kapelice, tekstovna zasnova table in ob blagoslovu izdane zgibanke so trud Ladke in Manfreda Deterdinga ter Anamarije Rigler. Za postavitvev in tisk pa so poskrbeli Škrljevi iz Turjaka. Slevska mladina je poskrbela, da sta se lipa in kostanj visoko obrezala, in kapelica je prišla še bolje do izraza.

Vsa dela so se izvajala v času od junija do septembra, celotno obnovo pa je vodila domačinka Marina Lipovac. Seveda pa je treba poudariti, da brez prostovoljnih prispevkov, ki so jih



prispevala gospodinjstva, ki spadajo pod sosesko slevske cerkve, prostovoljnih prispevkov posameznikov, častilcev slevske Marije in nenazadnje pozitivne podpore Občine Velike Lašče, ki je projekt podprla s finančnimi sredstvi, takšna obnova ne bi bila izvedena v tako kratkem času. Zato smo se odločili, da bi za uspešno končanje del, na zadnjem letošnjem marijanskem shodu, na rožnovensko nedeljo, 4. oktobra 2015, v zahvalo vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli, da se je kapelica obnovila, pripravili še blagoslov, kot se to spodobi za vsako takšno božje znamenje.

Župnik Andrej Ojstrež je tokratno mašo pričel najprej s procesijo do kapelice.

Pri kapelici se je odvil kratek program z zahvalo in kratkim govorom župana gospoda Antona Zakrajška. V imenu Občine Velike Lašče je župan od sosesčanov prejel tudi pisno zahvalo za sofinanciranje obnove.

Nato je g. župnik blagoslovil obnovljeno kapelico in zbrane romarje s petimi litanijami v procesiji pospremil





nazaj v cerkev, kjer je daroval mašo za vse dobrotnike. Po maši smo kljub dežju vse navzoče pogostili s pecivom, čajem in kuhanim vinom. Celotno slovesnost blagoslova je s kamero posnel Niko Samsa, Peter Centa pa je s fotografiranjem poskrbel, da se bodo spomini na dobro delo in blagoslov ohranili še dolgo.

ZAHVALA

HVALA VSEM, KI STE SE TAKO HITRO ODZVALI NA NAŠ KLIC NA POMOČ IN S SVOJIM ZNANJEM IN STROKOVNOSTJO, S SVOJIMI ZAMISLIMI IN IDEJAMI IN S SVOJIM DELOM PRISPEVALI K URESNITVI PRENOVE.

HVALA VSEM, KI STE Z DOBRO VOLJO IN S SVOJIM PROSTOVOLJNIM DELOM POMAGALI PRI OBNOVI.

HVALA TUDI VSEM VAM ZA VAŠE FINANČNIE DAROVE, S KATERIMI SMO LAHKO POKRILI VSE STROŠKE.

NAJLEPŠE PA SE V IMENU CELOTNE SOSESKE ZAHVALJUJEM OBČINI VELIKE LAŠČE IN ŽUPANU ANTONU ZAKRAJŠKU, KER STE PRISLUHNILI NAŠIM PROŠNJAM IN KER STE SE ODLOČILI PROJEKT TUDI FINANČNO PODPRETI.

Zapisala: Urša Vesel
Fotografije: Peter Centa

Desetletje in pol na Trubarjevi domačiji

Pa smo jih dočakali - tako težko pričakovana nova tla v galeriji Skedenj. Poleg tega so lesene klopi zamenjali oblazinjeni stoli, dobili smo lažje mize, ustrezno razsvetljavo za izvedbo delavnic kot tudi za osvetlitev slikarskih del, ki jih otroci sedaj pogosteje opazijo in se odzivajo nanje. Gotovo k temu pripomore tudi nepozabna razstava akademskih slikarjev Sama Kovača in Mitja Ficka. Spretno sta v galerijo umeščeni novi niši za shranjevanje. Okno s pogledom na rdeče plodove jerebike in strugo mlinščice omogoča hitro prezračevanje prostora. Radiatorji, ki nam jih Adl priklopi v hladnih jutrih, prostor hitreje ogrejejo, izolacija dobro opravlja svojo nalogo. Tudi med spuščanjem otrok po novih stopnicah ne zadržujemo več diha, kdaj bo komu spodrsnilo. Nad novimi pridobitvami so poleg animatorjev in zaposlenih vidno navdušeni tudi obiskovalci. »Lahko dobim malo sukanca?« me je pred nedavnim kar med delavnico poprosila ena od učiteljic, »moram premeriti te čudovite linije ograje in zavoj pri stopnicah, da bom vedela, kako to urediti doma.« Z Barbaro se večkrat ustaviva pod stopnicami in ena ali druga pove: »Ja, zdaj je pa res prijetno.« Zavod Parnas v galeriji Skedenj že 15 let izvaja avtorske programe. Razvili smo jih v sodelovanju s Stanko in Ano, jih ves čas dopolnjujemo ob ugotovitvah številnih animatorjev – Milene, Barbare, Helene, Klare, Martine in še mnogih drugih. Ves ta čas jih zelo uspešno povezujemo z Adlovo osebno interpretacijo Trubarja, tako na vsebinskem kot na organizacijskem nivoju. Vsako jesen in vsako pomlad znova. Vrstni red letnih časov je na domačiji obrnjen, saj večino obiskovalcev predstavljajo šolske skupine. V tem času smo skozi različne knjigovodske delavnice popeljali več kot 60.000 otrok. V tem času smo z najemninami tudi mi redno polnili mošnjček, namenjen Trubarjevi domačiji. Delujemo v javnem interesu na področju kulture, kar pomeni, da status vsako leto na novo dokazujemo pri Ministrstvu za kulturo. Naj velja velik in iskren HVALA vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri načrtovanju, financiranju in izvedbi novih pridobitev ter izboljšanju naših pogojev dela na domačiji. Trubarjevi domačiji pa ob prihajajočem tridesetem rojstnem dnevu že vnaprej želim, da bi ohranila čim več pridobitev, ki jih je uspela razviti skozi vsa ta leta in skozi različne upravljalvske oblike. Naj jo še naprej prežema Trubarjeva misel: Stati inu obstati.

Metka Starič

Jesen

*Prihaja jesen, se gozd odene v zlato listje,
ne potrebuje barv frizerja, jo le čas ustvarja.
Bujne krošnje hrasta, barve sončnega zahoda,
enkratni pogled, slikarski izziv,
narava razkriva svojo zrelost.*

*Oktobrske meglice kličejo naravo v zimski sen,
drva iz gozda nas bodo grela v dolgih zimskih dneh,
iz njive pospravljamo zadnje sadove zemlje,
repa in črna redkev gresta v slast.
Jesen je krasen čas, bogate barve zatona,
naravo čaka počitek, bela snežna odeja.*

JNovak

Potok Rašica

Tudi med zelene domače griče so nekoč prihajali novi ljudje in iskali svoj prostor pod soncem. Zlasti ob križiščih rimskih poti in tekočih vodah. Raščani so našli svoj prostor nad logom na skalnatem griču, ki je videti kot skleda zabeljenih žgancev. Krčili so gozdove in širili obdelovalne površine, a kaj več kot za golo preživetje jim ta zemlja ni nudila. Naravne danosti in potrebe potujočih pa so izrabljali v svoj prid, se prilagajali, socializirali in obdržali do današnjih dni, vse odkar se kraj prvič omenja leta 1230. Omembe vredno je, da se istega leta začnejo šteti dnevi našemu glavnemu mestu Ljubljani.

Človek rabi za življenje vedno več in več, a brez njiv, kajti danes vse kupi v trgovini, da le ni treba delati. Navade so se spremenile, predvsem prehrana, oblačenje in razvade. Skratka: človek se je pogospodil, kot mi je večkrat omenil Bančev France, ko sva kot dobra prijatelja, dokler je bil zdrav, kolovratila po pozabljenih poteh skozi gozdove, senožeti, vasi in s hriba na hrib. Pri tem sva srečevala stare znance in se veliko pogovarjala. Ob priliki mi je nekoč dejal: »Lej, na Rašici je samo še v mojem hlevu živina, in bojim se, da se bom tudi sam pogospodil«. Raščani so vedno po krivici obsojali potok, češ da vpliva na podnebje. Znanе so namreč zgodnje slane in pozne pozebe. Zato na Rašici ni orehov, češenj ne grozdja, razen nekaj brajd ob hišah. Za koruzo in fižol je bilo kritično že konec avgusta oziroma že kar prva slana na komarjevo nedeljo. Po okoliških vaseh, ki so malo višje, ta naravna nadloga ni več prisotna. V resnici na raško podnebje vpliva Veliki Snežnik (1796 m), ki s svojo obsežnostjo zapira pretok toplemu mediteranskemu vetru, ki se ob njem dviga in ohlajen prevali v naše kraje, do najnižje točke, na loge ob potoku Rašica. Ta ohlajeni veter vedno strupeno mrzlo zapiha od Roba navzdol, in nam tako ustvarja neprijetne pozebe. V hladnih dneh je tudi do - 5°C hladneje na logu kot nekje v vasi.

Moj kraj

*Kaj ima moj kraj,
da mi je tako pri srcu?
A nima vina ne pršuta,
velikih čred ne sira.
Ni širokih njiv,
velikih hiš ne petja.
Med hišami
so le strmi klanci
in opuščene njive
okoli vasi.
Vse to obkrožajo griči
s stoletnimi božjimi hrami.
Najlepše je v času,
ko cvetijo travniki,
da so kot en sam velik cvet,
do koder seže mi pogled.*

Od Ponikev do Kneja se med zakraselimi griči vleče nekaj ravnine, ki se za Knejem stegne po Mišji dolini proti Karlovcem in naprej po dolini do Jerina in do Roba za Hrib do Štefina. Po ravnini odteka po prodnatem dnu največji občinski potok, ki je v povirju dobil ime Rašica, po enem najlepših krajev na svetu. Odteka zelo počasi iz jezca jez in ima na vsej dolžini 8 km od Roba do Ponikev padec le 50 m. Potok je bil nekoč znan po številnih mlinih in žagah, še prej po fužinah. Samo od Podloga do Ponikev je bilo svoje čase sedem mlinov in žag.



Voda potoka se prične izgubljati v kraški strugi že nad Zakrajškovim jezom, zlasti po strugi do Gačnikovega jezca. V Ponikvah se za zadnjim mlinom iz preteklosti vse bolj izgublja, dokler ne izgine v ponoru kraškega sveta. Le kadar je preveč vode, odteka naprej v Predstruge, po bolj travnati strugi, in po dobrepoljskem polju z najboljšo zemljo, ki je bilo do pred nekaj leti, še ena sama njiva. Danes se njive ne obdelujejo več, le še kosijo, po obronkih polja pa se že razrašča grmovje. Po ravnini, ob vzožju gričev se vleče cesta, da poveže med seboj vasi. Toda kjer so vasi, smo tudi ljudje, a smo taki, kakršen je vpliv okolja, dednost in plod lastne aktivnosti.

Raščanom je potok pomenil nekaj več. Poganjal je mline in žage in še nekaj let po vojni smo hodili po vodo, ker so jo matere rabile v gospodinjstvu, kajti vsi le niso imeli kapnic. Pri hišah tudi ni bilo kopalnic kot danes, zato smo se otroci redno vsako soboto ob večerih hodili temeljito umivat na Tomažinovo, kjer je bila plitkejša struga. Ženske pa so na glavah v škafih nosile perilo in prale na treh perilnikih v jezcu. Zanimivo je bilo ob jutrih in proti večeru, ko smo spustili živino iz hlevov, da se je šla napajat, kot smo dejali »za maln«. Na vasi je bilo po podatkih od agrarne reforme leta 1893 skupno 31 gospodarjev in vse do nekaj let po vojni, vsi pa so imeli živino. Kar nekaj gospodarjev je imelo od pet do deset repov goveje živine v hlevu in par konj, da so opravljali furmanstvo. Skratka na vasi skoraj ni bilo hiše, ki ne bi imela vsaj ene krave. Temu primerno je bilo po vaškem makadamskem klancu tudi veliko kravjakov, ki jih je spirala deževnica v velike jame ob klancu, ki so jih gospodarji izkopali, če hočete: prav s tem namenom. Usedlino so nato koristno uporabljale gospodinje za grede ob hišah, v katerih so gojile rezano cvetje za krasitev vaške kapelice ali za nedeljski namizni šopek. Kosilo se je vse ročno s koso, da ne omenjam vsega dela, ki je temu sledilo.

Razmere v kmetijstvu po Sloveniji so se na splošno zelo spremenile. Danes ima vsak gospod kmet, ki redi vsaj deset glav živine, dober avto, vsaj dva traktorja z najrazličnejšimi priključki, nakladalko, balirko, eno ali drugo, molzni stroj, elevator za gnoj, trosilnik in še in še. Spominjam se davnega leta 1968, od takrat do danes se je tudi marsikaj spremenilo na bolje, nekateri pa so opustili kmetovanje. Sem poslušal po radiu pogovor novinarja z enim od kmetov iz Šenčurja, ki je med drugim dejal, da ima osemdeset krav. In ko ga je novinar vprašal, kako mu uspe poleg živine opraviti drugo kmečko delo, mu je odgovoril, da vse to v nekaj urah podela »mulc«, ko pride s »šihta« ...



A vrniti se moram na raški klanec, kajti težje je bilo pozimi, ker smo ga otroci s sankami tako zgladili, da se je živina le s težavo po kupih snega ob hišah prebijala do potoka. Še težje je bilo za starejše ljudi, ker niso mogli hoditi po vasi. A tudi za to se je našla palica. Štrukljev oče, ko mu je bilo že vsega dovolj, nas je počakal za vogalom »ta velke hiše«. Nastavil je nogo s težkimi škornji, da smo se s sankami zaleteli v njega. Zgrabil je sanke in te stresel z njih, sanke pa visoko dvignil in z njimi udaril ob odrivni kamen, in za tisto zimo je bilo konec sankanja. Nekateri so se sicer znašli po svoje, predvsem tisti, ki so imeli doma kakšne konce tanjših desk. Iz njih smo izkročili sani, povprek pribili nekaj krajših desk in se tako sankali naprej. Šlo je precej počasneje, a pomembneje je bilo druženje. Tem zasilnim sankam smo dejali »triglce«, in ko se je našel kje kakšen jeklen valjanec, smo ga pritrtili spodaj na sani. Ko so se sani enkrat ugladile, je šlo po klancu kot prej. Podobno smo si izdelali tudi lesene drsalke iz tanjše bukove deske, si jih skozi luknjice s "špago" privezali na čevlje in se z njimi drsali od Temka do Šklopa. Največkrat smo se podili za žogo iz cunj, ki jo je najhitrejši s palico rinil pred seboj. Zanimive so bile tudi druge vaške igre, ki smo jih prirejali otroci, zlasti poleti. Ob tem je bilo tako vpitje, da so še starejši imeli nekaj od tega.

Nekateri vaščani so trgovali z ledom, ko je bil dovolj debel, in sicer tako, da so s sekuro naredili v led luknjo, vanjo vtaknili žago, da so ga rezali v večje kose, zavijali v vreče in vozili naokoli predvsem po gostilnah. Največ pa smo imeli od potoka otroci v poletnem času, ko so bili enkrat pokošeni logovi, da nas ni nihče več preganjal. Brezskrbno smo se podili po logeh in prirejali najrazličnejše igre. Radovedno smo opazovati velike klene, ki so leno plavali v globokih tolmunih, pod njimi pa je nenehno gibal v pramenih dolg vodni mah, a ko si vrgel v vodo travniško kobilico, se je klen kot blisk pognal, in že je končala v širokem žrelu. Za jezovi in zlasti za rakami mlinskih koles so se zadrževale tudi prave potočne postrvi, ki pa so najraje prijemale Pečnikovemu Janezu. Zlasti ker smo mu nosili kobilice in gliste, da je postrv hitreje zgrabila vabo in jo je Janez kot srebrn list potegnil iz vode, da se je pričela premetavati po travi. Imeli smo splav in celo čoln, da smo se vozili od jeza do jeza kot Jazonovi argonavti in iskali zlato runo, a našli smo le poginulo mačko pod Šklopovim jezom. Najraje pa smo se kopali nad jezom, kjer je bila dovolj globoka voda, da smo skakali na glavo, po dnu v produ iskali zlato in med drugim tudi rasli. Pod jezom smo lovili zmenke in jih nosili domov mačkam.

Zanimivo je bilo opazovati preznojene in umazane furmanske konje, kako so plavali v globoki konjski jami. Iz vode jim je molela samo glava, vsake toliko časa pa je kakšen močno zahrzal. Ob nedeljah so se z nami družili in kopali tudi fantje iz vasi Dobropolja, in kot bi trenil, se nas je zbralo za dve moštvi, da smo igrali nogomet. Laščani pa so bili vedno bolj za sebe, zlasti laška dekleta, in kar nekaj časa je trajalo, da smo ugotovili, zakaj se ne družijo z Raščani. Kopat so se namreč hodili nad Šklopov jez, ker je bila plitkejša voda ...

Nekoč je veljal celo zakon, da ob vodi, kjer so bili mlini in žage, ni smelo rasti nobeno drevo, kajti odpadlo listje bi voda nosila v jezove in bi kot usedlina zniževala globino jezov kakor tudi tolmune strug. V mojem otroštvu so ta zakon spoštovali tudi lastniki logov, vse od agrarne reforme. Kadar so kosili loge, so pokosili travo in vsako bilko do vode, kjer so oprali tudi koso, da se je je bolje prijela osla. Na ta zakon so mlinarji redno opozarjali lastnike logov, zlasti nadležen je bil Poljakov Jože (zadnji lastnik današnje Trubarjevine), zato se nič ne čudim, zakaj ga Raščani niso marali. Dali so mu celo vzdevek »Temek«, ker je na žagi, zlasti v poletnem času, rezal hlodovino pozno v noč in se tako prilagajal količini vode v jezu, čez dan pa je malo zadremal v pečnici. Letej so namišljeni strokovnjaki pri obnovi leta 1986 uničili zgodovinsko arhitekturo. Te se je Temek v zimskem času posluževal, kajti zato se ji tudi reče pečnica. Celo leta gospodovega 1962, ko je prišel na Rašico Bančev France kot novi gospodar Bančeve domačije, ga je napadel Temek, da je moral posekati hrast, ki je medtem zrasel na logu okoli pet metrov od vode, kajti do tedaj je bil pravi lastnik loga Bančev Domen, ki je bil v Ameriki že desetletja. Hkrati je bilo to edino drevo na logu, da se je videla Pečnikova žaga v Podlogu od "zarežja" nad jezom, kjer smo se kopali.

Danes so nekdam lepi logovi večinoma zaraščeni z grmovjem jelš, iz katerih izstopajo že prava drevesa, med vsem tem pa se zadržuje stoječa voda kot močvirje. Zaraščajo se celo lepe senožeti in njive okoli vasi. Skratka, narava jemlje nazaj vse, kar ji je človek leta jemal. Kmetje so govorili, da se ne splača »matrat«, toda vsak zakaj ima tudi svoj zato. Gospodarji pri 60 so bili videti kot zgarani starčki, ki so jim od dela visele dolge roke z neverjetno velikimi dlanmi ob telesu iz naprej potegnjenih ramen. Kajti delalo se je vse ročno, od jutra do večera, in to ob hrani, ki ni bila prilagojena težavnosti dela. In kdo se je preoblekel, kadar je bil premočen do kože, da ne omenjam ne obiskovanja zdravnika! Marsikoga je prizadela vojna in nam pustila nepopravljive posledice. Mladina, kar je je ostalo, pa je odšla s trebuhom za kruhom. In tako se je končalo obdobje večstoletnega garanja in trpečega življenja iz rok v usta. Toda tako je bilo življenje tistega časa. In kaj je sreča?

Država pa naj sedaj seka grmovje in pogloblja strugo, da ne bo poplav! Kaj ne bi bilo bolje, da bi loge s pomočjo države pravočasno zasadili s hrasti in jesenom, da bi rasli kot v Krakovskem gozdu, in imeli od tega vsaj kakšno korist? In kaj bi bilo narobe, če bi se tisti, ki imajo še traktorje in razne priključke, poleg službe lotili pridelave pire, sončnic, lanu in našlo bi se še kaj, a pravijo, da ni nikoli prepozno? Poznam tudi rek, ki pravi: Naj gre vse v »maloro«!

A kaj vse sem doživljal in počenjal, tudi vragolije s prijatelji, ki jih, žal, že dolgo ni več!

Jože Škulj

Ukinitiv Javnega zavoda Trubarjevi kraji

V četrtek, 1. 10. 2015, je Občinski svet Občine Velike Lašče obravnaval Odlok o ukinitvi Javnega zavoda Trubarjevi kraji in ga z večino glasov sprejel. Za ukinitiv zavoda so na predlog župana Antona Zakrajška glasovali: Ladka Deterding (SDS), Jakob Jaklič (SDS), dr. Tatjana Devjak (SLS), Ivan Levstik (SLS), Breda Košir (SLS), Cirila Marinčič (NSI) ter Uroš Centa (SNS).

Vsem svetnikom sem pred sejo poslal svoje naslednje videnje rešitve, vendar mojih argumentov žal niso podprli.

Spoštovani,

v četrtek, 1. 10. 2015, bo Občinski svet Občine Velike Lašče obravnaval Odlok o ukinitvi Javnega zavoda Trubarjevi kraji. Ogllašam se kot predsednik sveta zavoda, prvi direktor zavoda ter kot (so)pobudnik ustanovitve zavoda.

Gradivo za obravnavo na občinskem svetu je pripravljeno korektno, bi pa opozoril na nekaj manjkajočih oz. pomanjkljivih informacij:

1. V primeru ukinitve zavoda avtomatično izgubimo pravico do letnega zneska s strani Ministrstva za kulturo (MK) v višini 20.000 EUR. Sredstva so v okviru proračuna MK rezervirana od leta 2011 in so rezervirana tudi v proračunu 2016 in 2017. Za realizacijo je potreben zgolj sklep vlade, kar pa je bilo brez ugovorov izpeljano še vsa leta, ne glede na politično obarvanost vlade. Poleg tega se na enak način sofinancira tudi Muzej Lendava, tako da je to ustaljena praksa do uveljavitve pravičnejše zakonodaje, ki bo omogočala sistemsko državno financiranje ustanov, kot je Javni zavod Trubarjevi kraji. Pomembno je vedeti, da MK na ta način ne more financirati občine, ampak zgolj javne zavode.

2. V primeru ukinitve zavoda izgubimo oprostitev DDV na vstopnine na Trubarjevi domačiji, gradu in spominskih sobah. Ta oprostitev je izjema za javne zavode. V letu 2014 so znašale vstopnine cca 32.000 EUR, torej 9.5% znaša cca 3.000 EUR nižjega zaslužka.

3. V primeru ukinitve zavoda izgubimo status muzeja, kajti v Razvid muzejev RS je vpisan zavod, in ne Trubarjeva domačija. To sicer nima finančnih posledic, izgubimo pa s tem osnovo za nadaljnji pritisk na MK, da

bi vendarle zakonsko uredilo status podobnih domačij, kot je Trubarjeva. Res bo to lahko še trajalo, ampak problematike se zavedajo in tudi zaradi tega nam omogočajo izplačilo 20.000 EUR preko dvoletnih sklepov vlade.

4. Finančno gledano bi se s predlagano ukinitvijo zavoda prihodki zmanjšali za 23.000 EUR, prihranek zaradi sejnin, direktorjevega honorarja, selitve enega delovnega mesta na občino ter računovodskega dela pa bi znašal največ kakšnih 5.000 EUR (zelo čez palec). Vsi ostali stroški bi ostali na približno enaki ravni, kar ugotavlja tudi gradivo za občinski svet. Približno 18.000 EUR za našo občino pa ni ravno zanemarljiv znesek.

5. Redefinirati bi bilo treba vse aktivne pogodbene dejavnosti in obveznosti zavoda in jih prenesti na občino, kar ni ravno malo dela.

Zato za sejo občinskega sveta in nadaljnje aktivnosti predlagam naslednje:

1. Glasovanje o ukinitvi zavoda se ne izvede in se prestavi za nedoločen čas, glede na morebitno novo situacijo. Če se zgodi, da vlada RS ne odobri 20.000 EUR sofinanciranja v prihodnjih letih, se glasovanje lahko izvede ponovno in brez finančnih posledic na eni izmed pomladanskih sej.

2. Preko v.d. direktorice, ki je zdaj občinska uradnica, se izpeljejo ustrezni popravki sistemizacije delovnih mest javnega zavoda. To bi omogočilo enak cilj, kot ga zasleduje predlagano gradivo (lokacija delovnih mest, komunikacija z zaposlenimi, nadzor ...). Mandat v.d. direktorja se lahko spomladi podaljša ali pa občina izbere na razpisu ustreznega novega direktorja.

3. Za vsebino in usmeritev aktivnosti javnega zavoda sta zadolženi in pristojni v občinskem gradivu predlagani projektni skupini občine (za kulturo in turizem).

Na ta način bi brez ukinitve zavoda ohranili bonitete zavoda (DDV, državno financiranje) in dosegli enake cilje, kot jih želi predlagatelj ukinitve. Hkrati pa bi obdržali organizacijsko obliko, ki vendarle omogoča nadaljnje postopke pri zagotovitvi ustreznega državnega systemskega položaja in financiranja zavoda.

*Matjaž Gruden,
predsednik sveta Javnega zavoda
Trubarjevi kraji*

Resnici na ljubo je bila moja trditev glede DDV napačna. Zakon o DDV namreč pravi, da so kulturne storitve in z njimi neposredno povezano blago, ki jih **opravljajo javni zavodi in druge, od države priznane kulturne institucije**, oproščeni plačila DDV (občine tu niso omenjene!). Vendar je ta določba po mnenju pravnih izvedencev nekoliko nerodno povzeta po določbah Direktive o DDV, ki zajema širši krog oseb. Po omenjeni določbi Direktive o DDV so namreč države članice dolžne oprostiti plačila DDV za tovrstne storitve vse osebe javnega prava. Med osebe javnega prava pa spada širši krog oseb, kot so le javni zavodi, torej tudi občine, ministrstva, ... Za napako se opravičujem, kot pravni laik sem upošteval samo Zakon o DDV, njegovega "nadrejenega" pa ne.

Bi pa rad zaradi zagotovitve celovite obveščenosti podal javnosti nekaj osnovnih in najpomembnejših informacij o javnem zavodu. Posledice ukinitve so namreč težko popravljive in dolgoročne. Pri komentarju številne zavodove kulturne, izobraževalne in tudi turistične prireditve puščam zavestno ob strani.

Organiziranost in financiranje

Javni zavod Trubarjevi kraji gospodari s Trubarjevo domačijo na Rašici (v letu 2016 bo praznovala 30 let delovanja) in gradom Turjak od leta 2007 dalje. V ta namen in pa za potrebe organiziranja različnih kulturnih in turističnih prireditev ga je ustanovila Občina Velike Lašče. Operativno ga vodi direktor, nadzira ga svet zavoda, občina kot ustanoviteljica pa zagotavlja svoj vpliv in stališča preko sveta zavoda. Financiranje Javnega zavoda Trubarjevi kraji je delno zagotovljeno s strani Občine Velike Lašče (skupaj s sredstvi iz občinskih razpisov približno 20.000 EUR), delno tudi s strani Ministrstva za kulturo. Vendar tu ne gre za trajno rešitev, ker je treba na ministrstvo vsako leto ali dve nasloviti prošnjo za financiranje po 67. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Odločitev sprejema vlada. Na ta način od leta 2011 dalje pridobimo še nadaljnjih 20.000 EUR. Približno 60.000 EUR zavodovega proračuna pa predstavlja sredstva, pridobljena na trgu z lastnim programom in dejavnostjo. Na letni ravni ima tako zavod na razpolago približno 100.000 EUR. In to

za organizacijo vodenega obiska približno 9.000 obiskovalcev Trubarjeve domačije in približno 6.000 obiskovalcev gradu Turjak, pa še za vse kulturne, izobraževalne in turistične prireditve, osebne dohodke, vzdrževalne stroške gradu in domačije ter materialne stroške. Ob zgolj dveh zaposlenih (kustodinji in vodiču) je finančni položaj tak, da se vsa preostala dejavnost z direktorstvom na čelu opravlja honorarno ali celo brezplačno. Zavod ni zadolžen in posluje pozitivno.

Grad Turjak

Upravljanje z gradom Turjak predstavlja pomembno dejavnost zavoda. Grad je sicer formalnopravno v lasti države (preko ministrstva za kulturo) in ima status spomenika državnega pomena. Upravljanje preko zavoda je bilo pravno zasilno urejeno tako, da naj bi se letno (vsako leto znova!) sklenila pogodba med ministrstvom, Občino Velike Lašče in zavodom, vendar le za obdobje od pomladi do jeseni. Zimsko obdobje je ostajalo "pravna luknja", je bila pa neke vrste moralna dolžnost zavoda, da je v tem času vseeno poskrbel vsaj za minimalno ogrevanje, zračenje in kar je bilo najnujnih sezonskih vzdrževalnih del. Stroške kurjave je krilo ministrstvo. Veljavne pogodbe zdaj že kar lep čas ni, tako da ...

Žal v osmih letih še vedno nismo uspeli najti pravnega okvira, ki bi nam omogočal dolgoročno ureditev upravljanja z gradom. Problem je namreč v tem, da je treba medsebojne odnose upravljanja urediti s tripartitno pogodbo med zavodom, ministrstvom in občino. Želje so različne. Ministrstvo bi grad oddalo v brezplačno upravljanje za obdobje 5 let, z možnostjo ponovitve in seveda z obveznostjo, da najemnik pokriva vse vzdrževalne stroške (vključno s približno 12.000 EUR zimskih stroškov z ogrevanjem, elektriko ...). Občina razmišlja drugače in vztraja na dveh variantah. Po prvi bi občina (zavod) prevzela upravljanje gradu zgolj v nekurilni sezoni (od maja do oktobra), preostali del leta pa bi bil grad preprosto zaprt, kot je običajno tudi po večini primerljivih evropskih gradov. "Zimske" stroške bi nosil lastnik, torej ministrstvo. Druga varianta je, da bi ministrstvo grad brezplačno preneslo v lastništvo občini.

Dogovora nikakor ni (bilo) mogoče doseči; ne občina ne ministrstvo ne

odstopa od svojih izhodišč. Sam sem bil na kar nekaj "diplomatskih misijah" in ob občinski pripravljenosti na kompromise bi se dalo zmeniti marsikaj, vendar ... Brez dolgoročnega dogovora pa je nemogoče zagotoviti nujno potrebno gostinsko ponudbo na gradu, ni se mogoče javljati na državne in evropske razpise, ni mogoče načrtovati dolgoročne grajske turistične in kulturne ponudbe. V letih 2013 in 2014 je kulturno ministrstvo zaradi pat položaja kar trikrat objavilo javni razpis za morebitni prevzem gradu Turjak v dolgoročno upravljanje. Na prva dva razpisa se ni javil nihče, na tretjega pa je prišla neustrezna ponudba.

Brez upravljanja gradu Turjak bi bila celovita kulturna in turistična ponudba občine močno okrnjena. Grad in Trubarjeva domačija sta namreč zgodovinsko močno povezana. Večina obiskovalcev se tudi odloči za obisk obeh lokacij in s primerno muzejsko ponudbo na gradu bi se te vezi še krepile, še posebej, če bi dolgoročno res uspeli z idejo o evropskem (ali nacionalnem) muzeju turških vpadov, ki ga Evropa menda sploh nima. Seveda v povezavi z ustreznimi inštitucijami v Sloveniji in državami, ki so neposredno povezane s "turškimi dogodki": Avstrijo, Hrvaško, Bosno, Srbijo, Turčijo in morda še katero. V ta namen so bili že vzpostavljeni stiki z Narodnim muzejem, Etnološkim muzejem, Tehničnim muzejem in sestavljena celo ožja delovna skupina z osnovnimi izhodišči. Žal se zdaj z ukinitvijo zavoda vse te vezi razdirajo, še posebej je pri tem boleča izguba muzejskega statusa, na katerem so temeljila vsa omenjena povezovanja in ideja razvoja grajske ponudbe.

Trubarjeva domačija, muzejski status

Januarja 2014 je ministrstvo za kulturo po večletnih prizadevanjih in lobiranjih končno vpisalo Javni zavod Trubarjevi kraji v razvid muzejev (pridobitev muzejskega statusa). Resnici na ljubo je Služba za premično in nepremično dediščino, ki deluje kot zunanja strokovna inštitucija ministrstva, vpisu vseskozi nasprotovala, vendar je takratni minister dr. Uroš Grilc zbral dovolj političnega in tudi strokovnega poguma in se je odločil v skladu "z zdravo kmečko pametjo". Po našem poznavanju so namreč merila vodje Službe za premično in nepremično dediščino tako dosledno stroga, da bi enako mnenje izdala

tudi kar nekaj muzejem, ki so že dolga leta vpisani v razvid. Ključni argument neodobravanja vpisa je, da na Trubarjevi domačiji ni ustrezno urejenega skladišča za muzejske predmete ter ustrezno opremljenega prostora za ogled teh muzejskih predmetov. Naše mnenje pa je, da na Trubarjevi domačiji tako ali tako ni klasičnih muzejskih eksponatov, ki bi potrebovali muzejsko skladišče, glede oglednega prostora pa je povsem primerna Trubarjeva čitalnica nad galerijo Skedenj. Ključen se nam torej zdi spominski pomen domačije za izjemno obdobje slovenske zgodovine, ne pa tehnična ureditev nečesa za nekaj, česar sploh nimamo in na Rašici ne bomo nikoli imeli (npr. kak original Katekizma ali Cerkovne ordninge). Obstoječi eksponati so pa tako ali tako sestavni del muzejske razstavne opreme v spominski in večnamenski dvorani ter kot taki skladišča sploh ne potrebujejo.

Ironija je, da nam je, vsemu kljubovanju uradnih inštitucij v brk, v letu 2011 Slovensko muzejsko društvo podelilo Valvasorjevo priznanje za ureditev žagarske muzejske zbirke na Temkovi žagi na Trubarjevi domačiji, ki pa sploh še ni bila "muzej".

Zanimivo je, da so se še vsi dosedanji kulturni ministri strinjali z našimi izhodišči. Prav vsi, ne glede na politično pripadnost, so tudi podprli izredno financiranje zavoda po 67. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Prav tako vse dosedanje vlade. Zapleta pa se pri visokih državnih uradnikih. Zakonodaja je res pisana na kožo velikim muzejem tipa Narodni muzej, Narodna galerija ... Vendar se da po našem mnenju z dovolj širokim razumevanjem pravil igre zakonskim določilom zadostiti tudi v primeru Trubarjeve domačije. Če se le uporabi pozitiven pristop in poskusi ugotoviti, kako bi določeni zahtevi lahko bilo ugodeno in ne obratno. Minister Grilc je to razumel.

Muzejski status pa zavodu še ne prinaša neposrednih "materialnih koristi". Državna zakonodaja je namreč na področju financiranja muzejev precej nedorečena. Nekaj velja "po starem", nekaj "po novem", v praksi je pa tako, da se obstoječe stanje prenaša iz leto v leto. Torej se iz državnega proračuna financira tisto, kar se je že do sedaj, spremembe so neželjene, moteče in praktično onemogočene. Formalno gledano bi moral Javni zavod Trubarjevi kraji za direktno financiranje muzejske dejav-

nosti muzejski status nadgraditi s "pooblastilom za opravljanje javne muzejske službe", kar pa je ob danih zakonskih pogojih trenutno mogoče le ob "res širokem razumevanju zakonodaje". Zaenkrat.

Trubarjeva domačija, spomenik državnega pomena

Trubarjeva domačija si še vedno prizadeva pridobiti tudi status spomenika državnega pomena (trenutno ima status spomenika lokalnega pomena). Vendar nas tudi tu ovira obstoječa neživljenjska zakonodaja. V našem primeru predvsem določilo, da mora tak spomenik izpričevati "stavbno originalnost" nekega obdobja, kar je ob vseh hordah, ki so v petsto letih pustošile po naših krajih popolnoma nemogoč pogoj (požigi, rušenja ...). Koncept Trubarjeve domačije je bil že v izhodišču zasnovan predvsem na tem, da v ustrezno urejenem spominskem kompleksu ohranjamo spomin na tega velikega Slovenca. Takih poslanstev pa naša obstoječa zakonodaja glede najvišjega spomeniškega statusa ne priznava. Varianta bi bila, da bi zakonodajo ustrezno dopolnili tako, da bi pogojem zadostile tudi številne primerno urejene in vodene spomske hiše pomembnih slovenskih osebnosti. Tak status sicer ne prinaša nikakršnih finančnih obveznosti države, ima pa simbolni pomen in pomaga pri doseganju višjega ovrednotenja pri kandidiranjih na različne razpise.

Ministrstvo se problema zaveda in razmišlja o morebitni dopolnitvi zakonodaje. Se je pa že lotilo ideje, da bi kot spomenik državnega pomena razglasili kar "Trubarjevo kulturno pot", da se torej ne zaščiti samo posamezni Trubarjev spomenik, ampak celotna Trubarjeva dediščina. Pri pregledu in popisu avtentičnih lokacij so namreč ugotovili, da ima Trubar več kot ducat javnih spomenikov, ki pa ne ustrezajo kriterijem državnega kulturnega spomenika. Temu kriteriju ustreza le Bernekerjev spomenik Primoža Trubarja v Ljubljani. Hiša na Ribjem trgu je že bolj problematična, saj je bila v ljubljanskem potresu leta 1895 poškodovana, delno je avtentično župnišče v Laškem. V okviru Trubarjeve kulturne poti bi se povezale lokacije, vsi upravljavci na teh lokacijah (javni zavodi, muzeji, centri, občine), hkrati pa bi se k programski ponudbi lahko priključile tudi druge strokovne inštitucije (npr. NUK, društvo pisateljev ...). Ta kulturna pot bi se lahko ustrezno financirala preko ministrstva oziroma preko projektne javnega razpisa in bi bila tako pot do financiranja različnih lokacij Trubarjeve življenjske poti, vključno s Trubarjevo domačijo, bistveno lažja, predvsem pa sistemsko urejena. Delovna medresorska skupina je že vzpostavljena, nekaj idej je bilo že predstavljenih, do končnih rezultatov pa bo verjetno preteklo še kar nekaj Rašice.

Kaj zdaj?

Z ukinitvijo javnega zavoda se zavestno odpovedujemo že vzpostavljenim povezavam z različnimi inštitucijami, kar nekaj sredstvom iz državnega proračuna (20.000 EUR letno za našo občino ni ravno zanemarljiv znesek) ter težko prigranemu muzejskemu statusu, ki edini omogoča nadaljnje razvojne korake in nekoč v prihodnosti ustrezno državno sofinanciranje. Hkrati bo finančni prihranek ob reorganizaciji bolj boren, saj bodo ostale na občinski proračun vezane plače obeh zaposlenih ter vsi vzdrževalni stroški, ki ne bodo bistveno manjši.

Res je, prireditve na Trubarjevi domačiji in na gradu so že

zdaj izvajala različna društva, skupine, posamezniki; zavod je bil zgolj (so)organizator. Pod programskim nadzorom in usmerjanjem predvidenih občinskih projektne skupin za kulturo in turizem bo tako lahko brez sprememb in posledic tudi v bodoče. Tudi to drži, da bo koordinacija prireditev preko občine lažja in da bo delo obeh zaposlenih kot občinskih uradnikov lahko s strani občinskega vodstva učinkoviteje razporejeno in usmerjeno. Pa tudi Trubarjeva domačija bo brez dvoma še naprej lahko opravljala svoje osnovno poslanstvo.

Toda ali ne bi bilo mogoče skoraj enako doseči zgolj z ustrezno spremembo akta o sistemizaciji delovnih mest javnega zavoda in njegovo statusno ohranitvijo, pri čemer ne bi porušili ničesar z muko pridobljenega?

Od otvoritve Trubarjeve domačije v letu 1986 se je kar nekaj entuziastov, vključno z našima častnima občanoma Bogomirjem Samsom in Jožetom Cento, trudilo za ustrezno organiziranost, status in pomen Trubarjeve domačije v slovenskem kulturnem prostoru. Majhni dolenski občini Šentrupert je z navadnimi kozolci zgolj v nekaj letih uspelo prepričati tako slovensko kot evropsko javnost in stroko. V Laščah pa imamo težave s Trubarjem?

Do 1. 1. 2016 je še čas za razveljavitev sprejete odločitve. Porušiti je bistveno lažje kot zgraditi.

Matjaž Gruden



NOVO v Avtohiši Zalar

Ugoden najem kombija!



01 7881 999 031 331 919

avtohisa.zalar@siol.net

www.avtohisa-zalar.si

V Avtohiši Zalar širimo našo ponudbo. Poleg prodaje novih vozil, Opel, prodaje rabljenih vozil, servisa, vulkanizerstva, zavarovanja vozil, vam tokrat nudimo v ugoden najem kombi za prevoz oseb Novi Opel VIVARO leto izdelave 2015.

Novi Opel VIVARO 8+1!
 V Avtohiši Zalar si ga lahko ugodno izposodite. Odlikuje ga dizajnerska oblika, zmogljiv dizelski motor 81 Turbo in bogata opcijska oprema. Za vaše dobro počutje vsebuje Opel Vivaro naslednjo opremo: klimatska naprava, električna stekla, daljinsko centralno zaklepanje, posebej daljinsko zaklepanje, zadnjih vrat, dvizna zadnja vrata, drsna vrata na obeh straneh, satelitska navigacija slovensko, kamera za vzvratno vožnjo, velik prtljažni prostor, devet sedežev, slovenska vinjeta...

V kolikor potrebujete takšno vozilo, nas kontaktirajte na elektronsko pošto: avtohisa.zalar@siol.net, ali pa pokličite na 031 331 919 in pripravili vam bomo ponudbo, ki jo boste zagotovo sprejeli in se z Vivarom odpelali dogodivščinam naproti.



Odprto pismo županu

G. župan Anton Zakrajšek, vaše delovanje samo po sebi kliče po odzivu tiste, ki jim je nekaj do poštenih medčloveških odnosov, brez olepševanja in neokusnega (samo)hvaljenja.

Povod za tokratno pisanje je vaš pristop k (skoraj eno leto prepoznemu) organiziranju delovanja krajevnih odborov v naši občini. Kako je bilo na ostalih dveh sestankih, ne vem - a če je bilo podobno kot na našem, potem ljudje pač niso mogli imeti dobrega občutka. Najprej v vabilu niste napovedali, da naj se krajani na sestanek pripravijo in izmed sebe vnaprej izberejo kandidata za novega predstavnika zaselka, ki jih bo predstavljal v KO naslednja tri leta (in ne štiri, ker je postopek zamujal eno leto). Tako nepripravljeni in nekompletni so navzoči na sestanku "izbirali" po vrsti svoje nove predstavnike, brez poprejšnjih vprašanj, ali hočejo delati in ali so pripravljeni delati v dobro sokrajanov. Vašega dolgega govora ne bi niti omenjal, saj je bil namenjen samopromociji in na drugi strani kritiki neimenovanih, ki po vašem mnenju dela niso dobro opravili. In tako je prišlo do točke vrašanja in predlogi.

Kot župan niste našli poguma, da bi mi dali besedo in me pozvali, da bi povedal, kaj je bilo narejeno v tem obdobju. Seveda še premorem toliko ponosa, da sem nato sam povedal, kaj se spodobi, in vam nato izročil mapo z zapisniki in ostalimi materiali.

V razpravi je nato sodelovalo nekaj krajanov, postavljeno je bilo tudi zelo vmesno vprašanje strategije občine na turističnem področju, posebej na področju Krvave Peči. Iz vašega odgovora se je takoj videlo, da občina strategije nima, da je njena strategija infrastruktura, ki prave povezave s turizmom sploh nima. Kot višek ignorance ste izjavili, da v občini nimamo poštenega turističnega spominka, ki bi ga lahko turistom ponudili. Zato sem vam moral z medklicem povedati, da slučajno že 15 let obstaja nagrajeni turistični spominek (v prvem letu ste nekaj spominkov celo naročili!), ki ima certifikat in ga pozna ne samo Slovenija, ampak je razširjen že v dobrem delu sveta, zadnja velika serija pa je bila dovolj dobra celo za naš državni svet. Le za Občino Velike Lašče ne - ali pa morda spominek nima prave politične orientacije?

In še ena stvar, ki bi se pravzaprav morala načeti na tem sestanku, pa se ni - v Robu obstaja konkreten interes za postavitev postajališča za avtodome. O tem ste bili večkrat obveščeni, nazadnje na zadnjem občinskem svetu, ko ste izjavili, da akcija občine Mirna stoji in da zaradi tega to vprašanje ni aktualno. Prvič - akcija ne stoji, ker sem preveril pri izvoru, ampak poteka v skladu s časovnimi in denarnimi možnostmi, in drugič - četudi bi stala, bi morali podjetniške pobude svojih občanov vzpodbujati, ne pa jih dušiti.

G. župan, priporočam vam, da sestopite z visokih političnih lestev, da si vzamete čas za svoje občane, da postanete župan vseh prebivalcev občine za polni delovni čas in začnete hoditi med svoje občane ne samo vsake štiri leta, ampak tudi vmes. Občani potrebujejo takega župana - kot ga potrebuje razbito strešno okno v domu v Predgozdu in še mnogo drugih stvari - da o ljudeh, potrebnih pomoči, sploh ne govorim.

Srečko Knafelc, predsednik KO Rob v obdobju 2010-2015
in občinski svetnik

Prenovljena Pucljeva ulica v Velikih Laščah

Po več letih smo krajani v tem delu Velikih Lašč končno premgli toliko modrosti, da smo po raznovrstnih razprtijah in medsebojnih nesoglasjih v letošnjem letu le-te presegli.

Složno smo združili moči tako, da so eni brezplačno odstopili zemljišče za cesto v javno dobro, drugi pa so oz. smo nabavili 1480 kosov betonskega opažnega bloka, financirali vse izkope in odvoze odvečnega materiala, polaganje opažnih blokov, betoniranje s strojem, prestavitve in poglobitve zemeljskih kablov, izkop in izdelavo ponikalnice, postavitev kinete, betonskih jaškov itd.

Dela so potekala skoraj dva meseca, tako da smo tudi ročno precej kopali, "šolali", zidali, za javno razsvetljavo smo postavili dva betonska jaška za poznejšo montažo stebrov in položili vse cevi v zemljo.

Da je pa prišlo do realizacije vsega navedenega, pa je več kot zaslužna naša občina, ki je prisluhnila, nam sofinancirala ves potreben gradbeni material (pesek s prevozom, cement, železo, cevi, nam nudila vso strokovno pomoč ...).

Z vsem dolžnim spoštovanjem se zahvaljujemo vsej občinski upravi, ki nam je prijazno pomagala z izvedbo vseh potrebnih pogodb, naročilnic in ostalih zadev, komunalnemu odboru za vse nasvete in nadzor pri gradnji in reševanju zapletov ob tem, skratka hvala predstavnikom občine, hala gospodu županu in vsem skupaj za vašo vrhunsko odličnost.

Hvaležni krajani
J.P.



Zavod za prostorsko, komunalno in stanovanjsko urejanje Grosuplje d.o.o.

Vse na enem mestu.
www.zpksu.si

PRI GRADNJI NOVEGA OBJEKTA, ALI PRI REKONSTRUKCIJI, DOZIDAVI, NADZIDAVI ALI LEGALIZACIJI OBSTOJEČEGA VAM NUDIMO UGODNE PROJEKTANTSKE STORITVE:

- izdelava vse potrebne projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja za vse vrste objektov,
- pridobitev gradbenega dovoljenja,
- izdelava geodetskega posnetka in parcelacije zemljišča.

Za vas na enem mestu izpeljemo vse potrebne postopke do začetka gradnje vašega objekta.

Nudimo pa vam tudi kompletno ureditev etažne lastnine v vaši večstanovanjski stavbi.

Najdete nas na **Taborski cesti 3 v Grosuplju** in po telefonu **(01) 7810 320**.

*Ko mrak je padel na zemljo,
od nas si vzela ti slovo.
Smrt kruta ni hotela,
da z nami bi naprej živila.
Odšla si v nebeški raj,
in poti ni več nazaj.*



ZAHVALA

Albina ZAKRAJŠEK

(1926–2015)

Podkogelj

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste jo v tako velikem številu v trenutku slovesa pospremili na njeni zadnji poti. Hvala za izraženo sožalje, podarjeno cvetje, sveče in darove za sv. maše.

Zahvala zdravnikom, dr. Darji Modic Likar, dr. Milenki Starc Vidrih in dr. Davorinu Kastelicu.

Posebna zahvala za dolgoletno oskrbo na domu patronažnima sestrama Marjani Vesel in Martini Bavdek Nedeljkovič.

Zahvala tudi pevcem, pogrebnemu zavodu Zakrajšek, društvu upokojencev in župniku Andreju Ojstrežu za lepo opravljen pogreb.

Ohranite jo v lepem spominu.

Žalujoci vsi njeni

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki močno boli.*



ZAHVALA

Tiho si odšel, dragi ata, dedek, brat in stric.

Franc ZGONC

(1933–2015)

iz Srnjaka

Zahvaljujemo se vsem za izrečene besede, sožalje, darovane sveče, cvetje in darovane sv. maše.

Posebna pohvala in zahvala osebju ZD Velike Lašče: dr. Starčevi, medicinskim sestram in patronažni sestri Marjani za požrtvovalno delo in podporo.

Zahvala gospodu župniku Dobrovoljcu za pogrebno slovesnost, pogrebni službi Zakrajšek in ribniškim pevcem za lepo petje. Zahvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci vsi njegovi

*Krivica Ti je vzela brate,
pridružil si se med nebeške svate.
Tvoj vedno nalezljiv humor
je v srcu nosil tih upor.*



*Ni več Tvojega smehljaja,
le delo pridnih rok ostaja.
Utihnili je Tvoj glas,
bolečina in žalost sta pri nas.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedka

Ivana ŠKULJA

(1930–2015)

z Adamovega

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, zanj molili in darovali za svete maše.

Zahvala gospodu župniku Andreju Ojstrežu za lepo opravljen obred, pogrebnemu zavodu Zakrajšek, pevcem pa tudi vsem, ki ste ga v tako lepem številu pospremili na njegovo zadnjo pot.

Omagalo je srce, duša ostaja z nami.

Žalujoci vsi njegovi



Alojzij BAVDEK – Slavko

30. 3. 1959–21. 6. 2015

Sredi poletja se je tiho in mnogo prezgodaj poslovil od nas vojni tovariš, pripadnik 63. samostojne čete in veteran vojne za Slovenijo Alojzij Bavdek – Slavko.

Z veteranskimi častmi smo ga pospremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Velikih Laščah.

Slava njegovemu spominu!

OZVVS Velike Lašče



**OKREPČEVALNICA
ROZIKA
PIZZERIA**
OKREPČEVALNICA - PIZZERIA ROZIKA
TURJAK 17, 1311 TURJAK
01/7881 680

MALICE - KOSILA - PIZZE - JEDI PO NAROČILU

Zberi 10 žigov "ROZIKA" (MALICA) - dobiš malico gratis.
Zberi 10 žigov "ROZIKA" (PIZZA) - dobiš veliko pizzo klasiko gratis.

ROZIKA PRAZNUJE
3. rojstni dan
s skupino
ANSAMBEL JURETA ZAJCA

Petek, 20. november
od 21 ure dalje

Vstopnine ni.

ZZ 

Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija

20 let

Za sproščen nasmeh skrbimo že 20 let.

- preventivni pregledi in posveti
- konzervativa
- protetika
- certifikat za vgraditev bredent SKY implantatov
- nevidni ortodontski aparati INVISALIGN
- rtg digitalno slikanje zob



**BRENT
IMPLANTANT**
480,00 €



bredent
invisalign

Goran Petrovič dr. dent. med., Adamičeva 30, 1290 Grosuplje, tel.: +386 1 787 34 13, gim: +386 41 723 731

Zaradi velikega zanimanja ponovno v salonu

PREGLED IN ANALIZA KOŽE

s PROFESIONALNO KAMERO za DIAGNOSTICIRANJE
DEJANSKEGA STANJA VAŠE KOŽE

- Stopnja dehidracije
- Stanje dehidracijskih, mimičnih gub
- Stopnja tonusa kože
- Prekrvavljenost in stanje kapilar
- Pigmentni madeži
- Delovanje lojnic
- Razširjenost por, stanje aknavosti
- PH kože

Svetovanje o negi in reševanju težav s kožo.

**TURJAK
PETEK, 27. 11.**

Pokličite 01 788 14 34 in se naroči



Naroči si **INDIVIDUALNO KREMO** za obraz, narejeno **SAMO ZATE**, naroči se na **ALTERSKIN NEGO**/kupi **DARILNI BON** za nego s **POPUSTOM**, ali pridi samo na **TEMELJIT PREGLED KOŽE** za samo **12 EUR.**

AlterSkin

**SALON
NIKA**
FRIZERSTVO & KOZMETIKA

KOLEDAR PRIREDITEV

SOBOTA, 31. OKTOBER, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE

(Občina Velike Lašče in JZ Trubarjevi kraji)

NEDELJA, 15. NOVEMBER, ob 18. uri

Športna dvorana Velike Lašče

3. VEČER GLASBE, PLESA IN SMEHA

(Občina Velike Lašče)

PETEK, 20. NOVEMBER, ob 19.30

Levstikov dom, Velike Lašče

2. ABONMAJSKA PREDSTAVA:

monokomedija MOŠKA COPATA

Gostuje Špas Teater.

(Občina Velike Lašče)

TOREK, 24. NOVEMBER, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

Predstavitev knjige Karla Rustje:

120 LET KOČEVSKÉ ŽELEZNICE

(Pokrajinski muzej Kočevje in JZ Trubarjevi kraji)

ČETRTEK, 3. DECEMBER, dopoldne

Spominska soba Levstikovega doma, Velike Lašče

TA VESELI DAN KULTURE

(JZ Trubarjevi kraji)

SREDA, 9. DECEMBER ob 17.30

Športna dvorana Velike Lašče

ZAKLADNICA GLASBIL z Damjano Golavšek

Prednovoletna prireditev za predšolske otroke

(Občina Velike Lašče in vrtec Sončni žarek)

ČETRTEK, 10. DECEMBER

Športna dvorana Velike Lašče

NOVOLETNI DOBRODELNI KONCERT

(OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče)

NEDELJA, 13. DECEMBER, ob 19.30

Levstikov dom, Velike Lašče

3. ABONMAJSKA PREDSTAVA:

komedija NORCI IZ VALENCIJE

Gostuje SNG Nova Gorica.

(Občina Velike Lašče)

Organizatorji si pridržujejo pravico do morebitnih sprememb.